

Maksātnespējas
kontroles dienests

MAKSĀTNESPĒJAS KONTROLES DIENESTA SKAIDROJUMI UN ATZIŅAS

2024.12. - 2025.06.

SATURS

SAĪSINĀJUMI.....	4
1. AR ADMINISTRATORA DARBĪBU SAISTĪTIE JAUTĀJUMI	
MAKSĀTNESPĒJAS PROCESĀ	5
<i>Par rīcību ar atgūtajiem naudas līdzekļiem, ja juridiskās personas maksātnespējas procesā nav iesniegti kreditoru prasījumi.....</i>	<i>5</i>
<i>Par rīcību ar atgūtajiem līdzekļiem, ja mirusi persona, kurai pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process.....</i>	<i>6</i>
<i>Par administratora tiesībām prasības tiesvedībā par dokumentu nenodošanu</i>	<i>8</i>
<i>Par paju vērtības noteikšanu un pārdošanu fiziskās personas maksātnespējas procesā</i>	<i>9</i>
<i>Par kreditoru prasījumu apmierināšanu un administratora atlīdzību.....</i>	<i>11</i>
<i>Par ieroču tirgošanu izolē fiziskās personas maksātnespējas procesā</i>	<i>12</i>
<i>Par viedokļa sniegšanu juridiskās personas maksātnespējas procesā</i>	<i>13</i>
<i>Par rīcību ar zvērināta tiesu izpildītāja pārskaitītiem naudas līdzekļiem fiziskās personas maksātnespējas procesā</i>	<i>15</i>
<i>Par līguma izpildi un transportlīdzekļa pārreģistrāciju pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas.....</i>	<i>18</i>
<i>Par administratora tiesībām pieprasīt un saņemt informāciju bez maksas</i>	<i>20</i>
<i>Par administratora tiesībām pieprasīt un saņemt informāciju bez maksas</i>	<i>21</i>
<i>Par kreditoru informēšanas pienākumu saistībā ar nodomu atteikties no prasījumiem un veikt prasījuma tiesību cesiju.....</i>	<i>22</i>
<i>Par nepieteikto nodrošinātā kreditora prasījumu</i>	<i>23</i>
<i>Par juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu zemnieku saimniecībai.....</i>	<i>26</i>
<i>Par norēķinu konta atvēršanu juridiskās personas maksātnespējas procesā</i>	<i>28</i>
<i>Par administratora atlīdzību ieskaita gadījumā</i>	<i>30</i>
<i>Par administratora tiesībām pieprasīt valdes loceklim pirms maksātnespējas procesa izmaksātās darba algas atmaksu.....</i>	<i>31</i>
2. TIESISKĀS AIZSARDZĪBAS PROCESS.....	34
<i>Par darbinieku, kas atrodas bērnu kopšanas atvaļinājumā, un darba devējam ierosināto TAP.....</i>	<i>34</i>
<i>Par darbinieka prasījuma cedēšanu</i>	<i>34</i>
<i>Par darbinieku tiesību aizsardzību darba devēja TAP.....</i>	<i>35</i>
<i>Par atlaišanas pabalstu darba devēja TAP.....</i>	<i>37</i>
<i>Par kreditoru prasījumu iesniegšanu TAP.....</i>	<i>38</i>
<i>Par kreditora tiesībām maksātnespējas procesā, ja parādnieks nav pildījis TAP pasākumu plānu ..</i>	<i>39</i>
<i>Par saistību izpildi pēc TAP ierosināšanas un TAP izbeigšanu</i>	<i>40</i>
3. JURIDISKĀS PERSONAS MAKŠĀTNESPĒJAS PROCESS.....	43
<i>Par naudas izmaksu saņemšanu no DPGF.....</i>	<i>43</i>
<i>Par juridiskās personas maksātnespējas procesa uzsākšanu</i>	<i>44</i>

<i>Par tiesas sprieduma par darba tiesisko attiecību pastāvēšanu un darba samaksas piedziņu iesniegšanu kreditora prasījuma pamatošanai.....</i>	<i>46</i>
4. FIZISKĀS PERSONAS MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS	48
<i>Par nodokļu parādu</i>	<i>48</i>
<i>Par fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksu</i>	<i>49</i>
<i>Par bankrota procedūru fiziskās personas maksātnespējas procesā.....</i>	<i>50</i>
<i>Par atkārtotu fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu</i>	<i>53</i>
<i>Par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma piekritību.....</i>	<i>54</i>
<i>Par fiziskās personas maksātnespējas procesu un kredītsaistībām</i>	<i>55</i>
<i>Par fiziskās personas maksātnespējas procesa norisi, ja pēdējo trīs gadu laikā spēlētas azartspēles</i>	<i>57</i>
<i>Par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu personai, kurai piešķirts bezdarbnieka statuss.....</i>	<i>59</i>
<i>Par fiziskās personas maksātnespējas procesu</i>	<i>60</i>
5. PARĀDNIĒKA MANTA MAKSĀTNESPĒJAS PROCESĀ	62
<i>Par dāvinājuma līgumu pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa uzsākšanas</i>	<i>62</i>
<i>Par juridiskās personas mantu</i>	<i>64</i>
6. PĀRROBEŽU MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS	65
<i>Par fiziskās personas maksātnespējas procesa norisi, ja personai ir parādsaistības Norvēģijā.....</i>	<i>65</i>
<i>Par darbinieku prasījumi no DPGF pārrobežu maksātnespējas procesa gadījumā.....</i>	<i>66</i>
7. CITI AR MAKSĀTNESPĒJAS TIESĪBĀM SAISTĪTI JAUTĀJUMI	68
<i>Par rīcību parādsaistību gadījumā</i>	<i>68</i>
<i>Par VID darbībām, atgūstot parādus uzņēmuma pārejas gadījumā.....</i>	<i>70</i>
<i>Par atbrīvošanu no parādsaistībām</i>	<i>72</i>
<i>Par nokavēto nodokļu maksājumu dzēšanu fiziskās personas maksātnespējas procesā, kuri personai piemēroti kā juridiskās personas valdes loceklim</i>	<i>72</i>
<i>Par darbinieka tiesību aizsardzību.....</i>	<i>73</i>
<i>Par nespēju segt saistības.....</i>	<i>76</i>
<i>Par tiesas atteikumu pieņemt pieteikumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu.....</i>	<i>77</i>
<i>Par uzteikumu un kreditora prasījumu juridiskās personas maksātnespējas procesā</i>	<i>78</i>
<i>Par piekritīgo tiesu maksātnespējas procesā, mainoties parādniēka deklarētajai dzīvesvietai</i>	<i>79</i>

SAĪSINĀJUMI

Administrators – maksātnespējas procesa administrators;

Atbrīvošanas no parādsaistībām likums – Fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām likums;

DPGF – darbinieku prasījumu garantiju fonds;

Noteikumi Nr. 995 – Ministru kabineta 2011. gada 27. decembra noteikumi Nr. 995 „Maksātnespējīgo darba devēju darbinieku prasījumu apmierināšanas un administratora atlīdzības izmaksas kārtība”;

SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību;

TAP – tiesiskās aizsardzības process;

Tiesu izpildītājs – zvērināts tiesu izpildītājs;

VDI – Valsts darba inspekcija;

VID – Valsts ieņēmumu dienests.

1. AR ADMINISTRATORA DARBĪBU SAISTĪTIE JAUTĀJUMI MAKSĀTNESPĒJAS PROCESĀ

Par rīcību ar atgūtajiem naudas līdzekļiem, ja juridiskās personas maksātnespējas procesā nav iesniegti kreditoru prasījumi¹

- *Maksātnespējas likumā nav noteikta ne procedūra, ne sekas situācijai, kad juridiskās personas maksātnespējas procesā netiek pieteikts neviens kreditora prasījums, bet tai pat laikā ir atgūti naudas līdzekļi. Attiecīgi neviens no Maksātnespējas kontroles dienesta Valsts kases kontiem nav izmantojams iesniegumā minētās situācijas risinājumam, jo konti ir izmantojami tikai konkrētam tā izveides mērķim.*

Iesniegumā norādīts, ka juridiskās personas maksātnespējas procesā administrators ir atguvis naudas līdzekļus un vēl turpinās debitoru parāda piedziņu. Lūgts sniegt informāciju, kurā Maksātnespējas kontroles dienesta administrētajā kontā jādeponē atgūtie naudas līdzekļi, ja sešu mēnešu termiņā no dienas, kad Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vestajā maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par Parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, Parādnieka maksātnespējas procesa ietvaros tā arī netiks iesniegts neviens kreditora prasījums.

Atbilstoši Maksātnespējas likumā noteiktajam juridiskās personas maksātnespējas procesa mērķim² juridiskās personas maksātnespējas procesā tiek realizētas kreditoru intereses saņemt parādnieka nenokārtoto saistību izpildi. Priekšnoteikums, lai kreditori realizētu savas tiesības maksātnespējas procesa ietvaros, ir Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā pieteikt kreditora prasījumu.³ Ja parādnieka maksātnespējas procesā noteiktajā termiņā nav pieteikti kreditora prasījumi, tad nepastāv arī prasījumi, kuri jāapmierina.

Maksātnespējas likumā nav noteikta ne procedūra, ne sekas situācijai, kad juridiskās personas maksātnespējas procesā netiek pieteikts neviens kreditora prasījums, bet tai pat laikā ir atgūti naudas līdzekļi. Attiecīgi neviens no Maksātnespējas kontroles dienesta Valsts kases kontiem nav izmantojams iesniegumā minētās situācijas risinājumam, jo konti ir izmantojami tikai konkrētam tā izveides mērķim.

Parādnieka maksātnespējas procesā administratora rīcībai jābūt vērstai uz to, lai tiktu sasniegts Maksātnespējas likuma 1. pantā noteiktais likuma mērķis – veicināt finansiālās grūtībās nonākušā parādnieka saistību izpildi. Ja Parādnieka maksātnespējas procesā nav konstatētas saistības, tad nav nepieciešams veikt darbības, kas formāli papildzina maksātnespējas procesa norisi. Maksātnespējas likuma 6. panta 6. punktā ir definēts apgrozības ātruma princips, kas noteic, ka maksātnespējas procesa uzdevums ir uzturēt komercietiskās apgrozības ātrumu. Parādnieka mantas realizācija veicama, lai pēc iespējas ātrāk nodrošinātu tās atgriešanos komercietiskajā apritē. Līdz ar to juridiskās personas maksātnespējas procesa jēga ir ne tikai kreditoru prasījumu apmierināšana, bet arī tādu juridisko personu, kas sava finansiālā stāvokļa dēļ nav spējīgas piedalīties civiltiesiskajā apgrozībā, izslēgšana no civiltiesiskās aprites.

Savukārt, ja parādnieka maksātnespējas procesā tiek atgūti naudas līdzekļi, tad tie novirzāmi atbilstoši Maksātnespējas likuma 118. pantam, kurā noteikta kreditoru prasījumu segšanas kārtība juridiskās personas maksātnespējas procesā. Saskaņā ar iesniegumā minētajiem apstākļiem teorētiski iespējams, ka pēc maksātnespējas procesa izmaksu segšanas saskaņā ar Maksātnespējas likuma 118. panta pirmo daļu būtu apmierināmi prasījumi atbilstoši Maksātnespējas likuma 118. panta desmitajai daļai, kas noteic, ka parādnieka naudas līdzekļi,

¹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 27. jūnija vēstule Nr. 1-57n/2025/409.

² Maksātnespējas likuma 4. panta pirmā daļa.

³ Maksātnespējas likuma 73. pants.

kas paliek pāri pēc šajā pantā norādīto juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksu segšanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas, tiek sadalīti parādnieka dalībniekiem (akcionāriem) vai biedriem proporcionāli katra ieguldījuma lielumam [..].

Protams, pastāv varbūtība, ka nav iespējams īstenot arī iepriekš minēto naudas sadales kārtību un tādēļ ir nepieciešams rast veidu turpmākai rīcībai ar pāri palikušajiem (pēc maksātnespējas procesa izmaksu segšanas) naudas līdzekļiem. Maksātnespējas kontroles dienests uzskata, ka šādā gadījumā būtu pamats meklēt veidus kā atzīt pāri palikušos naudas līdzekļus par piekritīgiem valstij.

Juridiskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanas sekas paredz gan to, ka parādnieks tiek izslēgts no attiecīgā publiskā reģistra, gan to, ka administratora pilnvaras izbeidzas⁴. Līdz ar to, pirms parādnieks tiek izslēgts no attiecīgā publiskā reģistra, būtu apsverama iespēja pāri palikušos naudas līdzekļus nodot glabāšanā zvērinātam notāram, jo brīdī, kad parādnieks tiks likvidēts, normatīvie akti regulē procedūras, kā bezmantinieka/bezīpašnieka mantu atzīt par piekritīgu valstij.⁵ Zvērināta notāra kompetencē ietilpst taisīt notariālo aktu, ar kuru atzīst mantas piekritību valstij, un nodot to izpildei VID, kas savukārt rīkojas saskaņā ar procedūrām, kas paredz rīcību ar valstij piekritīgo mantu.⁶

Administratora kā maksātnespējas procesa vadītāja ekskluzīvā kompetencē ir izvēlēties tiesiskos līdzekļus, lai, atbilstoši Maksātnespējas likumam⁷ nodrošinātu efektīvu un likumīgu maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu.

Par rīcību ar atgūtajiem līdzekļiem, ja mirusi persona, kurai pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process⁸

- *Parādnieka nāves gadījumā ir pieļaujama naudas līdzekļu pārskaitīšana kreditoriem, pēc tam iesniedzot tiesā pieteikumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu.*
- *Naudas līdzekļu, kas atgūti fiziskās personas maksātnespējas procesa laikā, pārskaitīšana kreditoriem pati par sevi nelabvēlīgi neietekmēs ne mantojuma masas apmēru un tās sastāvu, ne arī mantinieku intereses. Konkrētie naudas līdzekļi jau sākotnēji tika iegūti, lai tos novirzītu kreditoru prasījumu segšanai, un šo līdzekļu pārskaitīšana kreditoriem par konkrēto līdzekļu apmēru samazinās kreditoru prasījumu apmēru mantojuma masā.*

No iesnieguma izriet, ka bankrota procedūras norises laikā ir mirusi fiziskā persona, kurai bija pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process. Maksātnespējas procesa laikā no trešās personas ir atgūti naudas līdzekļi, kas šobrīd atrodas administratora atvērtajā bankas kontā.

Lūgts sniegt viedokli par šiem jautājumiem:

1) vai administrators drīkst atgūt naudas līdzekļus pārskaitīt kreditoram un pēc tam tiesā iesniegt pieteikumu par maksātnespējas procesa izbeigšanu, informējot tiesu, ka atgūtie naudas līdzekļi pārskaitīti kreditoram;

2) vai no trešās personas atgūtie naudas līdzekļi ir uzskatāmi par mantojuma masu un administratoram naudas līdzekļi ir jāpārskaita zvērinātam notāram, kurš kārtos mantojuma lietu.

⁴ Maksātnespējas likuma 120. pants.

⁵ Notariāta likums un uz šī likuma pamata izdotie Ministru kabineta 2008. gada 4. augusta noteikumi Nr. 618 "Noteikumi par mantojuma reģistra un mantojuma lietu vešanu".

⁶ Ministru kabineta 2013. gada 26. novembra noteikumi Nr. 1354 "Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaitē, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā".

⁷ Maksātnespējas likuma 26. panta otrā daļa.

⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 3. jūnija vēstule Nr. 1-49n/2025/47.

Maksātnespējas likuma 150. panta septītajā un astotajā daļā ir noteikts, ka parādnieka nāves gadījumā bankrota procedūra un fiziskās personas maksātnespējas process ir jāizbeidz un administratoram par to jāiesniedz pieteikums tiesā. Maksātnespējas likumā nav tieši un konkrēti regulēta administratora rīcība ar bankrota procedūras laikā atgūtajiem līdzekļiem procesā, kura laikā parādnieks ir miris.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa mērķis sevī ietver gan parādnieka maksātnespējas atjaunošanu, gan pēc iespējas pilnīgāku kreditoru prasījumu apmierināšanu.⁹ Parādnieka nāves gadījumā zūd daļa no fiziskās personas maksātnespējas procesa mērķa, tādēļ process ir jāizbeidz. Vienlaikus līdz maksātnespējas procesa izbeigšanai administratoram ir pienākums nodrošināt likumīgu un efektīvu tā norisi, ievērojot parādnieka, kreditoru un citu personu intereses. Tādējādi iesniegumā aprakstītajā situācijā administratoram ir pienākums ne vien iesniegt tiesā pieteikumu par bankrota procedūras izbeigšanu, bet arī veikt nepieciešamās darbības, ja tādas ir jāveic, lai līdz procesa izbeigšanas brīdim process noritētu efektīvi un likumīgi.

Pienākums veikt nepieciešamās darbības pēc parādnieka nāves nav interpretējams plaši un neierobežoti, proti, administratora rīcībai jebkurā gadījumā ir jābūt likumīgai un vērsta uz efektīvu maksātnespējas procesa norisi. Tā nedrīkst aizskart mantojuma masas un mantinieku intereses, līdz ar to nav pieļaujams veikt darbības, ar kurām tām tiktu nodarīts aizskārums, piemēram, uzsākt mantas pārdošanu pēc parādnieka nāves. Lai izlemtu, vai iesniegumā norādītajā situācijā administrators drīkst pārskaitīt atgūtos naudas līdzekļus kreditoriem, ir nepieciešams vērtēt visus iepriekš minētos apstākļus.

Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā naudas līdzekļu pārskaitīšana kreditoriem iesniegumā norādītajā situācijā ir pieļaujama turpmāko iemeslu dēļ. Pirmkārt, šo darbību pieļaujamību pamato apstāklis, ka tās ir vērsta uz pēc iespējas pilnīgāku kreditoru prasījumu segšanu, kas ir viens no fiziskās personas maksātnespējas procesa mērķiem, tādējādi ir saskatāms mērķis un nepieciešamība veikt atgūto naudas līdzekļu pārskaitīšanu kreditoriem.

Otrkārt, atgūto naudas līdzekļu pārskaitīšanas pieļaujamību pamato fiziskās personas maksātnespējas procesā jau veikto darbību raksturs, kā arī apstāklis, ka darbības līdzekļu atgūšanai ir jau veiktas līdz brīdim, kad parādnieks ir miris. Atgūtā manta ir tiesību institūts, kas raksturīgs tieši maksātnespējas procesam. Administrators, atgūstot mantu no trešajām personām, iegūtos naudas līdzekļus novirza kreditoru prasījumu segšanai. Tādējādi atbilstoši Maksātnespējas likumam atgūtie naudas līdzekļi tiek pārskaitīti nevis parādniekam, bet gan kreditoriem. Ņemot vērā, ka iesniegumā norādītajā situācijā naudas līdzekļi ir atgūti pirms parādnieka ir miris, minēto naudas līdzekļu pārskaitīšana kreditoriem atbilstu Maksātnespējas likuma kārtībai, kāda vispārīgi paredzēta rīcībai ar atgūto mantu.

Treškārt, ir pamats uzskatīt, ka naudas līdzekļu pārskaitīšana kreditoriem ir pieļaujama, jo minētās darbības neaizskar mantojuma masu un mantinieku intereses tādā veidā, kas būtu uzskatāms par nepamatotu vai nesamērīgu.

Mantojuma masā ietilpst visa kustamā un nekustamā manta, kā arī tiesības un saistības, kas mirušam piederējušas nāves brīdī.¹⁰ Līdz ar to gan parādnieka saistības pret kreditoriem, kuras nav segtas fiziskās personas maksātnespējas procesa norises laikā, gan naudas līdzekļi un cita manta, kas parādniekam ir piederējusi un maksātnespējas procesa laikā nav pārdota un novirzīta kreditoru prasījumu apmierināšanai, ietilpst mantojuma masā. Vienlaikus jāņem vērā, ka parādnieka nāve neizbeidz kreditoru prasījuma tiesības, un mantinieki par mantojuma atstājēja kreditoru prasījumiem atbild mantojuma apmērā.¹¹

Ņemot vērā minēto, naudas līdzekļu, kas atgūti fiziskās personas maksātnespējas procesa laikā, pārskaitīšana kreditoriem pati par sevi nelabvēlīgi neietekmēs ne mantojuma masas

⁹ Maksātnespējas likuma 5. panta pirmā daļa.

¹⁰ Civillikuma 382. pants.

¹¹ Civillikuma 707. pants.

apmēru un tās sastāvu, ne arī mantinieku intereses. Konkrētie naudas līdzekļi jau sākotnēji tika iegūti, lai tos novirzītu kreditoru prasījumu segšanai, un šo līdzekļu pārskaitīšana kreditoriem par konkrēto līdzekļu apmēru samazinās kreditoru prasījumu apmēru mantojuma masā. Līdz ar to, pārskaitot naudas līdzekļus kreditoriem, mantojuma masai netiek radīts mantiskās vērtības samazinājums. Tāpat ir piebilstams, ka konkrētajā situācijā pastāv jautājums par naudas līdzekļu pārskaitīšanu, kas nav neatvietoājama lieta, līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka konkrētajiem no trešajām personām atgūtajiem naudas līdzekļiem varētu piemist kāda sentimentāla vērtība, un ka to pārskaitīšana kreditoriem varētu radīt aizskārumu mantiniekiem.

Līdz ar to Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā ir pieļaujama iesniegumā norādīto naudas līdzekļu pārskaitīšana kreditoriem, pēc tam iesniedzot tiesā pieteikumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka katras konkrētās situācijas izvērtēšana un attiecīgo tiesisko līdzekļu izvēle ir administratora ekskluzīvā kompetencē, lai atbilstoši Maksātnespējas likuma regulējumam nodrošinātu efektīvu un likumīgu maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu. Līdz ar to administratoram kā savas jomas speciālistam pašam ir jāizlemj par pareizo rīcību konkrētās situācijās, jo atbildība par pieņemto lēmumu izriet no administratora pienākumiem.

Par administratora tiesībām prasības tiesvedībā par dokumentu nenodošanu¹²

- *Ja pēc saņemto dokumentu izvērtēšanas administrators ir guvis pārliecību, ka tie atbilst Maksātnespējas likumā noteiktajam, administratoram nav pamata turpināt uzturēt prasību tiesā, jo ir zudis prasības pamats. Savukārt gadījumā, ja administrators konstatē, ka dokumenti nav nodoti tādā apjomā, kāds paredzēts Maksātnespējas likumā, prasības pamats nav zudis un tiesvedība ir turpināma.*

No iesnieguma izriet, ka pasludināts SIA "/nosaukums/" juridiskās personas maksātnespējas process. Administrators vēršas tiesā pret parādnieka pārstāvi ar prasības pieteikumu par zaudējumu, kas radīti ar dokumentu nenodošanu, atlīdzināšanu.

Iesniegumā norādīts, ka dokumenti administratoram tika nodoti prasības pieteikuma iesniegšanas dienā, kā arī tiesvedības laikā administratoram tika nodoti papildu dokumenti. Administratoram tika nodoti visi maksātnespējīgās SIA grāmatvedības dokumenti, līdz ar to ir zudis sākotnējais prasības pamats.

Lūgts sniegt viedokli par šiem jautājumiem:

1) vai iesniegumā aprakstītajā situācijā administratoram ir tiesisks pamats turpināt uzturēt tiesā prasību, ņemot vērā tās pamatu;

2) vai administratoram ir pienākums iesniegt tiesā lūgumu par tiesvedības izbeigšanu, ja ir zudis tiesību aizskārumus un prasības tiesiskais pamats;

3) kā vajadzētu rīkoties atbildētājam, lai panāktu taisnīgu situācijas noregulējumu.

Atbilstoši Maksātnespējas likumā noteiktajam¹³ Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē un uzdevumos neietilpst juridisko pakalpojumu sniegšana vai juridisku atzinumu sagatavošana, līdz ar to Maksātnespējas kontroles dienests sniedz viedokli tiktāl, lai nodrošinātu vienveidīgas maksātnespējas tiesību piemērošanas prakses veidošanos.

Maksātnespējas likumā ir ietvertas administratora tiesības vērsties tiesā ar prasības pieteikumu pret parādnieka pārstāvi (valdes locekli) gadījumā, ja pārstāvis administratoram nav nodevis parādnieka grāmatvedības dokumentus, tādējādi radot zaudējumus parādniekam un

¹² Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 26. maija vēstule Nr. 1-49n/2025/39.

¹³ Maksātnespējas likuma 173. panta pirmā daļa un 174.¹ pants.

liedzot kreditoriem gūt savu prasījumu apmierināšanu.¹⁴ Konkrētās prasības pamats ir prezumētie zaudējumi dokumentu nenodošanas gadījumā.

Gadījumā, ja tiesvedības laikā ir mainījušies faktiskie apstākļi, proti, parādnieka pārstāvis ir nodevis administratoram parādnieka dokumentus atbilstoši Maksātnespējas likumā noteiktajam apjomam¹⁵, tad pēc būtības ir zudis sākotnējās prasības pamats.

Vienlaikus jāņem vērā, ka lēmums par turpmāko rīcību pēc dokumentu saņemšanas tiesvedības laikā ir jāpieņem pašam administratoram, patstāvīgi izvērtējot konkrētās situācijas apstākļus. Administratoram ir jāizvērtē, vai parādnieka pārstāvja nodoto dokumentu apjoms un saturs ļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.¹⁶

Līdz ar to jautājuma izlemšana par to, vai iesniegumā aprakstītajā situācijā administratoram ir tiesisks pamats turpināt uzturēt prasību tiesā, ietilpst administratora kompetencē. Ja pēc saņemto dokumentu izvērtēšanas administrators ir guvis pārliecību, ka tie atbilst Maksātnespējas likumā noteiktajam, administratoram nav pamata turpināt uzturēt prasību tiesā, jo ir zudis prasības pamats. Savukārt gadījumā, ja administrators konstatē, ka dokumenti nav nodoti tādā apjomā, kāds paredzēts Maksātnespējas likumā, prasības pamats nav zudis un tiesvedība ir turpināma.

Tāpat norādām, ka minēto apstākļu izvērtēšana ietilpst ne vien administratora, bet arī tiesas kompetencē, jo jautājumam par prasības pamata pastāvēšanu ir izšķiroša nozīme tiesvedības turpmākā norisē.

Atbildot uz jautājumu, kā atbildētājam vajadzētu rīkoties, lai panāktu taisnīgu situācijas noregulējumu, vēršam uzmanību, ka atbildētājam kā pusei civillietā ir Civilprocesa likumā garantētās tiesības, piemēram, tiesības izteikt iebildumus un iesniegt tiesai pierādījumus, kas iebildumus pamato.¹⁷ Līdz ar to taisnīga situācijas noregulējuma sasniegšanai aicinām izmantot Civilprocesa likumā paredzētos procesuālos līdzekļus, darot tiesai zināmus apstākļus, kas norāda uz to, ka prasības pamats ir zudis. Minēto apstākļu izvērtēšana, objektīvās patiesības noskaidrošana un pusēm saistoša nolēmuma pieņemšana savukārt ir tiesas kompetencē.

Par paju vērtības noteikšanu un pārdošanu fiziskās personas maksātnespējas procesā¹⁸

- *Biedra izstāšanās vai izslēgšanas gadījumā biedram ir tiesības saņemt tikai pajas vērtību, nevis attiecīgā īpašuma tirgus vērtību.*

Iesniegumā norādīts, ka fiziskās personas maksātnespējas procesā parādniekam pieder divas pajas garāžu īpašnieku kooperatīvajā sabiedrībā (turpmāk šajā skaidrojumā – Sabiedrība). Saskaņā ar Sabiedrības statūtiem vienas pajas vērtība ir vienāda vienas garāžas vērtībai, savukārt vienas pajas nominālvērtība ir 1,10 euro. Atbilstoši Sabiedrības priekšsēdētāja paskaidrojumiem garāžas pieder Sabiedrībai, un biedri ir tikai to lietotāji, kuriem nav tiesību atsavināt vai iegūt īpašumā garāžas.

Ņemot vērā garāžu uzbūves laiku, nav pieejama informācija par biedru veiktajiem ieguldījumiem, un šis īpašums nav uzskaitīts Sabiedrības bilanci, nav arī noteiktas kārtības, kā aprēķināt izmaksājamo summu, ja parādnieks tiktu izslēgts no biedru reģistra. Līdz šim šādu gadījumu nav bijis, biedru maiņa notiek, iesniedzot attiecīgu iesniegumu, savstarpēji norēķinoties starp pusēm, neiesaistot Sabiedrību. Norēķini tiek veikti, ņemot vērā attiecīgās

¹⁴ Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmā daļa.

¹⁵ Maksātnespējas likuma 70. panta otrā daļa.

¹⁶ Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmā daļa.

¹⁷ Civilprocesa likuma 93. panta pirmā un otrā daļa.

¹⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 22. maija vēstule Nr. 1-49n/2025/38.

garāžas tirgus vērtību, kas šobrīd varētu būt aptuveni 3000 - 4000 euro. Statūti un Kooperatīvo sabiedrību likums nepiedāvā īpašu paju atsavināšanas kārtību, tomēr izsoļu vietnē izsoles.ta.gov.lv iespējams pārdot arī pamatkapitāla daļas, pajas un citus vērtspapīrus.

Iesniegumā lūgts sniegt viedokli, vai fiziskās personas maksātnespējas procesā administrators ir tiesīgs pārdot parādniekam piederošās pajas? Kā noteikt šo paju vērtību konkrētajā gadījumā?

Saskaņā ar Kooperatīvo sabiedrību likumu biedrs ir persona, kas ierakstīta biedru reģistrā un biedra statusu iegūst ar brīdi, kad tā ierakstīta biedru reģistrā, bet zaudē biedra statusu, kad tā izslēgta no biedru reģistra.¹⁹ Ja biedru izslēdz no biedru reģistra, Sabiedrība dzēš tam piederošās pajas (biedra ieguldījuma daļa sabiedrības pamatkapitālā) un izmaksā tās personai, kura izslēgta no biedru reģistra, gada laikā no nākamā gada pārskata apstiprināšanas dienas.²⁰

No Kooperatīvo sabiedrību likuma 4. panta izriet, ka Sabiedrība ir juridiski nošķirta no saviem biedriem attiecībā uz mantisko atbildību, proti, Sabiedrība par savām saistībām atbild ar visu savu mantu, savukārt Sabiedrība neatbild par tās biedru saistībām, un arī Sabiedrības biedri neatbild par Sabiedrības saistībām. Līdz ar to tiek nostiprināts sabiedrības un tās biedru savstarpējās mantiskās atbildības nošķirums, kas ir viens no kooperatīvās sabiedrības juridiskajiem pamatelementiem.

Papildus norādām, ka paja ir nesaraujami saistīta ar Sabiedrības biedra statusu un tā nav brīvi apgrozāma. Aizliegums brīvi atsavināt pajas trešajām personām nav tiešā tekstā norādīts Kooperatīvo sabiedrību likumā, bet izriet no Sabiedrības kā saimnieciskās darbības formas būtības. Turklāt jāņem vērā, ka ikvienai personai, lai tā varētu kļūt par Sabiedrības biedru, ir jāievēro Kooperatīvo sabiedrību likumā paredzētā kārtība biedra statusa iegūšanai.

Pamatojoties uz Kooperatīvo sabiedrību likuma regulējumu un vēstulē norādīto informāciju par to, ka garāžas pieder Sabiedrībai, un biedri ir tikai to lietotāji, kuriem nav tiesību atsavināt vai iegūt īpašumā garāžas, fiziskās personas maksātnespējas procesā administrators nav tiesīgs pārdot parādniekam piederošās pajas. Tomēr, atbilstoši normatīvajam regulējumam, parādniekam pastāv iespēja izstāties no Sabiedrības, zaudējot biedra statusu un saņemot samaksu par dzēstajām pajām noteiktajā termiņā pēc gada pārskata apstiprināšanas. Pajām piemītošo finansiālo vērtību šādā gadījumā iespējams atgūt tikai izstāšanās procesā, nevis tās atsavinot maksātnespējas procesa ietvaros.

Savukārt attiecībā uz jautājumu, kā noteikt paju vērtību konkrētajā gadījumā, norādām, ka šī jautājuma izskatīšana neietilpst Maksātnespējas kontroles dienesta normatīvajos aktos noteikto [uzdevumu](#) un [kompetences](#) ietvaros. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka biedra veiktajam ieguldījumam nozīme ir Sabiedrības likvidācijas un mantas sadales kontekstā, kad manta tiek sadalīta proporcionāli biedru ieguldījumiem.²¹ Turpretī, biedra izstāšanās vai izslēgšanas gadījumā biedram ir tiesības saņemt tikai pajas vērtību, nevis attiecīgā īpašuma tirgus vērtību.

Atbilstoši normatīvo aktu prasībām Sabiedrības dibināšanas dokumentos, tostarp dibināšanas līgumā, ir obligāti jānorāda pamatkapitāls, paju nominālvērtība, to sadalījums starp dibinātājiem un apmaksas kārtība.²² Līdz ar to Sabiedrībai ir pienākums nodrošināt, ka šī informācija tiek uzturēta aktuālā stāvoklī visā Sabiedrības darbības laikā, arī pēc dibināšanas, lai jebkurā brīdī būtu iespējams precīzi identificēt katra biedra ieguldījumu un noteikt tam atbilstošo pajas vērtību vai mantas daļu likvidācijas gadījumā.

¹⁹ Kooperatīvo sabiedrību likuma 14. panta pirmā un otrā daļa.

²⁰ Kooperatīvo sabiedrību likuma 19. panta pirmā un otrā daļa.

²¹ Kooperatīvo sabiedrību likuma 82. panta pirmā daļa.

²² Kooperatīvo sabiedrību likuma 11. panta pirmās daļas 4. punkts.

Par kreditoru prasījumu apmierināšanu un administratora atlīdzību²³

- *Administratoram pašam jāpieņem atbilstošs lēmums, lai nodrošinātu efektīvu un likumīgu maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu, jo atbildība par pieņemto lēmumu izriet no administratora pienākumiem, ja vēlāk tiek konstatēts, ka šāda rīcība ir pārkāpusi kreditoru tiesības vai maksātnespējas procesa likumību.*
- *Likumdevējs Maksātnespējas likumā tieši nav noteicis, kurā brīdī administrators var izmaksāt sev atlīdzību, tomēr jāņem vērā, ka administratora atlīdzība sedzama tikai pēc tam, kad iestājušies priekšnoteikumi atlīdzības saņemšanai un ir iespējams noteikt administratora atlīdzības apmēru.*

No iesnieguma izriet, ka juridiskās personas maksātnespējas procesa ietvaros iesniedzējs kā administrators vēlas pirms mantas pārdošanas plāna izpildes segt visas prioritāro nenodrošināto kreditoru (Maksātnespējas kontroles dienesta, darbinieku un VID pamatparādu prasījumus un ar to saistīto administratora atlīdzību.

Iesniegumā norādīts, ka, ievērojot Maksātnespējas likuma 118. pantu, procesā iespējams pilnībā apmierināt parādnieka prioritāro nenodrošināto kreditoru pamatprasības un attiecīgo administratora atlīdzību pilnā apmērā, izlietojot aptuveni 80% no parādnieka rīcībā esošajiem naudas līdzekļiem. Tas nerada nevienlīdzīgu attieksmi pret pārējiem kreditoriem, jo nodrošinātā kreditora prasījuma apmierināšanai līdzekļi ir rezervēti, bet pārējo kreditoru prasību apmierināšana netiek uzsākta.

Nēmot vērā iesniegumā sniegto faktisko apstākļu izklāstu, lūgts sniegt uzziņu un/vai viedokli par to, vai administrators, lai īstenotu Maksātnespējas likuma 6. pantā minētos maksātnespējas procesa principus, ir tiesīgs pirms parādnieka mantas pārdošanas plāna izpildes segt visus parādnieka prioritāro nenodrošināto kreditoru pamatparādu prasījumus un ar to segšanu izmaksājamo administratoram pienākošos atlīdzību 100% apmērā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 98. pantu privātpersonai ir tiesības saņemt uzziņu par savām tiesībām konkrētā tiesiskajā situācijā. Iesniegumu par uzziņu iesniedz iestādē, kuras kompetencē ir jautājuma izšķiršana pēc būtības. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 101. pantam iestādei ir jāņem vērā uzziņas saturs, izdodot administratīvo aktu, kas attiecas uz jautājumu, par kuru šī uzziņa sniegta, paredzot, ka parasti iestāde nedrīkst personai piemērot nelabvēlīgākas sekas par tām, kas norādītas uzziņā. Uzziņu administratīvā procesa ietvaros iestāde sniedz tikai tādā jautājumā, par kuru tā var pieņemt lēmumu pēc būtības, proti, jautājumā, kurā tā var izdot administratīvo aktu.

Maksātnespējas kontroles dienesta kompetence ir noteikta Maksātnespējas likuma 173. pantā, savukārt lēmumi, kādus pieņem Maksātnespējas kontroles dienests, ir ietverti Maksātnespējas likuma 175. panta pirmajā daļā. Līdz ar to Maksātnespējas kontroles dienests par konkrēto jautājumu nevar izsniegt uzziņu, bet kompetences ietvaros sniedz viedokli par iesniegumā uzdoto jautājumu.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 26. panta otro daļu administratoram ir pienākums nodrošināt efektīvu un likumīgu maksātnespējas procesa norisi un tā mērķu sasniegšanu. Minētais pienākums paredz, ka administratoram jāizvēlas samērīgi un pamatoti procesa vadības līdzekļi, kas vienlaikus nodrošina gan normatīvo aktu ievērošanu, gan arī racionālu un mērķtiecīgu resursu izmantošanu.

Lai gan atbilstoši Maksātnespējas likuma 117. panta pirmajai daļai kreditoru prasījumu segšanas plāna un maksātnespējas procesa izmaksu saraksta sastādīšana ir piesaistīta parādnieka mantas pārdošanas plāna izpildei, un šāda secība nodrošina tiesisko noteiktību un atbilstību likumā noteiktajai kārtībai, praksē pieļaujami izņēmuma gadījumi, kuros no šīs kārtības ir iespējams atkāpties.

²³ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 13. maija vēstule Nr. 1-49n/2025/34.

Ja administrators, ņemot vērā visus konkrētā maksātnespējas procesa apstākļus, ir guvis pamatotu pārliecību, ka prioritāro nenodrošināto kreditoru pamatprasību apmierināšana pirms mantas pārdošanas plāna izpildes atbilstoši Maksātnespējas likuma 118. pantā noteiktajai kārtībai neapdraud procesa likumību, neietekmē citu kreditoru tiesības un nodrošina efektīvāku procesa virzību, šāda rīcība izņēmuma gadījumā var tikt atzīta par pieļaujamu. Vienlaikus administratoram jānodrošina savas darbības caurskatāmību ar parādnieka naudas līdzekļiem.

Tāpat jāatceras, ka gadījumā, ja parādnieka naudas līdzekļu nepietiek, lai pilnībā apmierinātu visus Maksātnespējas likuma 118. panta piektajā daļā minētos kreditoru prasījumus, attiecīgie prasījumi apmierināmi proporcionāli summai, kas pienākas katram kreditoram.²⁴

Tā kā tikai administrators ir tieši iesaistīts konkrētajā maksātnespējas procesā un viņa rīcībā ir visa būtiskā informācija, lēmuma pieņemšana par kreditoru prasījumu apmierināšanas kārtību konkrētajā gadījumā ir administratora kā maksātnespējas procesa vadītāja ekskluzīvā kompetencē. Līdz ar to administratoram pašam jāpieņem atbilstošs lēmums, lai nodrošinātu efektīvu un likumīgu maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu, jo atbildība par pieņemto lēmumu izriet no administratora pienākumiem, ja vēlāk tiek konstatēts, ka šāda rīcība ir pārkāpusi kreditoru tiesības vai maksātnespējas procesa likumību.

Vienlaikus jāievēro, ka šādas atkāpes gadījumā administratoram ir pienākums stingri ievērot Maksātnespējas likumā noteikto naudas līdzekļu sadales secību, kādā ir sadalāmi parādnieka naudas līdzekļi – gan attiecībā uz maksātnespējas procesa izmaksām, gan šā likuma 118. pantā paredzēto kreditoru prasījumu segšanas kārtību, kā arī jāinformē kreditori atbilstoši likuma 81. pantam.

Attiecībā uz administratoram izmaksājamo atlīdzību likumdevējs Maksātnespējas likumā tieši nav noteicis, kurā brīdī administrators var izmaksāt sev atlīdzību, tomēr jāņem vērā, ka administratora atlīdzība sedzama tikai pēc tam, kad iestājušies priekšnoteikumi atlīdzības saņemšanai un ir iespējams noteikt administratora atlīdzības apmēru.

Konkrētajā gadījumā administratoram jāreķinās ar iespējamiem riskiem, piemēram, ka maksātnespējas procesā var rasties papildu izmaksas un var nepietikt atlikušo parādnieka naudas līdzekļu, no kā šīs izmaksas segt, kā arī iespējamiem atsevišķu kreditoru iebildumiem par administratora rīcību. Tādējādi administratoram kā savas jomas speciālistam pašam ir jāizlemj par pareizo rīcību konkrētās situācijās.

Papildus saistībā ar administratora atlīdzību norādāms, ka Maksātnespējas likuma 118. panta pirmajā daļā paredzēts, ka no parādnieka naudas līdzekļiem, t.sk. līdzekļiem, kas iegūti, atsavinot parādnieka mantu, vai no citiem juridiskās personas maksātnespējas procesa finansēšanas avotiem vispirms tiek segtas juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas, kurās iekļaujama arī administratora atlīdzība. Jāņem vērā, ka administratora atlīdzība sedzama Maksātnespējas likuma 169. pantā noteiktajā apmērā.

Par ieroču tirgošanu izsolē fiziskās personas maksātnespējas procesā²⁵

- *Šaujamerocis netiek izslēgts no privāttiesiskās apgrozības, tādējādi, ja tiek ievērotas normatīvo aktu prasības, nepārkāpjot Ieroču aprites likuma un Ministru Kabineta 2019. gada 21. maija noteikumu Nr. 210 "Noteikumi par ieroču un munīcijas apriti" regulējumu, administrators var organizēt ieroču pārdošanu izsoles ceļā.*

Iesniegumā norādīts, ka fiziskās personas maksātnespējas procesā, saskaņā ar Informācijas centra Integrētās Iekšlietu informācijas sistēmas apakšsistēmā "Ieroču reģistrs" pieejamajām ziņām, parādniekam ir reģistrēti ieroči.

²⁴ Maksātnespējas likuma 118. panta sestā daļa.

²⁵ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 29. aprīļa vēstule Nr. 1-57n/2025/316.

Iesniegumā lūgts sniegt viedokli par to, vai administrators, organizējot parādnieka ieroču (ierobežotas pieejamības lietas) pārdošanu kustamas mantas izsoles ceļā, ievietojot sludinājumu izsoļu vietnē <https://izsoles.ta.gov.lv/>, ss.lv, www.administratori.lv, nodrošinās šādas parādnieka mantas pārdošanu efektīvi un likumīgi, vienlaicīgi nepārkāpjot Ieroču aprites likuma regulējumu.

Saskaņā ar Ieroču aprites likumu ieroču pārdošana ir stingri reglamentēta, un jānodrošina, ka potenciālie pircēji atbilst visām normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Ieroču aprites likums paredz, ka fiziskajai personai ir tiesības realizēt savā īpašumā esošo šaujamieroci, ja šāдай realizēšanai nav komerciāla rakstura. Nosacījumus un kārtību, kādā personas realizē šaujamieroci, nosaka Ministru kabinets.²⁶

Attiecīgi šaujamierocis netiek izslēgts no privāttiesiskās apgrozības, tādējādi, ja tiek ievērotas normatīvo aktu prasības, nepārkāpjot Ieroču aprites likuma un Ministru Kabineta 2019. gada 21. maija noteikumu Nr. 210 "Noteikumi par ieroču un munīcijas apriti" regulējumu, administrators var organizēt ieroču pārdošanu izsoles ceļā.

Vienlaikus aicinām sazināties ar Valsts policiju, kas ir atbildīgā iestāde jautājumos par šaujamieroču realizāciju, lai fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvaros nodrošinātu efektīvu un likumīgu parādnieka mantas pārdošanu.

Par viedokļa sniegšanu juridiskās personas maksātnespējas procesā²⁷

- *Tikai tiesa ir tiesīga, izvērtējot lietas faktiskos apstākļus un piemērojamos tiesību aktus, lemt par prasījuma pamatotību, t.sk. par likumisko nokavējuma procentu piedziņu un prasījuma noilgumu.*
- *Ja personas prasījums nav saistīts ar kreditora prasījumu Maksātnespējas likuma izpratnē, šī persona nav uzskatāma par kreditoru attiecīgajā maksātnespējas procesā.*

Iesniegumā norādīts, ka juridiskās personas maksātnespējas procesā pārdoti parādniekam piederošie nekustamie īpašumi un augstāko cenu nosolīja SIA "/nosaukums/", kas ir ieinteresētā persona attiecībā pret parādnieku. Viens no īpašumiem maksātnespējas procesā līdz ieguvēja īpašuma tiesību korroborācijai daļēji iznomāts. Nomas līgumi, kas noslēgti starp parādnieka iepriekšējo administratoru un nomnieku, netika ierakstīti zemesgrāmatā.

No iesnieguma izriet, ka vairāk nekā divus gadus pēc nekustamā īpašuma izsoles un izsoles aktu apstiprināšanas SIA "/nosaukums/" vērsās tiesā ar prasību piedzīt no parādnieka augļus – nomas maksu, kas saņemta no nomniekiem laika posmā starp izsoles noslēgumu un īpašuma tiesību ierakstīšanu zemesgrāmatā, kā arī likumiskos procentus par svešas naudas lietošanu. Tajā pašā laikā, pēc īpašuma tiesību reģistrācijas zemesgrāmatā, SIA "/nosaukums/" nevērsās pie administratora ar lūgumu atmaksāt attiecīgo nomas maksu, nelūdza iekļaut šo summu maksātnespējas procesa izdevumos un nepārsūdzēja izsoles aprēķinu.

Ņemot vērā iesniegumā izvērsto faktisko apstākļu izklāstu, lūgts sniegt viedokli uz turpmākajiem jautājumiem:

1) *Vai pēc īpašuma tiesību nostiprināšanas zemesgrāmatā uz nekustamā īpašuma ieguvēju SIA "/nosaukums/" pāriet noslēgtie nomas līgumi ar nomniekiem, kuru tiesiskās attiecības, saskaņā ar administratora paziņojumu, tika izbeigtas saistībā ar īpašuma pārdošanu izsolē maksātnespējas procesa ietvaros?*

2) *Vai pirms prasības celšanas tiesā SIA "/nosaukums/" bija jāievēro pirmstiesas kārtība un jāvērsas ar savu prasījumu par nomas maksas atmaksu pie administratora?*

3) *Vai SIA "/nosaukums/" celtajai prasībai tiesā ir iestājies noilgums?*

²⁶ Ieroču aprites likuma 38. pants.

²⁷ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 22. aprīļa vēstule Nr. 1-57n/2025/306.

4) *Kā administratoram rīkoties gadījumā, ja tiesa apmierinās SIA "/nosaukums/" prasību un piedzīs no parādnieka augļus par nekustamā īpašuma iznomāšanu, likumiskos procentus un tiesāšanās izdevumus? Vai ar tiesas nolēmumu piedzītā summa jāiekļauj parādnieka maksātnespējas procesa izdevumos un jāizmaksā maksātnespējas procesa beigās, pēc kreditoru prasījumu segšanas kārtības apstiprināšanas?*

5) *Vai, ņemot vērā, ka SIA "/nosaukums/" kavējās ar prasījuma pieteikšanu, pastāv juridisks pamats prasībai par likumisko nokavējuma procentu piedziņu?*

Saskaņā ar Civillikuma 2126. pantu, tikai ierakstot nomas vai īres līgumu zemesgrāmatās, nomnieks vai īrnieks iegūst lietu tiesību, kas ir spēkā arī pret trešajām personām. Tāpat no Civillikuma 2174. panta izriet, ka gadījumos, kad iznomātājs vai izīrētājs nomas vai īres priekšmetu atsavina, ieguvējam jāievēro nomas vai īres līgums tikai tad, ja tas ierakstīts zemesgrāmatās.

Attiecībā uz noilgumu, saskaņā ar Civillikuma 1893. pantu saistību tiesības izbeidzas, ja tiesīgā persona tās pienācīgi neizlieto likumā noteiktā noilguma termiņā. Lai gan Civillikuma 1895. pants nosaka vispārējo desmit gadu prasījuma noilguma termiņu attiecībā uz saistību tiesībām, kuras nav izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav paredzēts īpašs (īsāks) noilguma termiņš, prasījumiem par nomas maksas (augļu) piedziņu, ja tie izriet no komercdarījuma, piemērojams Komerclikuma 406. pants, kurā paredzēts speciālais trīs gadu noilguma termiņš. Tādējādi prasījumiem par darījumiem, kuros vismaz viena no pusēm darbojas kā komersants un darījums ir saistīts ar komercdarbību, t.sk. nomas līgums starp komersantu un trešo personu, noilguma termiņš ir trīs gadi.

Vienlaikus, ņemot vērā Jūsu iesniegumā norādīto informāciju, ir secināms, ka konkrētajā gadījumā starp Jums un SIA "/nosaukums/" pastāv strīds par tiesībām, kas ir risināms tiesā. Šobrīd prasība jau ir celta, līdz ar to jāgaida tiesas nolēmums. Ievērojot minēto, atbildot uz Jūsu iesnieguma pirmo, trešo un piekto jautājumu, informējam, ka šo jautājuma izlemšana ietilpst tiesas ekskluzīvā kompetencē. Tikai tiesa ir tiesīga, izvērtējot lietas faktiskos apstākļus un piemērojamos tiesību aktus, lemt par prasījuma pamatotību, t.sk. par likumisko nokavējuma procentu piedziņu un prasījuma noilgumu.

Atbildot uz jautājumu, vai pirms prasības celšanas tiesā SIA "/nosaukums/" bija jāievēro pirmstiesas kārtība un jāvēršas ar savu prasījumu par augļu saņemšanu pie Jums kā pie administratora, jānorāda, ka normatīvajos aktos šāda obligāta pirmstiesas kārtība nav tieši noteikta. Ja personas prasījums nav saistīts ar kreditora prasījumu Maksātnespējas likuma izpratnē, šī persona nav uzskatāma par kreditoru attiecīgajā maksātnespējas procesā. Tādā gadījumā tai ir trešās personas statuss, un uz to neattiecas kreditora pienākums vispirms vērsties pie administratora, līdz ar to šādai personai ir tiesības brīvi izmantot civiltiesiskās aizsardzības līdzekļus, tostarp celt prasību tiesā.

Vienlaikus, ņemot vērā Maksātnespējas likuma 6. pantā ietvertos maksātnespējas procesa vispārējos principus, īpaši kreditoru vienlīdzības principu, patvaļas aizlieguma principu, kā arī labticības principu, personai, pirms vēšanās tiesā ar prasījumu pret parādnieku, būtu vēlams vispirms vērsties pie administratora ar savu prasījumu, tostarp attiecībā uz nomas maksas atmaksu. Šāda rīcība ne tikai atbalsta procesa efektīvu norisi, bet arī veicina konstruktīvu komunikāciju maksātnespējas procesā, kā arī nodrošina optimālu un godīgu kreditoru prasījumu apmierināšanu.

Atbilstoši Civillikuma 2086. pantam pārdevumam izsolē ir tāds pats juridiskais spēks kā parastajam pārdevumam, tātad izsolē iegādātais īpašums tiek uzskatīts par nopirkto no brīža, kad solījums ir pieņemts (t.i., piesists). Turklāt, no brīža, kad piesitums ir noticis, pircējs iegūst visus augļus un labumus, kas saistīti ar īpašumu, t.sk. ienākumus, ko tas nes sakarā ar sevišķām tiesiskām attiecībām, pirms tā ir fiziski nodota pircējam.

No iesnieguma izriet, ka piesitums izdarīts 2022. gada 1. jūnijā, kad noslēdzās nekustamā īpašuma pārdošanas izsole. Tādējādi SIA "/nosaukums/" ir tiesības uz Civillikuma 2086. pantā paredzēto augļu izprasīšanu par laika periodu no izsoles piesituma brīža. Atbilstoši

Maksātnespējas likuma 73. un 170. pantam visi prasījumi, kas radušies pirms maksātnespējas procesa ir piesakāmi kā kreditoru prasījumi, savukārt tie, kas radušies pēc procesa un ir saistīti ar maksātnespējas procesa norisi, iekļaujami izmaksās. Maksātnespējas procesa izdevumos iekļauj izmaksas, kas ir radušās pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Līdz ar to gadījumā, ja tiesa apmierinās SIA "/nosaukums/" prasību un stāsies spēkā parādniekam nelabvēlīgs tiesas nolēmums, kurā par labu SIA "/nosaukums/" tiks piedzīti augļi no nekustamā īpašuma iznomāšanas, likumiskie procenti un tiesāšanās izdevumi, piespriedā naudas summa uzskatāma par maksātnespējas procesa izmaksām, kuras sedzamas no juridiskās personas līdzekļiem kā procesa izdevumi Maksātnespējas likuma 170. panta izpratnē. Savukārt saskaņā ar Maksātnespējas likuma 118. panta pirmo daļu no parādnieka naudas līdzekļiem, t.sk. līdzekļiem, kas iegūti, atsavinot parādnieka mantu, vai no citiem juridiskās personas maksātnespējas procesa finansēšanas avotiem, vispirms pilnībā tiek segtas juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas.

Par rīcību ar zvērināta tiesu izpildītāja pārskaitītiem naudas līdzekļiem fiziskās personas maksātnespējas procesā²⁸

- *Gadījumā, ja izpildu lietvedības ietvaros tiesu izpildītājs jau ir pārdevis parādnieka mantu, naudas līdzekļi tiek pārskaitīti administratoram, un tie maksātnespējas procesa ietvaros tiek sadalīti, ievērojot nodrošināto kreditoru intereses, atbilstoši Maksātnespējas likuma 6. panta 1. punktā konkretizētajam tiesību saglabāšanas principam.*
- *Naudas līdzekļu sadale, ja nav saņemts kreditora, kuram šie līdzekļi pienāktos, prasījums, ir veicama, ja ir iestājies kreditora prasījuma noilgums atbilstoši normatīvajiem aktiem.*
- *Gadījumā, ja parādniekam nav citas mantas kā vien naudas līdzekļi un nav pamata sagatavot mantas pārdošanas plānu, ir sagatavojams ziņojums par parādnieka mantas neesamību, norādot tajā Maksātnespējas likuma 112. panta pirmajā daļā ietvertu informāciju, tostarp parādnieka finansiālo stāvokli un procesa turpmāko risinājumu.*

No iesnieguma izriet, ka fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvaros ir saņemti naudas līdzekļi no tiesu izpildītāja ar norādi, ka tie ir iegūti, izsolē pārdodot maksātnespējīgās fiziskās personas ar hipotēku apgrūtināto nekustamo īpašumu. Naudas līdzekļi tika iegūti pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas un līdz pasludināšanai tika glabāti tiesu izpildītāja depozīta kontā, līdzekļi bija paredzēti hipotekārā kreditora prasījuma segšanai, tomēr kreditors nebija veicis likumā noteiktās darbības, lai tos saņemtu.

Nemot vērā iesniegumā norādītos faktiskos apstākļus, lūgts sniegt viedokli par šiem jautājumiem:

1) vai šāda tiesu izpildītāja rīcība ir likumīga un vai administratoram šie naudas līdzekļi būtu jāpārskaita atpakaļ tiesu izpildītājam;

2) ja minētie naudas līdzekļi nav jāpārskaita atpakaļ tiesu izpildītājam, vai fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvaros tie pienākas tikai personai, kuras prasījumi bija nodrošināti ar hipotēku uz izpildu procesā pārdoto nekustamo īpašumu. Un ja tā, vai šo personu ir nepieciešams meklēt, izmantojot visus pieejamos līdzekļus;

3) ja naudas līdzekļi pienākas kreditoru kopumam, vai tas notiek automātiski, vai tikai tādā gadījumā, ja nav saņemts kreditora, kuram par labu izsolē tika pārdots parādnieka nekustamais īpašums, prasījums, un vai tādā gadījumā ir jāgaida Maksātnespējas likumā noteiktā sešu mēnešu kreditoru prasījumu iesniegšanas termiņa beigas, lai veiktu minēto naudas līdzekļu sadali;

²⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 17. marta vēstule Nr. 1-49n/2025/21.

4) kāds dokuments būtu sagatavojams naudas līdzekļu, kas pārsniedz fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta apmēru, sadalei, ja fiziskās personas maksātnespējas procesā nav citas parādnieka mantas, izņemot minētos naudas līdzekļus?

[1] Atbildot uz pirmo jautājumu, informējam par turpmāko. Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē neietilpst tiesu izpildītāju darbību tiesiskuma izvērtēšana. Saskaņā ar Civilprocesa 632. panta pirmo daļu tas ietilpst tiesas kompetencē, kā arī Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes kompetencē atbilstoši Tiesu izpildītāju likumā noteiktajam. Līdz ar to šajā viedoklī netiek izvērtēta tiesu izpildītāja darbību likumība konkrētās izpildu lietvedības ietvaros, jo Maksātnespējas kontroles dienestam šādu pilnvaru nav.

Tiesiskās sekas, kas rodas attiecībā uz izpildu lietvedību pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas, ir noteiktas gan Maksātnespējas likumā, gan Civilprocesa likumā. Fiziskās personas maksātnespējas procesa gadījumā atbilstoši Civilprocesa likuma 560. panta pirmās daļas 8. punktam un Maksātnespējas likuma 134. panta otrās daļas pirmajam punktam izpildu lietvedība pret parādnieku tiek apturēta, un tā tiek izbeigta, ja tiek veiksmīgi īstenota parādnieka saistību dzēšanas procedūra.

Gadījumā, ja izpildu lietvedības ietvaros tiesu izpildītājs jau ir pārdevis parādnieka mantu, naudas līdzekļi tiek pārskaitīti administratoram, un tie maksātnespējas procesa ietvaros tiek sadalīti, ievērojot nodrošināto kreditoru intereses, atbilstoši Maksātnespējas likuma 6. panta 1. punktā konkretizētajam tiesību saglabāšanas principam.

Tomēr ne Maksātnespējas likumā, ne Civilprocesa likumā nav tieši regulēta rīcība iesniegumā minētajā situācijā, kad tiesu izpildītājs ir vērsis piedziņu uz parādniekam piederošu ar hipotēku apgrūtinātu nekustamo īpašumu pirms parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas, piedziņas rezultātā iegūstot līdzekļus, kas līdz fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanai ir glabāti tiesu izpildītāja depozīta kontā.

Lai arī tiesību normās nav tieši noteikta rīcība šādā situācijā, tā ir izsecināma, sistēmiski un atbilstoši fiziskās personas maksātnespējas procesa mērķim interpretējot Maksātnespējas likuma regulējumu, kā arī konkretizējot tiesību principus.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa mērķis, kas ietverts Maksātnespējas likuma 5. panta pirmajā daļā, ir vienlaicīgi vērsts gan uz parādnieka atbrīvošanu no neizpildītajām saistībām un maksātnespējas atjaunošanu, gan uz pēc iespējas pilnīgāku kreditoru prasījumu apmierināšanu.

Pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas nav pieļaujama kreditoru prasījumu apmierināšana ārpus maksātnespējas procesa vai pretēji Maksātnespējas likumā noteiktajai kārtībai. Tādējādi tiek garantētas un aizsargātas kreditoru kopuma intereses, un tiek nodrošināts, ka visiem kreditoriem ir vienādas iespējas piedalīties maksātnespējas procesā un saņemt tiem pienākošās naudas summas.²⁹ Šī iemesla dēļ Maksātnespējas likumā kā sekas maksātnespējas procesa pasludināšanai ir ietvertas individuālo piedziņas darbību apturēšana vai izbeigšana. Šādu darbību turpināšana pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas nonāktu tiešā pretrunā ar kreditoru kopuma interesēm, jo atsevišķam kreditoram nepamatoti tiktu radīta iespēja gūt savu prasījumu apmierināšanu Maksātnespējas likumā neparedzētā kārtībā.

Līdz ar to prasījumi, kas kreditoriem pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas pastāv pret parādnieku, un kas nav segti pirms procesa pasludināšanas, ir sedzami, piesakot kreditoru prasījumu, fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvaros.

Iesniegumā ir norādīts, ka kreditors joprojām nav saņēmis naudas līdzekļus, kas ir iegūti, veicot piedziņu pret parādnieka mantu pirms parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas. Līdz ar to ir secināms, ka prasījumi, kas minētajam kreditoram bija pret parādnieku, netika segti izpildes procesa ietvaros, un, ņemot vērā iepriekš minēto, šobrīd tie ir sedzami tikai un vienīgi parādnieka maksātnespējas procesa ietvaros.

²⁹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2022. gada 28. februāra sprieduma lietā Nr. C30853118, SKC–19/2022 7.3. punkts

Apstākļi, ka izpildu lietvedība ir uzsākta un piedziņas darbības uz parādnieka mantu ir veiktas pirms parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas, nemazina pienākumu nodrošināt likumīgu maksātnespējas procesa norisi un kreditora kopuma interešu aizsardzību šajā fiziskās personas maksātnespējas procesā.

Attiecībā uz naudas līdzekļiem, kas saņemti no tiesu izpildītāja, ir minams, ka tie ir līdzekļi, kas tiktu novirzīti parādnieka saistību segšanai. Ņemot vērā, ka pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas kreditoru prasījumi ir apmierināmi maksātnespējas procesa kārtībā, nav pieļaujams, ka atsevišķu kreditoru prasījumu apmierināšana notiktu izpildu lietas ietvaros.

Līdz ar to tiesu izpildītāja pārskaitītie līdzekļi ir pielīdzināmi Maksātnespējas likuma 139. panta 2. punktā ietvertajai parādnieka mantai, kas pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas tiesu izpildītājam bija jānodod administratoram.

Minētie naudas līdzekļi nav jāpārskaita atpakaļ tiesu izpildītājam, bet gan ir novirzāmi kreditoru prasījumu segšanai fiziskās personas maksātnespējas procesā.

[2] Atbildē uz otro un trešo jautājumu ir norādāms turpmākais.

Maksātnespējas likumā nav ietverta speciāla kārtība, kādā kreditoru prasījumu apmierināšanai būtu izmantojami naudas līdzekļi iesniegumā aprakstītajā situācijā. Līdz ar to ir piemērojama standarta kārtība, kas ietverta Maksātnespējas likuma 147. pantā. Kārtība, kas būtu pretrunā Maksātnespējas likumā norādītajai, apdraudētu likumīgu fiziskās personas maksātnespējas procesa norisi.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 147. panta trešo daļu līdzekļi, kas iegūti, pārdodot par nodrošinājumu kalpojošo parādnieka mantu, ir novirzāmi nodrošinātā kreditora prasījuma segšanai. Gan no Maksātnespējas likuma 147. panta trešās daļas, gan no nodrošinātā kreditora regulējuma kopumā izriet nodrošinātā kreditora priekšroka saņemt savu prasījumu apmierinājumu no mantas, kas kalpojusi par nodrošinājumu, pārdošanas.

Atbilstoši Maksātnespējas likuma 116. pantam nodrošinātais kreditors nepretendē uz parādnieka mantu pašu par sevi, bet gan tieši līdzekļiem, kas ir iegūti no tās pārdošanas. Maksātnespējas likumā nav atsevišķi nošķirta situācija, kad līdzekļi iegūti, administratoram pārdodot mantu maksātnespējas procesa norises laikā no situācijas, kad parādnieka manta, kas kalpojusi par nodrošinājumu, ir pārdota izpildu lietvedības ietvaros, naudas līdzekļus pārskaitot administratoram.

Lai arī parādnieka manta, kas kalpojusi par nodrošinājumu, ir pārdota jau izpildu lietvedības ietvaros, līdzekļi, kas no pārdošanas ir iegūti, tāpat ir novirzāmi nodrošinātā kreditora prasījuma segšanai saskaņā ar Maksātnespējas likuma 147. panta trešo daļu.

Arī no Maksātnespējas likuma 6. panta 1. punktā konkretizētā tiesību saglabāšanas principa izriet, ka procesā tiek ievērotas kreditoru pirms procesa iegūtās tiesības. Konkrētajā situācijā tās ir kreditora tiesības saņemt prasījuma apmierinājumu no līdzekļiem, kas iegūti no par nodrošinājumu kalpojošās parādnieka mantas pārdošanas, kaut arī mantas pārdošanu tiesu izpildītājs veicis jau pirms parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Attiecībā uz kreditoru prasījumu iesniegšanu un naudas līdzekļu dalīšanu ir minams, ka saskaņā ar Maksātnespējas likuma 141. panta otro prim daļu administratoram ir pienākums nekavējoties elektroniski nosūtīt paziņojumu visiem zināmajiem parādnieka nodrošinātajiem kreditoriem. Iesniegumā minētajā situācijā attiecībā uz tiesu izpildītāja pārskaitītajiem līdzekļiem iesniegumā norādītā kreditora statuss ir pielīdzināms nodrošinātā kreditora statusam, lai arī hipotēkas atzīme zemesgrāmatā jau ir dzēsta.

Līdz ar to attiecībā pret konkrēto kreditoru ir piemērojams Maksātnespējas likuma 141. panta otrajā prim daļā ietvertais regulējums, proti, Jums kā administratoram ir jāveic darbības, lai kreditoram par maksātnespējas procesa pasludināšanu paziņotu. Vienlaikus ir norādāms, ka, lai nodrošinātu likumīgu un efektīvu fiziskās personas maksātnespējas procesa norisi, Maksātnespējas likumā nav noteiktas konkrētas darbības, kas administratoram ir jāveic, lai nodrošinātajam kreditoram paziņotu par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Administratoram ir jāveic tādas darbības, kas, ņemot vērā katra konkrētā fiziskās personas maksātnespējas procesa faktiskos apstākļus, ir nepieciešamas un samērīgas

paziņošanas pienākuma izpildei.

Savukārt gadījumā, ja pēc Maksātnespējas likumā noteiktā termiņa beigām kreditors nav pieteicis kreditora prasījumu, iestājas prasījumu noilgums saskaņā ar Maksātnespējas likuma 73. panta otro daļu un 141. panta pirmo prim daļu. Kā tas noteikts Maksātnespējas likuma 73. panta otrajā daļā, noilgums iestājas, ja kreditora prasījumi nav iesniegti termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns vai ziņojums par mantas neesību, ar ko ierosināts izbeigt maksātnespējas procesu.

Līdz ar to naudas līdzekļu sadale, ja nav saņemts kreditora, kuram šie līdzekļi pienāktos, prasījums, ir veicama, ja ir iestājies kreditora prasījuma noilgums atbilstoši iepriekš minētajam.

[3] Atbildot uz ceturto jautājumu, informējam, ka Maksātnespējas likuma 146. pants pirmajā daļā ir noteikts, ka parādnieka mantas pārdošanai administrators izstrādā parādnieka mantas pārdošanas plānu (113. pants), ņemot vērā šā likuma 111. un 148. panta noteikumus. Administrators divu mēnešu laikā no juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas sastāda parādnieka mantas pārdošanas plānu vai ziņojumu par parādnieka mantas neesamību. Abi šie dokumentu veidi tiek sagatavoti, izvērtējot parādnieka mantisko stāvokli, kā arī abi šie dokumenti pilda kreditoru informēšanas funkciju.

Atbilstoši Maksātnespējas likuma 111. pantam abi šie dokumentu veidi ir saistīti ar parādnieka mantas pārdošanu, savukārt par realizējamo mantu saskaņā ar Maksātnespējas likuma 110. pantu ir uzskatāma parādnieka manta, izņemot naudas līdzekļus. Līdz ar to, izvēloties par labu parādnieka mantas pārdošanas plāna vai ziņojuma par mantas neesamību sagatavošanai, ir jāizvērtē parādnieka mantas, izņemot naudas līdzekļus, stāvoklis un apmērs.

Gadījumā, ja parādniekam nav citas mantas kā vien naudas līdzekļi un nav pamata sagatavot mantas pārdošanas plānu, ir sagatavojams ziņojums par parādnieka mantas neesamību, norādot tajā Maksātnespējas likuma 112. panta pirmajā daļā ietverto informāciju, tostarp parādnieka finansiālo stāvokli un procesa turpmāko risinājumu.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka katras konkrētās situācijas izvērtēšana un attiecīgo tiesisko līdzekļu izvēle ir administratora ekskluzīvā kompetencē, lai atbilstoši Maksātnespējas likuma regulējumam nodrošinātu efektīvu un likumīgu maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu. Līdz ar to administratoram kā savas jomas speciālistam pašam ir jāizlemj par pareizo rīcību konkrētās situācijās, jo atbildība par pieņemto lēmumu izriet no administratora pienākumiem.

Par līguma izpildi un transportlīdzekļa pārreģistrāciju pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas³⁰

- *Maksātnespējas procedūras sākšana pret aktīva pārdevēju pēc aktīva piegādes nav par pamatu pārdošanas anulēšanai vai pārtraukšanai un nekavē pircēju iegūt īpašuma tiesības.*

Iesniegumā kuros lūgts sniegt viedokli, kā būtu jārīkojas situācijā, ja juridiskās personas maksātnespējas procesa ietvaros saņemts trešās personas lūgums pārreģistrēt viņai par labu parādniekam piederošu transportlīdzekli, pamatojot to ar nomaksas pirkuma līguma izpildi, kas tika veikta arī pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas, pārskaitot līdzekļus uz parādnieka bankas kontu.

Lai nodrošinātu likumīgu maksātnespējas procesa norisi, administratoram Maksātnespējas likumā ir piešķirta nozīmīga rīcības brīvība procesa vadīšanā, ļaujot

³⁰ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 28. februāra vēstule Nr. 1-57n/2025/171.

administratoram pašam pieņemt lēmumus un izvēlēties efektīvākos līdzekļus maksātnespējas procesa mērķa sasniegšanai.

Būtiski šis aspekts izpaužas administratora izvēles tiesībās, lemjot par līgumu izpildi vai izbeigšanu juridiskās personas maksātnespējas procesā atbilstoši Maksātnespējas likuma 101. pantā noteiktajam. Juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas brīdī nenotiek automātiska parādnieka slēgto līgumu vai to izpildes izbeigšana, un administratoram ir pienākums izvērtēt šo līgumu saturu un lemt par tālāku rīcību saistībā ar tiem. Administratora lēmumam jābūt vērstam uz efektīvu maksātnespējas procesa norisi un mērķa sasniegšanu, vienlaikus ņemot vērā un rīkojoties atbilstoši kreditoru interesēm.

No iesniegumam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka maksājumi, kurus trešā persona veikusi līguma izpildei uz parādnieka norādīto bankas kontu, ir veikti vēl nepilnus trīs mēnešus pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas. Ja Jūs kā administrators sākotnēji izvērtējāt šī līguma vērtību, izpildāmību, nepieciešamību, kā arī citus apstākļus un secinājāt, ka tā izpilde nesamazinās parādnieka aktīvus, kā tas noteikts Maksātnespējas likuma 101. panta pirmajā daļā, bet gan veicinās kreditoru prasījumu segšanu un efektīvu maksātnespējas procesa norisi, tad šāds līgums ir izpildāms un ir veicama transportlīdzekļa pārreģistrācija, ņemot vērā to, ka otra līguma puse savas saistības jau ir izpildījusi. Šāda līguma izpilde pati par sevi nav pretrunā Maksātnespējas likuma regulējumam, ja vien tā nav pretrunā iepriekš minētajiem kritērijiem.

Savukārt, ja līguma izpildes iespējamība un nepieciešamība sākotnēji netika izvērtēta un šobrīd ir secināts, piemēram, ka līguma izpilde būtu pretrunā kreditoru kopuma interesēm, līgums nav izpildāms. Tomēr otram līgumslēdzējam ir tiesības iesniegt kreditora prasījumu par līguma summu, kuras samaksa veikta līdz juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanai atbilstoši Maksātnespējas likuma 101. panta otrajai daļai. Tāpat otram līgumslēdzējam rastos tiesības vērsties tiesā ar prasību pret Jums kā administratoru par nodarītajiem zaudējumiem, kas ir radušies no nepamatoti veiktajiem maksājumiem līguma izpildei pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas. Proti, ja maksājumi ir veikti, jo administrators ir pieļāvis bezdarbību un nav savlaicīgi informējis otru pusi par vienpusēju atkāpšanos no līguma izpildes, kaut gan šāds pienākums ir noteikts Maksātnespējas likumā.

Maksātnespējas procesā administratoram ir ne vien pienākums rīkoties un pieņemt tādus lēmumus, kas nodrošinātu efektīvu procesa norisi un mērķa sasniegšanu, bet arī darīt to savlaicīgi un bez nepamatotas novilcināšanās. Lēmums saistībā ar atkāpšanos no līguma vai par tālāku līguma izpildi pēc apstākļu izvērtēšanas ir pieņemams saprātīgi īsā termiņā. Gadījumā, ja tas nav noticis, administratora bezdarbība var radīt zaudējumus kreditoriem vai citām personām, kuru atlīdzināšanu minētajām personām ir tiesības prasīt. To pamato arī apstāklis, ka no lēmuma par rīcību saistībā ar līguma izpildi ir atkarīgas arī turpmākās darbības procesā, piemēram, kreditoru informēšanas pienākuma izpilde u.c.

Papildus vēršam uzmanību, ka saskaņā ar Maksātnespējas likuma 95. panta otro daļu Jums kā administratoram ir pienākums veikt pasākumus parādnieka mantas atgūšanai. Ņemot vērā to, ka līguma objektu (transportlīdzekli) parādnieks Jums nav nodevis, pat gadījumā, ja pēc visu būtisko apstākļu izvērtēšanas ir secināms, ka līgums būtu izpildāms, ir nepieciešams pārliecināties, vai tas reāli ir izdarāms, proti, nepieciešams noteikt, kur līguma objekts atrodas šobrīd.

Gadījumā, ja līguma objekts jau šobrīd atrodas pie pircēja, tas varētu būt uzskatāms par līguma izpildes iespējamību veicinošu apstākli, jo, piemēram, arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regulas (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām 10. panta 2. punktā ir noteikts, ka maksātnespējas procedūras sākšana pret aktīva pārdevēju pēc aktīva piegādes nav par pamatu pārdošanas anulēšanai vai pārtraukšanai un nekavē pircēju iegūt īpašuma tiesības. Tomēr līguma izpilde jebkurā gadījumā nedrīkst notikt pretēji kreditoru kopuma interesēm.

Ir secināms, ka turpmākā rīcība saistībā ar konkrēto līgumu ir atkarīga, pirmkārt, no lēmumiem, kas ir pieņemti sākotnēji pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas, jo tie ir

saistoši gan kreditoriem, gan arī Jums kā administratoram turpmākā procesa norisē un, otrkārt, no tā, vai šī līguma izpilde nenonāks pretrunā Maksātnespējas likuma 101. panta pirmajā daļā noteiktajam un Maksātnespējas procesa likuma 6. pantā ietvertajiem principiem.

Šo apstākļu izvērtēšana un lēmuma pieņemšana ir Jūsu ekskluzīvā kompetencē, un Maksātnespējas kontroles dienestam nav tiesību sniegt norādījumus, kāds lēmums būtu pieņemams konkrētajā situācijā. Vienlaikus ir vērojama uzmanība, ka atbilstoši Maksātnespējas likumam juridiskās personas maksātnespējas procesa ietvaros jau no procesa pasludināšanas brīža no administratora tiek sagaidīta aktīva iesaiste un procesa organizēšana, līdz ar to administrators atbilstoši Maksātnespējas likuma 29. panta pirmajai daļai atbild arī par zaudējumiem, kas nodarīti kreditoriem vai citām personām viņa prettiesiskas bezdarbības dēļ.

Par administratora tiesībām pieprasīt un saņemt informāciju bez maksas³¹

- *Administrators neietilpst to subjektu kategorijā, kas ir atbrīvotas no maksas par atļaujas izsniegšanu un tādējādi administratoram ir saistošs Latvijas Zvērinātu notāru padomes lēmums, kas noteic samaksas veikšanu par atļaujas izsniegšanu notāram izsniegt dokumentus.*

No iesnieguma izriet, ka fiziskās personas (turpmāk šajā skaidrojumā – Parādnieks) bankrota procedūras ietvaros no Parādnieka saņemta informācija, ka viņš lieto dzīvokli saskaņā ar dzīvokļa īpašnieka rakstisku piekrišanu, kas noformēta kā zvērināta notāra taisīts notariāls akts.

Administrators iesniedza iesniegumu Latvijas Zvērinātu notāru padomei par atļauju saņemt ziņas no zvērināta notāra, bet iesniegums atstāts bez virzības, jo nav samaksāta maksa par atļaujas izsniegšanu.

Tā kā administratoram ir tiesības pieprasīt un saņemt no valsts un pašvaldību institūcijām bez maksas to rīcībā esošo nepieciešamo informāciju par parādnieku, tad lūgts sniegt skaidrojumu, vai Latvijas Zvērinātu notāru padome ir tiesīga pieprasīt no administratora samaksu par atļaujas izsniegšanu zvērinātam notāram.

Lai administrators nodrošinātu efektīvu un likumīgu maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu, likumdevējs ir piešķīris administratoriem Maksātnespējas likumā³² noteiktās tiesības pieprasīt un saņemt no valsts un pašvaldību institūcijām bez maksas to rīcībā esošo informāciju par parādnieku, kā arī pieprasīt un saņemt no citām kompetentām personām un institūcijām to rīcībā esošo informāciju par konkrētā maksātnespējas procesa norisi.³³

Jāuzsver, ka minētais regulējums konkretizē, ka informāciju par parādnieku bez maksas administrators ir tiesīgs pieprasīt un saņemt tikai no valsts un pašvaldību institūcijām, bet attiecībā uz citām kompetentajām personām un institūcijām šāds nosacījums Maksātnespējas likumā nav noteikts.

Maksātnespējas likumā³⁴ nav sniegts detalizēts kompetento personu un institūciju uzskaitījums, jo tikai administrators var izvērtēt, kādu informāciju ir nepieciešams pieprasīt konkrētu apstākļu noskaidrošanai un tādējādi vērsties pie konkrētas kompetentās personas vai institūcijas, kas var būt neierobežots minēto subjektu loks. Vienlaikus jāpārskatās, ka kompetento personu un institūciju darbību regulējošie normatīvie akti var paredzēt maksu par informācijas sniegšanu, pakalpojuma vai kādas darbības veikšanu, nosakot konkrētu subjektu loku, kas no samaksas ir atbrīvoti.

³¹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2024. gada 20. decembra vēstule Nr. 1-57n/2024/873.

³² Maksātnespējas likuma 27. panta pirmās daļas 2. punkts.

³³ Maksātnespējas likuma 27. panta pirmās daļas 3. punkts.

³⁴ Maksātnespējas likuma 27. panta pirmās daļas 3. punkts.

Notariāta likumā³⁵ noteikts, ka Ministru kabinets nosaka maksu, atbrīvojumus no tās un maksas samazinājumus par atļaujas izsniegšanu, kā arī kārtību, kādā izsniedzama atļauja saņemt ziņas no zvērināta notāra lietām. Starptautiskas tiesiskās sadarbības gadījumā ārvalsts amatpersona vai iestāde, kura iesniegusi starptautisko tiesiskās palīdzības lūgumu izsniegt ziņas no zvērināta notāra lietas, ir atbrīvota no maksas par atļaujas saņemšanu. Tāpat no maksas par atļaujas izsniegšanu ir atbrīvotas trūcīgas un maznodrošinātas personas.³⁶

No iepriekš minētā izriet, ka administrators neietilpst to subjektu kategorijā, kas ir atbrīvotas no maksas par atļaujas izsniegšanu un tādējādi administratoram ir saistošs Latvijas Zvērinātu notāru padomes lēmums, kas noteic maksas veikšanu par atļaujas izsniegšanu zvērinātam notāram izsniegt dokumentus.

Savukārt jautājums par izmaksu segšanu, kas radušās par atļaujas izsniegšanu, ir risināms atbilstoši Maksātspējas likumam³⁷, kas noteic fiziskās personas tiešo izmaksu tvērumu, tostarp izmaksas avotu.

Par administratora tiesībām pieprasīt un saņemt informāciju bez maksas³⁸

- *Lai arī Maksātspējas likums nosaka administratora tiesības saņemt informāciju bez maksas no valsts un pašvaldības institūcijām, tomēr jāatceras, ka informācijas pieprasījumam ir jāattiecas tieši uz parādnieku.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs nepiekrīt Maksātspējas kontroles dienesta sniegtajam skaidrojumam "Par administratora tiesībām pieprasīt un saņemt informāciju bez maksas".

Jāņem vērā, ka skaidrojums³⁹ tika sniegts, ņemot vērā iesniegumā norādītos faktiskos apstākļus, kas saistīti ar Latvijas Zvērinātu notāru padomes kompetenci. Minētajā skaidrojumā vienlaikus tika norādīts, kādus nosacījumus paredz Notariāta likums⁴⁰ attiecībā uz atbrīvojumu no maksas par atļaujas izsniegšanu saņemt ziņas no zvērināta notāra lietām.

Jāuzsver, ka atļaujas izsniegšana saņemt ziņas no zvērināta notāra lietām ir maksas pakalpojums, kuru Latvijas Zvērinātu notāru padome kā institūcija sniedz ārpus valsts deleģētajiem uzdevumiem. Minētais maksas pakalpojums attiecas uz konkrētu darbību, tas ir, atļaujas izsniegšanu vai neizsniegšanu, savukārt Maksātspējas likums paredz bez maksas saņemt tikai informāciju. Līdz ar to nav pamatoti uzskatīt, ka Latvijas Zvērinātu notāru padomes atļauja ir izsniedzama bez maksas.

Papildus norādāms, lai arī Maksātspējas likums⁴¹ nosaka administratora tiesības saņemt informāciju bez maksas no valsts un pašvaldības institūcijām, tomēr jāatceras, ka informācijas pieprasījumam ir jāattiecas tieši uz parādnieku. Proti, praksē ir konstatēti gadījumi, kad administratoru lūgumi par informācijas pieprasīšanu bez maksas no valsts institūcijām netiek apmierināti tā iemesla dēļ, ka informācija neattiecas uz pašu parādnieku. Tāpat administratoram ir jārēķinās, ka informācijas pieprasījums, kas tiek pamatots vien ar Maksātspējas likumu⁴², atsevišķos gadījumos var nebūt pietiekams, ja nav sniegts pamatojums, kādam nolūkam informācija ir nepieciešama.

³⁵ Notariāta likuma 80. pants.

³⁶ Ministru kabineta 2018. gada 26. jūnija noteikumu Nr. 378 "Noteikumi par kārtību, kādā izsniedz atļauju ziņu saņemšanai no zvērināta notāra lietām, un maksa par atļaujas izsniegšanu" 14. punkts.

³⁷ Maksātspējas likuma 172. pants.

³⁸ Maksātspējas kontroles dienesta 2025. gada 21. janvāra vēstule Nr. 1-57n/2025/66.

³⁹ Maksātspējas kontroles dienesta 2024. gada 20. decembra skaidrojums "Par administratora tiesībām pieprasīt un saņemt informāciju bez maksas".

⁴⁰ Notariāta likuma 80. pants.

⁴¹ Maksātspējas likuma 27. panta pirmās daļas 2. punkts.

⁴² Maksātspējas likuma 27. panta pirmās daļas 2. punkts.

Par kreditoru informēšanas pienākumu saistībā ar nodomu atteikties no prasījumiem un veikt prasījuma tiesību cesiju⁴³

- *Par nodomu atteikties no prasījumiem un veikt prasījuma tiesību cesiju Maksātnespējas likuma 81. panta kārtībā ir nepieciešams informēt gan nodrošināto, gan nenodrošinātos kreditorus.*
- *Informējot nodrošināto kreditoru par nodomu atteikties no prasījumiem un veikt prasījuma tiesību cesiju, administrators var aicināt viņu skaidri izteikt savu piekrišanu vai arī informēt, ka nodrošinātajam kreditoram nav iebildumu par šādu administratora rīcību ar parādnieka mantu.*
- *Administrators ir neitrāls un neatkarīgs lēmumu pieņemšanā sevis administrētā maksātnespējas procesa ietvaros. Attiecībā uz rīcību ar parādnieka mantu administratoram ir jāievēro Maksātnespējas likumā un citos normatīvajos tiesību aktos noteiktās prasības.*

Iesniegumā atsaucoties uz norādītajiem maksātnespējas procesa faktiskajiem apstākļiem, lūgts sniegt viedokli par šiem jautājumiem:

1) vai administratoram ir pienākums par savu nodomu atteikties no prasījumiem un veikt prasījuma tiesību cesiju informēt visus parādnieka kreditorus, vai pietiek, ja tiks informēts par maksātnespējīgu pasludinātā nodrošinātā kreditora administrators;

2) vai, informējot kreditorus par nodomu atteikties no prasījumiem un veikt prasījuma tiesību cesiju Maksātnespējas likuma 81. panta kārtībā, iebildumu necelšana no maksātnespējīgā nodrošinātā kreditora administratora puses ir uzskatāma par nodrošinātā kreditora piekrišanu, vai arī ir nepieciešama atsevišķa piekrišana;

3) vai gadījumā, ja nodrošinātā maksātnespējīgā kreditora piekrišana ir nepieciešama, šī maksātnespējīgā kreditora administratoram ir pienākums par to informēt kreditorus Maksātnespējas likuma 81. panta kārtībā, vai arī administrators to drīkst sniegt bez saskaņošanas ar kreditoriem.

[1] Administratora pienākums informēt kreditorus par nodomu atteikties no prasījumiem un veikt prasījuma tiesību cesiju izriet no Maksātnespējas likuma 81. panta pirmās daļas 6. un 8. punkta. Maksātnespējas likuma 81. pantā nav sevišķi izšķirta nodrošināto un nenodrošināto kreditoru informēšanas kārtība, līdz ar to šajā tiesību normā ietvertais regulējums vienlīdz attiecas kā uz nodrošinātajiem, tā arī nenodrošinātajiem kreditoriem.

Pienākums interpretēt Maksātnespējas likuma 81. pantu šādi izriet arī no Maksātnespējas likuma 6. panta 2. un 7. punktā nostiprinātajiem kreditoru vienlīdzības un atklātības principiem, saskaņā ar kuriem informācijai par procesu jābūt pieejamai visām procesā iesaistītajām personām, un nodrošinātajam kreditoram procesā nav piešķiramas plašākas tiesības par nenodrošinātajiem kreditoriem, ja vien to tieši neparedz Maksātnespējas likums.

To sevišķi pamato arī apstāklis, ka nodrošinātā kreditora statuss maksātnespējas procesā ir ierobežots gan ar nodrošinājuma, gan ar nodrošinātā kreditora prasījuma apmēru. Brīdī, kad maksātnespējas procesā nodrošinātā kreditora prasījumi tiek apmierināti, līdzekļi tiek novirzīti nenodrošināto kreditoru prasījumu apmierināšanai, arī gadījumā, ja nodrošinātajam kreditoram par labu ir ieķīlāta visa parādnieka manta. Nenodrošināto kreditoru tiesības tikt informētiem neietekmē nodrošinātā kreditora klātesamība procesā, jo arī viņu potenciālās iespējas uz prasījumu apmierināšanu ietekmē maksātnespējas procesā pieņemtie administratora lēmumi.

⁴³ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 17. janvāra vēstule Nr. 1-57n/2025/59.

Ir secināms, ka par nodomu atteikties no prasījumiem un veikt prasījuma tiesību cesiju Maksātnespējas likuma 81. panta kārtībā ir nepieciešams informēt gan nodrošināto, gan nenodrošinātos kreditorus.

[2] Maksātnespējas likuma 81. pantā ir noteikta kreditoru informēšanas kārtība, kas, kā iepriekš minēts, vienādā mērā attiecas gan uz nodrošinātajiem, gan nenodrošinātajiem kreditoriem.

Vienlaikus administratoram ir jāņem vērā apstākļi katrā konkrētā maksātnespējas procesā. Gadījumā, ja administratora iecerētās darbības neattiecas uz nodrošinātajam kreditoram par labu ieķīlāto mantu, ir piemērojama Maksātnespējas likuma 81. pantā noteikta kārtība, kādā kreditori ir informējami, un nav nepieciešams kreditoru informēšanai piemērot citu kārtību.

Tomēr, ja administratora iecerētās darbības attiecas uz nodrošinātajam kreditoram par labu ieķīlāto mantu, papildus ir jāņem vērā arī Maksātnespējas likuma 116. panta, jo sevišķi šī panta otrās daļas, noteikumi. Šajā tiesību normā ir paredzēts pienākums administratoram vienoties ar nodrošināto kreditoru par ieķīlātās mantas pārdošanu. Gadījumā, ja kreditoram par labu ieķīlāta visa manta, šajā mantā, protams, ietilpst arī parādniekam piederējušās prasījuma tiesības.

Līdz ar to, lai arī administratoram ir pienākums informēt par saviem Maksātnespējas likuma 81. panta 6. un 8. punktā minētajiem nodomiem visus kreditorus, situācijā, kurā šie jautājumi skar nodrošinātā kreditora mantu, ir nepieciešama saskaņošana ar nodrošināto kreditoru atbilstoši Maksātnespējas likuma 116. pantam. Ievērojot minēto, informējot nodrošināto kreditoru par nodomu atteikties no prasījumiem un veikt prasījuma tiesību cesiju, administrators var aicināt viņu skaidri izteikt savu piekrišanu vai arī informēt, ka nodrošinātajam kreditoram nav iebildumu par šādu administratora rīcību ar parādnieka mantu.

Ja nodrošinātajam kreditoram ir pasludināta maksātnespēja, jautājums saskaņojams ar maksātnespējīgā kreditora administratoru.

[3] Trešajā jautājumā būtībā ir lūgts sniegt skaidrojumu, kā būtu jārikojas administratoram citā maksātnespējas procesā.

Maksātnespējas kontroles dienests norāda, ka administrators ir neitrāls un neatkarīgs lēmumu pieņemšanā sevis administrētā maksātnespējas procesa ietvaros. Attiecībā uz rīcību ar parādnieka mantu administratoram ir jāievēro Maksātnespējas likumā un citos normatīvajos tiesību aktos noteiktās prasības.

Tikai administratoram, kurš administrē konkrēto procesu, ir zināmi visi procesā nozīmīgie apstākļi, un tādēļ viņš ir atbildīgs par pareizu un tiesisku procesa norisi. Līdz ar to Maksātnespējas kontroles dienests norāda, ka administrators, kurš administrē jautājumā minēto maksātnespējas procesu, pats neatkarīgi un patstāvīgi pieņem lēmumus procesā, ir atbildīgs par šiem lēmumiem, kā arī nepieciešamības gadījumā var vērsties Maksātnespējas kontroles dienestā ar lūgumu sniegt viedokli par tiesību normas interpretāciju.

Par nepieteikto nodrošinātā kreditora prasījumu⁴⁴

- *Gadījumos, kad atbilstoši Maksātnespējas likuma regulējumam nodrošinātajam kreditoram ir nekavējoties paziņots par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, kreditors zaudē prasījuma tiesības pret parādnieku, nepiesakot savu kreditoru prasījumu likumā noteiktajā termiņā. Kreditora, kura prasījuma tiesības ir nodrošinātas ar komercķīlu, zemesgrāmatā vai kuģu reģistrā reģistrētu hipotēku, rīcība, kas izpaužas kā apzināta kreditora prasījuma nepieteikšana parādnieka maksātnespējas procesa, ar mērķi vērsties pret parādnieku ar individuālām piedziņas darbībām pēc maksātnespējas procesa beigām, ir vērtējama kā nepieļaujama un Maksātnespējas likumam neatbilstoša.*

⁴⁴ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 17. janvāra vēstule Nr. 1-57n/2025/58.

- *Apstiprinot izsoles aktu, tiek dzēstas visas zemesgrāmatā uz šo īpašumu ierakstītās parādu saistības, kā arī tiek dzēsti apgrūtinājumi un aizlieguma atzīmes. Līdz ar to atbilstoši normatīvo aktu regulējumam nav nepieciešams pieteikumā par izsoles akta apstiprināšanu tiesai lūgt dzēst reģistrēto hipotēku, lūgumu motivējot ar noilguma iestāšanos.*

Iesniegumā norādīts, ka personai, kurai ir pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, pieder nekustamais īpašums, kuram ir reģistrētas divas hipotēkas: viena hipotēka 144 509 euro apmērā par labu SIA "A", bet otrā – 118 474 euro apmērā par labu SIA "B".

Parādnieka maksātnespējas procesā savu nodrošināto prasījumu par summu 52 977 euro pieteica tikai SIA "A", kuras nodrošinātais prasījums atzīts pilnā apmērā. Savukārt SIA "B" savu prasījumu nepieteica, neskatoties uz to, ka ar ierakstītām vēstulēm tika paziņots par maksātnespējas procesa pasludināšanu, nekustamā īpašuma novērtējumu, kā arī par noilguma iestāšanos (prasījums nebija pieteikts 6 mēnešu laikā no ieraksta izdarīšanas maksātnespējas reģistrā par maksātnespējas procesa pasludināšanu).

Ņemot vērā to, ka sakarā ar parāda piedziņu bija uzsākta izpildu lietvedība, SIA "B" bija zināms par maksātnespējas procesa pasludināšanu arī no zvērināta tiesu izpildītāja 2024. gada 8. februāra lēmuma par izpildu lietvedības apturēšanu, kuru tiesu izpildītājs nosūtīja SIA "B".

Iesniegumā lūgts sniegt viedokli uz sekojošiem jautājumiem:

1) Vai iesniegumā aprakstītajā situācijā SIA "B" zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku (neskatoties uz nekustamā īpašuma reģistrēto hipotēku), jo nepieteica savu prasījumu maksātnespējas procesā likumā noteiktajā termiņā?

2) Vai administratoram, iesniedzot tiesai pieteikumu par nekustamā īpašuma izsoles akta apstiprināšanu, ir tiesības lūgt tiesu dzēst par labu SIA "B" reģistrēto hipotēku, lūgumu motivējot ar to, ka juridiskās personas prasījumam ir iestājies noilgums?

3) Vai administratoram ir tiesības pēc izsoles izmaksu segšanas un SIA "A" nodrošinātā prasījuma segšanas, no nekustamā īpašuma pārdošanas saņemto līdzekļu atlikumu novirzīt parādnieka nenodrošināto kreditoru prasījumu segšanai?

4) Ņemot vērā to, ka SIA "B" prasījumam iestājās noilgums, vai administratoram ir pienākums Civilprocesa likumā un Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā turpināt ziņot SIA "B" par darbībām, kas saistītas ar nekustamā īpašuma izsoli?

[1] Kreditoru prasījumi fiziskās personas maksātnespējas procesā ir iesniedzami Maksātnespējas likuma 73. pantā noteiktajā kārtībā. Pēc šā termiņa iestājas noilgums, līdz ar to kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku. Senāta judikatūrā ir atzīts, ka likumā norādītā termiņa neievērošana kreditora prasījumu pieteikšanai ir pamats tam, ka kreditors, t.sk., arī nodrošinātais kreditors, zaudē savas tiesības.⁴⁵

Tomēr būtiski ņemt vērā Maksātnespējas likuma 141. panta otro¹ daļu, no kuras izriet, ka administratoram nekavējoties elektroniski jānosūta paziņojums par maksātnespējas procesa pasludināšanu visiem zināmajiem parādnieka kreditoriem, kuru prasījuma tiesības ir nodrošinātas ar komercķīlu, zemesgrāmatā vai kuģu reģistrā reģistrētu hipotēku. Ar jēdzienu "nekavējoties" ir jāsaprot tūlītējas darbības, kuras administrators veic bez liekas kavēšanās.

Attiecīgi, ņemot vērā minētās tiesību normas un to, ka SIA "B", pēc iesniegumā sniegtās informācijas, ir nodrošinātais kreditors, administratoram bija pienākums nekavējoties nosūtīt paziņojumu SIA "B" par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Izvērtējot iesniegumā norādīto informāciju, nav iespējams pārliecināties par administratora nosūtīto ierakstīto vēstuli saturu un to nosūtīšanas faktu un datumu, kā arī tas nav Maksātnespējas kontroles dienesta mērķis, sniedzot viedokli par tiesību normu piemērošanu. Maksātnespējas kontroles dienests sniedz atbildi tiktāl, lai nodrošinātu

⁴⁵ Senāta 2016. gada 30. augusta sprieduma lietā Nr. SKC-111/2016, Senāta 2017. gada 3. marta sprieduma lietā Nr. SKC-91/2017, Senāta 2017. gada 5. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-76/2017.

vienveidīgas maksātnespējas tiesību piemērošanas prakses veidošanos, vienlaikus izvairoties no konkrētā gadījuma izpētes, analīzes un atbildes sniegšanas par specifiskām ar konkrēto gadījumu saistītām juridiskām niansēm.

Ievērojot minēto, vēršam uzmanību, ka gadījumos, kad atbilstoši Maksātnespējas likuma regulējumam nodrošinātajam kreditoram ir nekavējoties paziņots par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, kreditors zaudē prasījuma tiesības pret parādnieku, nepiesakot savu kreditoru prasījumu likumā noteiktajā termiņā. Kreditora, kura prasījuma tiesības ir nodrošinātas ar komercķīlu, zemesgrāmatā vai kuģu reģistrā reģistrētu hipotēku, rīcība, kas izpaužas kā apzināta kreditora prasījuma nepieteikšana parādnieka maksātnespējas procesa, ar mērķi vērsties pret parādnieku ar individuālām piedziņas darbībām pēc maksātnespējas procesa beigām, ir vērtējama kā nepieļaujama un Maksātnespējas likumam neatbilstoša.

Savukārt gadījumos, ja administrators Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā nav paziņojis nodrošinātajam kreditoram par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, atkarībā no maksātnespējas procesa stadijas nodrošinātajam kreditoram ir tiesības vai nu pieteikt savu prasījumu, ja tas vēl ir iespējams, vai nu vērsties pret administratoru ar prasījumu par zaudējumu atlīdzību.

[2] Tā kā administrators ir centrālā persona maksātnespējas procesā un viņam ir pieejama vispilnīgākā informācija par procesa norisi, tad administrators pienākums ir patstāvīgi izvērtēt faktiskos un tiesiskos apstākļus un pieņemt atbilstošu lēmumu. Proti, administrators kompetencē ir lemt par jautājumu, kāda Maksātnespējas likumā noteiktā tiesiskā instrumenta piemērošana konkrētajā situācijā sekmēs maksātnespējas procesa mērķa sasniegšanu.

Iesniedzot tiesai pieteikumu par nekustamā īpašuma izsoles akta apstiprināšanu, pieteikumā norāda ziņas par lietā veiktajām darbībām, kas saistītas ar īpašuma pārdošanu, pievienojot to apliecinājošus dokumentus, kā arī dokumentus, kas apstiprina, ka tiesas izdevumi par minētā pieteikuma iesniegšanu tiesā ir samaksāti.⁴⁶

Apmierinot pieteikumu par izsoles akta apstiprināšanu, tiesa vienlaikus pieņem Civilprocesa likuma 613. panta piektajā daļā paredzētos lēmumus⁴⁷, t.sk., lēmumu par zemesgrāmatā uz nekustamo īpašumu ierakstīto aizlieguma atzīmju dzēšanu. Proti, apstiprinot izsoles aktu, tiek dzēstas visas zemesgrāmatā uz šo īpašumu ierakstītās parādu saistības, kā arī tiek dzēsti apgrūtinājumi un aizlieguma atzīmes. Līdz ar to atbilstoši normatīvo aktu regulējumam nav nepieciešams pieteikumā par izsoles akta apstiprināšanu tiesai lūgt dzēst reģistrēto hipotēku, lūgumu motivējot ar noilguma iestāšanos.

Papildus norādām, ja administrators nav atbilstoši Maksātnespējas likumam nosūtījis paziņojumu nodrošinātajam kreditoram par procesa pasludināšanu, vēlāk iesniedzot tiesai pieteikumu par izsoles akta apstiprināšanu, attiecīgi dzēšot arī reģistrēto hipotēku, SIA "B" būs tiesības lūgt zaudējumu atlīdzināšanu.

[3] Atbildot uz trešo un ceturto jautājumu, norādāms turpmākais.

Maksātnespējas likuma 26. panta otrā daļa noteic, ka administrators pienākums ir nodrošināt efektīvu un likumīgu juridiskās personas maksātnespējas procesa norisi [...] un mērķu sasniegšanu. Tādējādi administrators darbībām vienlaikus jāatbilst efektivitātes principam un likuma normām.

Efektivitātes princips noteic, ka maksātnespējas procesa ietvaros piemērojami tādi pasākumi, kas ļauj ar vismazāko resursu patēriņu vispilnīgāk sasniegt procesa mērķi. Savukārt jēdziens "likumīgs" paredz, ka administratoram maksātnespējas procesā jādarbojas ar likumu piešķirto pilnvaru ietvaros, nodrošinot, ka viņa darbības atbilst ne tikai spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, bet arī tiesību sistēmai kopumā.

Katras konkrētās situācijas izvērtēšana un attiecīgo tiesisko līdzekļu izvēle ir administrators ekskluzīvā kompetencē, lai atbilstoši likuma regulējumam nodrošinātu efektīvu

⁴⁶ Civilprocesa likuma 363.¹⁵ panta pirmā daļa.

⁴⁷ Civilprocesa likuma 363.¹⁵ panta otrā daļa.

un likumīgu maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu. Līdz ar to administratoram kā savas jomas speciālistam pašam jāizlemj par pareizo rīcību konkrētā situācijā gan saistībā ar naudas līdzekļu izmaksu, gan ar maksātnespējas procesā iesaistīto pušu informēšanu, atkarībā no tā, vai nodrošinātajam kreditoram ir paziņots par parādnieka maksātnespējas procesu. Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā.

Par juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu zemnieku saimniecībai⁴⁸

- *Ar 2023. gada 16. marta grozījumiem Maksātnespējas likumā zemnieku saimniecības un tās īpašnieka maksātnespējas procesi tika apvienoti vienā, nosakot, ka šādos gadījumos ir piemērojams fiziskās personas maksātnespējas process.*

No iesnieguma izriet, ka ar tiesas spriedumu pasludinājusi juridiskās personas maksātnespējas procesu zemnieku saimniecībai, un, ņemot vērā iesniegumā norādītos faktiskos apstākļus, lūgts sniegt viedokli par šiem jautājumiem:

- 1) vai ir pamatoti iesniedzēja secinājumi, ka konkrētais zemnieku saimniecības maksātnespējas process būtu bijis pasludināms kā fiziskās personas maksātnespējas process; par maksātnespējīgu atzīstot gan zemnieku saimniecību, gan tās īpašnieku – fizisko personu;*
- 2) vai administrators ir tiesīgs pasludināto zemnieku saimniecības procesu administrēt vienīgi saskaņā ar tiesību normām par juridiskās personas maksātnespējas procesu;*
- 3) kāds risinājums iespējams konkrētajā situācijā;*
- 4) vai būtu nepieciešams skaidrot tiesām zemnieku saimniecību maksātnespējas regulējumu, lai panāktu vienotu tiesību normu piemērošanu?*

[1] Maksātnespējas likumā ir savstarpēji nošķirts fiziskās un juridiskās personas maksātnespējas process, un šī nošķiruma pamatā ir subjekts, proti, fiziska vai juridiska persona, kurai maksātnespējas process var tikt piemērots.

Maksātnespējas likuma 127. pantā ir noteikti kritēriji, kādiem atbilst fiziskās personas maksātnespējas procesa subjekti, šī panta trešajā daļā ir noteikts, ka fiziskās personas maksātnespējas process ir piemērojams arī parādniekiem, kuri vienlaikus ir individuālie komersanti vai individuālā uzņēmuma, zemnieku saimniecības vai zvejnieku saimniecības īpašnieki.

Zemnieku saimniecības kā fiziskās personas maksātnespējas procesa raksturs izriet ne vien no Maksātnespējas likuma 127. panta trešās daļas, bet arī no pārējām tiesību normām, kas regulē fiziskās personas maksātnespējas procesa svarīgākos jautājumus, piemēram, maksātnespējas procesa pazīmes⁴⁹, pieteikuma iesniegšanu⁵⁰, parādnieka tiesības⁵¹ u.c.

Ņemot vērā nepieciešamību padarīt maksātnespējas procesu efektīvāku⁵², šāda kārtība tika noteikta ar 2023. gada 16. marta grozījumiem Maksātnespējas likumā. Ar šiem grozījumiem tika izbeigta līdz tam pastāvējusī kārtība, ka zemnieku saimniecības maksātnespējas process sākotnēji tika īstenots kā juridiskās personas maksātnespējas process, un pēc tam tika īstenots zemnieku saimniecības īpašnieka kā fiziskās personas maksātnespējas process. Ar 2023. gada 16. marta grozījumiem Maksātnespējas likumā zemnieku saimniecības un tās īpašnieka maksātnespējas procesi tika apvienoti vienā, nosakot, ka šādos gadījumos ir piemērojams fiziskās personas maksātnespējas process.

Atbildot uz jautājumu, vai konkrētais zemnieku saimniecības maksātnespējas process

⁴⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 6. janvāra vēstule Nr. 1-49n/2025/1.

⁴⁹ Maksātnespējas likuma 129. panta pirmās daļas 4. punkts.

⁵⁰ Maksātnespējas likuma 133.¹ pants.

⁵¹ Maksātnespējas likuma 140. panta 4. punkts.

⁵² 2023. gada 16. marta Maksātnespējas likuma grozījumu anotācija:

<https://titania.saeima.lv/LIVS14/SaeimaLIVS14.nsf/0/D924ACBADA00D75BC225890500385A62?OpenDocument>.

būtu bijis pasludināms kā fiziskās personas maksātnespējas process, ir nepieciešams norādīt, ka lēmumu par maksātnespējas procesa pasludināšanu pieņem tiesa. Līdz ar to tiesai būtu bijis nepieciešams civilprocesuālā kārtībā izvērtēt, vai konkrētajā situācijā pastāv Maksātnespējas likumā noteiktie nepieciešamie priekšnoteikumi, un vai nav saskatāmi materiāltiesiska vai procesuāla rakstura ierobežojumi fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanai.

Maksātnespējas kontroles dienests neizvērtē, vai konkrētajos apstākļos fiziskās personas maksātnespējas process būtu pasludināms, tomēr atbilstoši Maksātnespējas likuma spēkā esošajai redakcijai ir norādāms, ka jautājums par zemnieku saimniecības maksātnespējas procesu būtu bijis jāvērtē saskaņā ar fiziskās personas maksātnespējas procesa tiesisko regulējumu, nevis juridiskās personas, kā tas izriet no tiesas sprieduma.

[2] Situācija, kurā zemnieku saimniecībai ir pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process, ir pretrunā maksātnespējas procesa tiesiskajam regulējumam un mērķim. Tā ir situācija, ko atbilstoši Maksātnespējas likumam un Civilprocesa likumam likumdevējs nav paredzējis, tādēļ sevišķi svarīgi ir administratoram ņemt to vērā pirms kādu darbību veikšanas konkrētajā maksātnespējas procesā.

Iesniegumā ir jautāts, vai administrators ir tiesīgs procesu administrēt kā juridiskas personas maksātnespējas procesu. Kā iepriekš minēts, konkrētajos apstākļos juridiskās personas maksātnespējas process nebija pasludināms, un jebkura darbība prettiesiskā procesā potenciāli arī var būt prettiesiska. Darbības, kas varētu tikt vērstas pret parādnieka mantu, vienlaicīgi būtu vērstas arī pret zemnieku saimniecības īpašnieka (fiziskās personas) mantu, jo zemnieku saimniecībai nav savas nošķirtas mantas. Līdz ar to pastāv nopietns risks nodarīt aizskārumu zemnieku saimniecības īpašnieka īpašuma tiesībām.

Vienlaikus ir norādāms, ka, administrējot zemnieku saimniecības kā juridiskās personas maksātnespējas procesu, aizskartas var tikt arī kreditoru intereses. Maksātnespējas procesa norise šādā gadījumā būtu nepilnīga, nebūtu iespējams īstenot saistību dzēšanas procedūru, tāpat administratora rīcība šāda procesa ietvaros būtu pamatoti apstrīdama, līdz ar to kreditoru iespējas gūt savu prasījumu apmierināšanu šāda procesa īstenošana varētu pasliktināt.

Likumā "Par tiesu varu" ir noteikts tiesas sprieduma saistošais spēks, paredzot, ka spēkā stāties spriedums ir obligāts visiem un tam piemīt likuma spēks.⁵³ Nav šaubu par to, ka tiesiskā un demokrātiskā valstī tiesas spriedumi ir jārespektē un jāpilda, tomēr, ņemot vērā, ka konkrētajā gadījumā maksātnespējas process ir pasludināts atbilstoši regulējumam, kas saskaņā ar Maksātnespējas likumu nebija piemērojams, tā turpmākā norise nav iespējama. Šāds izņēmums no vispārējā spriedumu izpildes pienākuma ir pamatojams ar to, ka sprieduma izpildes gadījumā varētu tikt nepamatoti un prettiesiski aizskartas konkrētā maksātnespējas procesa dalībnieku tiesības, piemēram, Satversmes 105. pantā garantētās tiesības uz īpašumu.

Ņemot vērā minēto, Maksātnespējas kontroles dienests aicina administratoru atturēties no turpmāko darbību veikšanas maksātnespējas procesā, jo tas var nodarīt kaitējumu ar likumu aizsargātām personu interesēm.

Ir saprotami apsvērumi, kas norāda uz nepieciešamību nekavējoties veikt konkrētas darbības, piemēram, apstrīdēt darījumus maksātnespējas procesa ietvaros, lai tādā veidā aizsargātu kreditoru intereses, tomēr, kā iepriekš minēts, arī pašu kreditoru intereses šāda procesa īstenošana apdraud, kā arī nepieciešamība aizsargāt kreditoru intereses šajā maksātnespējas procesā jau sākotnēji izriet no tiesas sprieduma, par kura tiesiskumu pastāv pamatotas šaubas.

[3] Atbildot uz trešo jautājumu, ir norādāms turpmāk minētais.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 363.¹³ pantu spriedums par juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu nav pārsūdzams, un ir secināms, ka likumdevējs nav paredzējis vispārēju pārsūdzības regulējumu maksātnespējas procesa pasludināšanas gadījumā, tomēr arī nepārsūdzamu lēmumu tiesiskums ir civilprocesuāli izvērtējams.

Civilprocesa likuma 60. nodaļā ir ietverts ģenerālprokurora protesta institūts. Saskaņā ar

⁵³ Likuma "Par tiesu varu" 16. pants.

Civilprocesa likuma 484. pantu protests ir iesniedzams, ja ir konstatēti būtiski materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpumi, lieta ir tikusi izskatīta tikai pirmās instances tiesā, kā arī lēmums nav pārsūdzēts, tas sevī ietver arī lēmumus, kas nav pārsūdzami⁵⁴, t.sk., lēmumu par maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā konkrētajā situācijā ir saskatāms pamats, lai Jūs kā administrators konkrētajā maksātnespējas procesā varētu vērsties ar iesniegumu ģenerālprokuratūrā, lūdzot iesniegt protestu pret iesniegumā minēto spriedumu.

Informējam, ka 2021. gadā Augstākā tiesa pēc protesta izskatīšanas atcēla un nodeva lietu jaunai izskatīšanai situācijā, kurā atbilstoši tā brīža regulējumam tiesa nebija pareizi pasludinājusi maksātnespējas procesu⁵⁵.

Ir secināms, ka ģenerālprokurora protests ir vienīgais efektīvais līdzeklis, ar kura palīdzību būtu iespējams konkrēto situāciju tiesiski atrisināt. Kā iepriekš minēts, sākotnējais spriedums, par kura tiesiskumu pastāv šaubas, ir radījis tādu tiesisko stāvokli, ka, veicot darbības maksātnespējas procesa ietvaros, pastāv būtisks risks nepamatoti aizskart maksātnespējas procesā iesaistīto personu tiesības. Lai šo situāciju atrisinātu, ir nepieciešams izvērtēt sprieduma tiesiskumu, kā arī nepieciešamības gadījumā to atcelt, un vienīgais veids, kā tas procesuāli ir īstenojams, ir pēc ģenerālprokurora iesniegta protesta Augstākajā tiesā.

[4] Tiesu darbības regulējums Latvijā izriet no Satversmes VI nodaļas un likuma "Par tiesu varu". No šiem tiesību aktiem izriet, ka tiesu vara Latvijā ir neatkarīga, kā arī tiesneši ir neatkarīgi un pakļauti tikai likumam.

Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē neietilpst tiesu varas institūciju darbību tiesiskuma izvērtēšana. Tāpat arī tiesnešu un tiesas darbinieku mācību programmu satura izvērtēšana un izvēle, kā arī tiesību normu satura skaidrošana tiesnešiem nav Maksātnespējas dienesta kompetencē.

Vienlaikus, ņemot vērā jautājuma būtiskumu, Maksātnespējas kontroles dienests pieņem zināšanai iesniegumā norādīto informāciju, lai nepieciešamības gadījumā lemtu par turpmāk veicamajām darbībām savas kompetences ietvaros.

Par norēķinu konta atvēršanu juridiskās personas maksātnespējas procesā⁵⁶

- *Maksātnespējas kontroles dienests kā administratorus uzraugošā iestāde, apzinoties iesniegumā izklāstītās situācijas problemātiku un tās ietekmi uz maksātnespējas procesa norisi, uzskata par iespējamu kā izņēmuma gadījumu definēt situāciju, kad administrators atver norēķinu kontu uz sava (administratora) vārda konkrētajam juridiskās personas maksātnespējas procesam, un tas ir pieļaujams, ja administrators spēj pierādīt, ka kredītiestādes atsakās atvērt norēķinu kontu uz parādnieka vārda. Tomēr šāds risinājums būtu izmantojams īstermiņā, līdz brīdim, kad administrators ir darījis visu no sevis atkarīgo, lai norēķinu konts tiktu atvērts kredītiestādē uz parādnieka vārda. Attiecīgi, kad izdevies šo kontu atvērt, administratoram nekavējoties jāpārskaita visi parādnieka naudas līdzekļi no administratora norēķinu konta uz parādnieka norēķinu kontu.*
- *Ja administrators atvērs norēķinu kontu parādnieka maksātnespējas procesā ārpus Latvijas Republikas reģistrētā kredītiestādē, administratoram, nodrošinot parādnieka maksātnespējas procesa atklātību un caurskatāmību, par to arī ir nepieciešams informēt parādnieka kreditorus un Maksātnespējas kontroles dienestu.*

⁵⁴ Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna un A. Laviņa zinātniskajā redakcijā. Civilprocesa likuma komentāri. II daļa (29. - 60.¹ nodaļa). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2021, 1235. lpp.

⁵⁵ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2021. gada 25. februāra sprieduma lietā Nr. SPC 7/2021.

⁵⁶ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 2. janvāra vēstule Nr. 1-57n/2025/1.

No iesnieguma izriet, ka ar Rīgas pilsētas tiesas spriedumu pasludināts Īrijā reģistrētās juridiskās personas "/nosaukums/" (turpmāk šajā skaidrojumā – parādnieks) juridiskās persona maksātnespējas process (galvenā maksātnespējas procedūra⁵⁷) un administratoru tika iecelts iesniedzējs.

Norādāt, ka sazinājāties ar lielākajām Latvijā reģistrētajām kredītiestādēm un lūdzāt sniegt informāciju par parādnieka konta atvēršanas iespējām un konta atvēršanas izmaksām.

Saskaņā ar kredītiestāžu sniegtajām atbildēm juridiskajām personām, kas nav reģistrētas Latvijas Republikā, tiek piemērota paaugstināta komisijas maksa par dokumentu pārbaudi, un pēc dokumentu pārbaudes kredītiestādes negarantē parādnieka konta atvēršanu.

Nemot vērā minēto un to, ka Maksātnespējas likums neparedz administratora personīgā kredītiestādes konta izmantošanu juridiskās personas maksātnespējas procesā, lūdzat sniegt viedokli, kā administratoram rīkoties pie apstākļiem, kad juridiskās personas maksātnespējas procesā nav iespējamās atvērt kredītiestādēs norēķinu kontu.

Maksātnespējas likuma 95. panta ceturtā daļa noteic, ka naudas līdzekļi, kurus administrators saņem, pārvaldot parādnieka mantu, noguldāmi kredītiestādes parādnieka kontā.

Juridiskās personas maksātnespējas procesa ietvaros administrators veic visa veida darbības ar naudas līdzekļiem, izmantojot kredītiestādes parādnieka norēķinu kontu. Tiesību normā ietverta prasība atvērt speciālu kontu parādnieka maksātnespējas procesā ir noteikta ar mērķi nodrošināt skaidru un pārskatāmu naudas līdzekļu plūsmu konkrētā maksātnespējas procesā.

Kredītiestāžu likuma 1. panta otrās daļas 1. punktā norādīts, ka termiņš kredītiestāde lietojams Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija regulas (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām 4. panta 1. punkta 1. apakšpunkta izpratnē.

Jāatzīmē, ka ne Maksātnespējas likuma 95. panta ceturtā daļa, ne Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija regula (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām nesatur specifisku norādi, ka kredītiestādei ir jābūt reģistrētai Latvijas Republikā (galveno interešu centrā). Ievērojot minēto, ja no vairākām Latvijā reģistrētajām kredītiestādēm ir saņemts atteikums atvērt kontu uz parādnieka vārda, vai konta atvēršanas izmaksas ir nesamērīgi augstas, pastāv iespēja atvērt norēķinu kontu arī ārpus Latvijas Republikas reģistrētajā kredītiestādē⁵⁸ un izmantot to parādnieka maksātnespējas procesā.

Savukārt attiecībā par iespēju uz administratora vārda atvērt norēķinu kontu parādnieka maksātnespējas procesa vajadzībām, norādāms turpmāk minētais.

Administratoram ir jāvadās un tā rīcībai ir jāatbilst Maksātnespējas likumā noteiktajam tiesiskajam regulējumam, un Maksātnespējas likums neparedz juridiskās personas maksātnespējas procesā atvērt norēķinu kontu uz administratora vārda.

Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā, neskatoties uz to, ka norēķinu konta atvēršana juridiskās personas maksātnespējas procesam kredītiestādē var radīt papildu maksātnespējas procesa izdevumus, administratoram katrs gadījums ir jāizvērtē individuāli iepretī izdevumu samērojamībai tieši konkrētā maksātnespējas procesā. Proti, administratoram būtu jāveic visas no sevis atkarīgās darbības, lai kādā no kredītiestādēm tomēr tiktu atvērts norēķinu konts parādnieka maksātnespējas procesā.

Vienlaikus, Maksātnespējas kontroles dienests kā administratorus uzraugošā iestāde, apzinoties iesniegumā izklāstītās situācijas problemātiku un tās ietekmi uz maksātnespējas procesa norisi, uzskata par iespējamu kā izņēmuma gadījumu definēt situāciju, kad

⁵⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija regulas (ES) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām 3. panta pirmā daļa noteic, ka sākt maksātnespējas procedūru ("galvenā maksātnespējas procedūra") ir tās dalībvalsts tiesas piekritībā, kuras teritorijā atrodas parādnieka galveno interešu centrs. Galveno interešu centrs ir vieta, kur parādnieks regulāri pārvalda savas intereses un ko trešās personas var noskaidrot.

⁵⁸ Latvijas banka. Pieejams: <https://uzraudziba.bank.lv/tirgus-dalibnieki/kreditiestades/pakalpojumu-sniedziji-no-eez/pakalpojumu-sniegšanas-briviba/?l=1> - aplūkots 27.12.2024.

administrators atver norēķinu kontu uz sava (administratora) vārda konkrētajam juridiskās personas maksātnespējas procesam, un tas ir pieļaujams, ja administrators spēj pierādīt, ka kredītiestādes atsakās atvērt norēķinu kontu uz parādnieka vārda. Tomēr šāds risinājums būtu izmantojams īstermiņā, līdz brīdim, kad administrators ir darījis visu no sevis atkarīgo, lai norēķinu konts tiktu atvērts kredītiestādē uz parādnieka vārda. Attiecīgi, kad izdevies šo kontu atvērt, administratoram nekavējoties jāpārskaita visi parādnieka naudas līdzekļi no administratora norēķinu konta uz parādnieka norēķinu kontu.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 6. panta 7. punktu, administratoram, nodrošinot parādnieka maksātnespējas procesa atklātību un caurskatāmību, ir pienākums informēt gan parādnieka kreditorus, gan Maksātnespējas kontroles dienestu par to, ka parādnieka maksātnespējas procesā īstermiņā tiek izmantots speciāli uz administratora vārda atvērts norēķinu konts, kas tiks izmantos parādnieka naudas līdzekļu uzturēšanai.

Papildus norādāms, ka gadījumā, ja administrators atvērs norēķinu kontu parādnieka maksātnespējas procesā ārpus Latvijas Republikas reģistrētā kredītiestādē, administratoram, nodrošinot parādnieka maksātnespējas procesa atklātību un caurskatāmību, par to arī ir nepieciešams informēt parādnieka kreditorus un Maksātnespējas kontroles dienestu.

Par administratora atlīdzību ieskaita gadījumā⁵⁹

- *Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā administratoram nav tiesību saņemt atlīdzību par summu, par kuru tika veikts ieskaits starp parādnieku un kreditoru.*

Iesniegumā lūgts sniegt viedokli par administratora tiesībām aprēķināt un saņemt atlīdzību daļā summu, par kuru tika veikts ieskaits starp parādnieku un kreditoru.

Maksātnespējas likums nošķir administratora atlīdzību par ieķīlātās un par neieķīlātās mantas pārdošanu, jo nodrošinātā kreditora statuss maksātnespējas procesā ir principiāli atšķirīgs. Nenodrošināto kreditoru prasījumi tiek segti no neieķīlātās mantas pārdošanas, novirzot iegūtos līdzekļus kreditoru kopuma prasījumu apmierināšanai Maksātnespējas likuma 118. pantā noteiktajā kārtībā un secībā. Līdzekļi, kas iegūti no nodrošinātās mantas pārdošanas, primāri ir novirzāmi nodrošinātā kreditora prasījuma segšanai, tikai tad, ja iegūtie līdzekļi pārsniedz nodrošinātā prasījuma apmēru, tie tiek novirzīti nenodrošināto kreditoru prasījumu apmierināšanai. Ievērojot minēto, ir noteikta atšķirīga administratora atlīdzība par neieķīlātās un ieķīlātās mantas pārdošanu. Maksātnespējas likumā⁶⁰ noteiktā administratora atlīdzība par ieķīlātās parādnieka mantas pārdošanu ir atkarīga no summas, kas iegūta, pārdodot parādnieka ieķīlāto mantu, kā arī administratora atlīdzība gadījumos, kad ieķīlātās mantas izsole uzskatāma par nenotikušu un nodrošinātais kreditors vēlas mantu paturēt sev. Savukārt attiecībā uz neieķīlāto parādnieka mantu atlīdzība tiek noteikta 10% apmērā no summas, no parādnieka neieķīlātās mantas pārdošanas, kā arī no atgūtās parādnieka mantas ir 10 procenti no summas, kas paredzēta izmaksai kreditoriem⁶¹

Administratora atlīdzība par ieķīlātās parādnieka mantas pārdošanu ir atkarīga no to naudas līdzekļu apmēra, kas iegūti, pārdodot ieķīlāto mantu, nevis no nodrošinātā kreditora prasījuma apmēra. Nosakot administratora atlīdzības apmēru par ieķīlātās parādnieka mantas pārdošanu, būtu jāņem vērā kritērijs, ka tā tiek aprēķināta no nodrošinātajam kreditoram pienākošās summas, kas paliek pāri pēc izsoles izdevumu segšanas.

Ja nodrošinātais kreditors ir paziņojis administratoram par ieķīlātā nekustamā īpašuma paturēšanu sev par nenotikušās izsoles sākumcenu, tad nemainās Maksātnespējas likumā

⁵⁹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2024. gada 12. decembra vēstule Nr. 1-49n/2024/102.

⁶⁰ Maksātnespējas likuma 169. panta trešā daļa.

⁶¹ Maksātnespējas likuma 169.panta otrās daļas 2. punkts.

paredzētais kritērijs, ka administratora atlīdzība tiek aprēķināta no kreditoram pienākošās summas, kas paliek pāri pēc izsoles izdevumu segšanas.⁶²

Ieskaista gadījumā tiek dzēsti/ daļēji dzēsti parādnieka un kreditora savstarpējie prasījumi gadījumā, ja tie ir radušies ja parādnieka un kreditora savstarpējie prasījumi radušies vismaz sešus mēnešus pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas.⁶³ Ieskaista veikšana atšķirībā no mantas pārdošanas un atgūšanas nav administratora pienākums, tā ir iespēja, ko administrators un konkrēts kreditors var izlietot, ja ieskaista veikšana ir abpusēji izdevīga. Turklāt labumu šajā gadījumā gūst viens konkrēts nenodrošinātais kreditors. Lai arī debitoru parāds neapšaubāmi tiek uzskatīts par parādnieka mantu, ieskata gadījumā parādnieka mantā netiek ieskaitīti nekādi līdzekļi, kas var tikt novirzīti kreditoru kopuma prasījumu apmierināšanai.

Vienlaikus administratora atlīdzības apmērs par neieķīlātās parādnieka mantas pārdošanu un atgūšanu tieši atkarīgs no administratora darba rezultātiem jeb spējas izmantot savas profesionālās zināšanas, t.i., jo vairāk naudas līdzekļu tas spēj atgūt, veicot aktīvas darbības Maksātnespējas likuma 93. pantā norādītās mantas atgūšanai, un novirzīt saņemtos naudas līdzekļus kreditoru prasījumu apmierināšanai, jo lielāku atlīdzību tam ir iespējams nopelnīt.

Proti, administrators ir tiesīgs saņemt atlīdzību, ja ir veicis kādas darbības ar mērķi atgūt parādniekam tiesiski pienākošos naudas līdzekļus vai mantu, un tieši administratora veiktās darbības ir bijušas par pamatu tam, ka parādniekam tiek atmaksāti viņam piederošie naudas līdzekļi vai atgriezta cita manta, kura bez tiesiska pamata bijusi atsavināta no parādnieka mantas. Līdz ar to var secināt, ka ar atgūto mantu, no kuras administratoram ir tiesības saņemt atlīdzību, būtu jāsaprot tāda manta vai naudas līdzekļi, kuru saņemšanai administrators ir veicis piespiedu darbības pret parādnieka debitoriem.

Nemot vērā minēto, Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā administratoram nav tiesību saņemt atlīdzību par summu, par kuru tika veikts ieskaits starp parādnieku un kreditoru. Iesniegumā minētās administratora darbības (ieskaista veikšana) ir vērtējamas kā atbilstošas Maksātnespējas likuma 6. panta 5. punktam un 26. panta otrajai daļai – nodrošinot efektīvu un likumīgu juridiskās personas maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu, ievērojot procesa efektivitātes principu.

Par administratora tiesībām pieprasīt valdes loceklim pirms maksātnespējas procesa izmaksātās darba algas atmaksu⁶⁴

- *Valdes loceklis kā jebkurš atzīts kreditors maksātnespējas procesā var pretendēt uz sava atzītā kreditora prasījuma apmierinājumu maksātnespējas procesa ietvaros, tostarp no DPGF līdzekļiem.*

Iesniegumā lūgts sniegt viedokli par administratora pieprasījuma tiesiskumu atmaksāt pirms maksātnespējas procesa valdes loceklim izmaksāto darba algu.

Maksātnespējas likums⁶⁵ noteic, ka naudas summas, ko parādnieks samaksājis parādu segšanai pēdējo sešu mēnešu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas, kā arī pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas, ir atmaksājamas, ja parāds samaksāts ieinteresētajām personām attiecībā pret parādnieku un nav pildītas citas saistības, kuru izpildes termiņš iestājies pirms ieinteresēto personu saistību izpildes termiņa.

⁶² Maksātnespējas likuma 169. panta trešās daļas 4. punkts un ceturtā daļa.

⁶³ Maksātnespējas likuma 104. pants

⁶⁴ Maksātnespējas kontroles dienesta 2024. gada 11. decembra vēstule Nr. 1-57n/2024/833.

⁶⁵ Maksātnespējas likuma 99. panta pirmās daļas 1. un 2. punkts.

Minētā regulējuma mērķis ir atjaunot kreditoru vienlīdzību situācijā, kad parādnieks, būdams faktiski maksātnespējīgs, pilda saistības pret atsevišķiem kreditoriem, vienlaikus nesedzot citu kreditoru prasījumus. Vēl jo vairāk, minētais regulējums faktiski paredz aizliegumu noteiktā laika periodā pirms maksātnespējas pasludināšanas izpildīt saistības (konkrētajā gadījumā izmaksāt darba algu) pret ieinteresētajām personām, neizpildot saistības pret citiem kreditoriem, un minētās tiesību normas neievērošana rada nepamatotas priekšrocības ieinteresētajām personām. Turklāt atbilstoši Maksātnespējas likumam⁶⁶ valdes loceklis ir ieinteresētā persona pret parādnieku.

No minētā izriet, ka Maksātnespējas likums⁶⁷ paredz atsevišķu regulējumu, kas ļauj atprasīt naudas līdzekļus (maksājumus), ko parādnieks samaksājis parādu segšanai pēdējo sešu mēnešu laikā pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas, kā arī pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas, ja papildus tiek konstatēti Maksātnespējas likumā noteiktie kritēriji⁶⁸. Tāpat norādāms, ka Augstākā tiesa ir atzinusi, ka naudas līdzekļu atprasīšana uz Maksātnespējas likumā noteiktā pamata⁶⁹ notiek, neapstrīdot darījumus, ar kuru pamatots maksājums, un kuri paši par sevi sākotnēji var arī nebūt bijuši vērsti uz zaudējumu nodarīšanu.⁷⁰

Piemēram, ja kapitālsabiedrības dalībnieks ir aizdevis sabiedrībai naudas līdzekļus komercdarbības attīstīšanai, tad šāds aizdevums pats par sevi rada nevis zaudējumus, bet tieši pretēji – uzlabo sabiedrības finansiālo stāvokli. Taču, ja sabiedrība nonāk finansiālās grūtībās un īsi pirms maksātnespējas, nepildot saistības pret citiem kreditoriem, atmaksā aizdevumu dalībniekam, ar to tiek pārkāpts kreditoru vienlīdzības princips un ir piemērojams attiecīgais Maksātnespējas likuma regulējums, kas paredz parādu segšanai samaksāto summu atdošanu.⁷¹

Līdz ar to administrators, kas tiek iecelts konkrētā maksātnespējas procesā, pēc visu apstākļu izvērtēšanas, ir tiesīgs pieprasīt atmaksāt pirms maksātnespējas procesa valdes loceklim izmaksāto darba algu, ja tiek konstatēti visi Maksātnespējas likumā⁷² noteiktie kritēriji samaksātās summas atdošanai.

Vienlaikus jāuzsver, ka Maksātnespējas likumā ir noteikti īpaši gadījumi, kad kreditoram ir tiesības iesniegt kreditora prasījumu, reaģējot uz administratora rīcību maksātnespējas procesā. Piemēram, saskaņā ar Maksātnespējas likumu⁷³, ja administrators vienpusēji atkāpjas no līguma izpildes, otram līgumslēdzējam ir tiesības iesniegt savu kreditora prasījumu.

Saistībā ar minēto jautājumu Augstākā tiesa ir paudusi atziņu⁷⁴ – tā kā likumdevējs nav ierobežojis termiņu, kurā administratoram pēc maksātnespējas procesa uzsākšanas ir tiesības vienpusēji atkāpties no līguma, pamatojoties uz Maksātnespējas likumu⁷⁵, atzīstams, ka kreditoram objektīvi nav iespējams ievērot Maksātnespējas likumā⁷⁶ noteikto termiņu kreditora prasījuma pieteikšanai pēc tam, kad administrators vienpusēji ir atkāpies no līguma, taču pienākums iesniegt kreditora prasījumu administratoram pastāv arī šādā gadījumā, uz ko tieši norādīts Maksātnespējas likumā.⁷⁷

⁶⁶ Maksātnespējas likuma 72. pants.

⁶⁷ Maksātnespējas likuma 99. panta pirmās daļas 1. un 2. punkts.

⁶⁸ Turpat.

⁶⁹ Turpat.

⁷⁰ Latvijas Republikas Augstākās tiesas apkopojums "Tiesu prakse lietās par darījumu apstrīdēšanu un zaudējumu piedziņu no parādnieka pārstāvjiem maksātnespējas procesu ietvaros".

⁷¹ Turpat.

⁷² Maksātnespējas likuma 99. panta pirmās daļas 1. un 2. punkts.

⁷³ Maksātnespējas likuma 101. panta otrā daļa.

⁷⁴ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017. gada 3. marta spriedums lietā Nr. C04263412, SKC-91/2017.

⁷⁵ Maksātnespējas likuma 101. panta pirmā daļa.

⁷⁶ Maksātnespējas likuma 73. pants.

⁷⁷ Maksātnespējas likuma 101. panta otrā daļa.

Nemot vērā minēto secināms, ka, lai arī konkrētajā gadījumā Maksātnespējas likums⁷⁸ liedz izmaksāt valdes loceklim darba algu pirms maksātnespējas procesa, tomēr tas nenozīmē, ka valdes loceklis vispār zaudē tiesības saņemt darba algu saskaņā ar vienošanos, kas tika noslēgta starp parādnieku un valdes locekli pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas. Proti, ar administratora pieprasījumu atmaksāt pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas valdes loceklim izmaksāto darba algu, pēc būtības administrators atkāpjas no minētās vienošanās⁷⁹, un valdes loceklim šādā gadījumā ir jāiesniedz administratoram kreditora prasījums par neizmaksāto darba algu. Attiecīgi valdes loceklis kā jebkurš atzīts kreditors maksātnespējas procesā var pretendēt uz sava atzītā kreditora prasījuma apmierinājumu maksātnespējas procesa ietvaros, tostarp no DPGF līdzekļiem.

Tāpat jāņem vērā, ka atbilstoši Maksātnespējas likumam⁸⁰ administrators neatbild par parādnieka un maksātnespējas procesa iepriekšējo administratoru rīcību un darījumiem, kas slēgti, pirms viņš sācis pildīt administratora pienākumus, bet gan tikai par savu rīcību par zaudējumiem, kas viņa vai pilnvarnieka vainas dēļ nodarīti valstij, parādniekam, kreditoriem vai citām personām.⁸¹

⁷⁸ Maksātnespējas likuma 99. panta pirmās daļas 1. un 2. punkts.

⁷⁹ Maksātnespējas likuma 101. pants.

⁸⁰ Maksātnespējas likuma 29. panta otrā daļa.

⁸¹ Maksātnespējas likuma 29. panta pirmā daļa.

2. TIESISKĀS AIZSARDZĪBAS PROCESS

Par darbinieku, kas atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, un darba devējam ierosināto TAP⁸²

- *TAP gadījumā darba devējam ir saistoši visi darba tiesisko attiecību regulējošie normatīvie akti, tostarp Darba likums. No Darba likuma normām izriet, ka darbiniekam, kurš izmanto bērna kopšanas atvaļinājumu, tiek saglabāts iepriekšējais darbs, bet, ja tas nav iespējams, darba devējs nodrošina līdzīgu vai līdzvērtīgu darbu ar darbiniekam ne mazāk labvēlīgiem darba apstākļiem un nodarbinātības noteikumiem.*

Iesniegumā norādīts, ka atrodoties bērna kopšanas atvaļinājumā, iesniedzējs uzzināja, ka darba devējam ir iestājies TAP. Kad un vai darba devējam ir pienākums man par to paziņot, un kas notiek brīdī, kad man beigsies bērna kopšanas atvaļinājums?

TAP ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks nonācis finansiālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks.⁸³ Darba devējam nav pienākuma individuāli paziņot darbiniekam par uzsāktu TAP, ja tas tieši neietekmē konkrētā darbinieka tiesības vai darba attiecības.

Atbilstoši Maksātnespējas likumam, lai atjaunotu maksātnespēju, parādnieks TAP laikā var izmantot dažādas metodes, piemēram, atlikt maksājuma saistību izpildi, reorganizēt un optimizēt uzņēmuma darbību, tostarp izbeigt un uzsākt darba tiesiskās attiecības ar darba ņēmējiem.⁸⁴ Attiecībā uz metodi, kas ietver maksājuma saistību izpildes atlikšanu, norādām, ka pret darbinieku, kurš atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, šī metode nevar tikt izmantota, ja darbiniekam tiek maksāti tikai pabalsti no valsts puses, izņemot gadījumus, kad darba devējs saskaņā ar koplīgumu vai darba līgumu ir paredzējis darba ņēmējam maksājumus arī bērna kopšanas atvaļinājuma laikā.

Attiecībā uz darba tiesisko attiecību pārgrozīšanu vai izbeigšanu, jānorāda, ka TAP gadījumā darba devējam ir saistoši visi darba tiesisko attiecību regulējošie normatīvie akti, tostarp Darba likums. No Darba likuma normām izriet, ka darbiniekam, kurš izmanto bērna kopšanas atvaļinājumu, tiek saglabāts iepriekšējais darbs, bet, ja tas nav iespējams, darba devējs nodrošina līdzīgu vai līdzvērtīgu darbu ar darbiniekam ne mazāk labvēlīgiem darba apstākļiem un nodarbinātības noteikumiem.⁸⁵ Gadījumos, ja plānots izbeigt darba tiesiskās attiecības vai pārcelt darbinieku citā amatā, darba devējam jāievēro Darba likumā noteiktā kārtība, t.sk. nepieciešams savlaicīgi informēt darbinieku.⁸⁶

Par darbinieka prasījuma cedēšanu⁸⁷

- *Darba samaksas prasījums ir tieši saistīts ar darbinieka personisko ieguldījumu un darba devēja pienākumu to atlīdzināt. Ja šāds prasījums tiktu nodots trešajai personai, tas zaudētu savu sākotnējo raksturu un varētu tikt uzskatīts par neatbilstošu saistību izpildi. Tādējādi darbinieks nav tiesīgs cedēt savu darbinieka prasījumu.*

Iesniegumā lūgts sniegt skaidrojumu uz šādiem jautājumiem:

⁸² Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 19. jūnija vēstule Nr. 1-49n/2025/53.

⁸³ Maksātnespējas likuma 3. panta pirmā daļa.

⁸⁴ Maksātnespējas likuma 38. panta pirmā daļa.

⁸⁵ Darba likuma 156. panta ceturtā daļa.

⁸⁶ Darba likuma 98., 101., 102., 103., 109. un 112.¹ pants.

⁸⁷ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 16. jūnija vēstule Nr. 1-49n/2025/51.

1. *Vai darbinieks, kuram darba devējs ir parādā darba algu, ir tiesīgs nodot (cedēt) savas prasījuma tiesības citai personai, pamatojoties uz Civillikuma 1793. panta 3. punktu?*
2. *Vai darba algas prasījuma tiesību ieguvējs (cesionārs), tiek uzskatīts par kreditoru Maksātnespējas likumā izpratnē šāda (cedenta) darba devēja TAP ietvarā?*
3. *Vai cesionāram būs visas kreditora tiesības TAP Maksātnespējas likuma izpratnē?*

Civillikuma 1798. pants noteic, ka par cesijas priekšmetu var būt visādi prasījumi, vienalga vai izriet no līguma, vai no neatļautas darbības, starp tiem arī tādi, kuriem vēl nav iestājies termiņš, kā arī nosacīti un pat nākami un nedroši. Turpretim Civillikuma 1799. panta 1. punkts noteic, ka par cesijas priekšmetu nevar būt visi prasījumi, kuru izlietošana, vai nu pēc līdžēju vienošanās vai pēc likuma, saistīta ar kreditora personu. Savukārt saskaņā ar Civillikuma 2184. pantu darbiniekam darbs jādara personīgi, ja nav norunāts vai pēc apstākļiem pieņemams citādi.

Tātad atzīstams, ka darbinieka saistība ir personiska.⁸⁸ Proti, darba samaksas prasījumiem ir personisks raksturs, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām un saskaņā ar Civillikuma normām nav pieļaujama tādu prasījumu cedēšana, kuru saturs pēc cesijas pilnīgi pārgrozītos vai kuri ir cieši saistīti ar konkrētu personu.

Darba samaksas prasījums ir tieši saistīts ar darbinieka personisko ieguldījumu un darba devēja pienākumu to atlīdzināt. Ja šāds prasījums tiktu nodots trešajai personai, tas zaudētu savu sākotnējo raksturu un varētu tikt uzskatīts par neatbilstošu saistību izpildi. Tādējādi darbinieks nav tiesīgs cedēt savu darbinieka prasījumu.

Līdz ar to secināms, ka darbinieka prasījuma tiesībām pret darba devēju ir personisks raksturs un šāds prasījums nav cedējams.

TAP ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks nonācis finansiālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks.⁸⁹ Būtiski atzīmēt, ka TAP ietvaros parādnieka darbiniekam nav piemērojams kreditora statuss.

Par darbinieku tiesību aizsardzību darba devēja TAP⁹⁰

- *TAP ietvaros parādnieka darbiniekam nav piemērojams kreditora statuss.*
- *Darbinieks ir tiesīgs informēt parādnieka TAP uzraugošo personu, kas saskaņā ar Maksātnespējas likumu nodrošina TAP uzraudzību, par parādnieka saistību neizpildi, tostarp šo saistību ilgumu un apmēru.*

Iesniegumā norādīts, ka uzņēmumam, ar kuru šī gada sākumā iesniedzējs pārtrauca darba attiecības, divas nedēļas pēc tam tika ierosināts TAP. Gala aprēķins, kuru bija jāizmaksā pēdējā darba dienā, vēl arvien nav izmaksāts, nu jau pagājuši 2 mēneši. Uz rakstisku aicinājumu izpildīt saistības un brīdinājumu, ka pretējā gadījumā iesniedzējs būs spiests vērsties VDI un, nepieciešamības gadījumā, arī tiesā, saņēma atbilde, ka, saistībā ar ierosināto TAP, naudu iesniedzējs saņems līdz jūnija vidum, ja termiņš netiks pagarināts, ka tiek skaņots TAP plāns par dalītiem maksājumiem un, ka uz iesniedzēju attiecas tie paši noteikumi, kas ir esošajiem darbiniekiem.

Iesniedzējs pārtrauca darba attiecības 2 nedēļas pirms TAP ierosināšanas, uzņēmums nav ar iesniedzēju sazinājies, lai saskaņotu maksājumu grafiku un ir zināms, ka esošajiem darbiniekiem algas ar kavēšanos, bet tiek maksātas. Tāpat vēlas norādīt, ka jau no 2024. gada

⁸⁸ Slaidiņa V., Skultāne I. Darba tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Apgāds Zvaigzne ABC, 2011, 18. lpp; Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Lietu tiesības. Saistību tiesības. Rīga: Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas Tiesiskās informācijas centrs, 1996, 159. lpp.

⁸⁹ Maksātnespējas likuma 3. panta pirmā daļa.

⁹⁰ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 16. maija vēstule Nr. 1-49n/2025/37.

oktobra uzņēmums nav veicis pilnā apmērā obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas. Kā vispareizāk rīkoties, lai iespējami ātrāk atgūtu savu naudu?

TAP ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks nonācis finansiālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks.⁹¹

Būtiski atzīmēt, ka TAP ietvaros parādnieka darbiniekam nav piemērojams kreditora statuss. Vienlaikus pienākums izmaksāt darbiniekam tam pienākošos darba samaksu, ja tas nav izdarīts līdz TAP lietas ierosināšanai, ir tādas pašas saistības kā jebkuras citas TAP pasākumu plānā norādāmās saistības pret kreditoriem.

Maksātnespējas likumā nav atrunāts, ka TAP ietvaros jāpiesaka savs prasījums, kā arī nav norādītas tā sastāvdaļas. Tomēr saskaņā ar Maksātnespējas likumu pēc TAP lietas ierosināšanas parādniekam jāizstrādā TAP pasākumu plāns, kas jāpaskaidro gan ar nodrošinātajiem, gan nenodrošinātajiem kreditoriem, norādot katra kreditora prasījuma apmēru. Ņemot vērā to, ka darbiniekiem nav piešķirts kreditora statuss TAP Maksātnespējas likuma izpratnē, parādniekam nav jāpaskaidro TAP pasākumu plāns ar darbiniekiem.

No Maksātnespējas likuma izriet, ka, lai saņemtu darbiniekam pienākošos maksājumus, TAP ietvaros tiek piemērotas vairākas metodes, kuru mērķis ir nodrošināt uzņēmuma maksātnespējas atjaunošanu un vienlaikus aizsargāt kreditoru tiesības. TAP piemērojamās metodes var attiecināt arī uz darbinieku darba samaksas prasījumiem, ja tam piekrīt attiecīgais darbinieks.⁹²

Līdz ar to prasījumi par darba samaksu tāpat ir norādāmi TAP pasākumu plānā attiecībā uz katru darbinieku atsevišķi un darba devējam ir jāpierāda, ka ir saņemta attiecīgā darbinieka piekrišana, ja šim darba samaksas prasījumam ir paredzēts piemērot kādu no Maksātnespējas likuma 38. panta pirmajā daļā norādītajām metodēm.

Atbilstoši Maksātnespējas likumam, lai atjaunotu maksātnespēju, parādnieks var izmantot dažādas metodes, piemēram, reorganizēt un optimizēt uzņēmuma darbību, izbeigt un uzsākt darba tiesiskās attiecības ar darba ņēmējiem. Ja kāds no darba tiesiskajām attiecībām izrietošais maksājums netiek veikts, darbiniekam ir tiesības vērsties tiesā, lai tos piedzītu. Atbilstoši Civilprocesa likuma regulējumam, darbinieks ir atbrīvots no tiesvedības izdevumu samaksas un šādi prasījumi tiek skatīti prioritārā kārtībā.⁹³

Vienlaikus darbinieks ir tiesīgs informēt parādnieka TAP uzraugošo personu, kas saskaņā ar Maksātnespējas likumu nodrošina TAP uzraudzību, par parādnieka saistību neizpildi, tostarp šo saistību ilgumu un apmēru. Informāciju par TAP uzraugošo personu ir pieejama bez maksas maksātnespējas reģistrā⁹⁴, kura ierakstiem ir publiska ticamība.⁹⁵

Jautājumā par to, ka darba devējs no 2024. gada oktobra nav veicis pilnā apmērā obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas, aicinām vērsties [VID](#), kā arī informēt par pārkāpumiem darbavietā [Valsts darba inspekciju](#).

Savukārt, ja darba devējs neveic darbiniekam pienākošos maksājumus un uzņēmumam tiek pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process (par ko tiek veikts ieraksts maksātnespējas reģistrā), darbinieks ir tiesīgs pieteikt savu prasījumu maksātnespējas procesā, vērstoties pie administratora. Pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas administrators normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un noteiktajā kārtībā vērsas Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu par darbinieku prasījumu apmierināšanu no DPGF līdzekļiem.⁹⁶

⁹¹ Maksātnespējas likuma 3. panta pirmā daļa.

⁹² Maksātnespējas likuma 38. panta ceturtā daļa.

⁹³ Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 1. punkts.

⁹⁴ Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vestais maksātnespējas reģistrs.

Pieejams: <https://maksatnespeja.ur.gov.lv/insolvency/search/lv>.

⁹⁵ Maksātnespējas likuma 12. pants.

⁹⁶ Maksātnespējas likuma 65. panta pirmās daļas 7. punkts.

Par atlaišanas pabalstu darba devēja TAP⁹⁷

- *Ja darba devējs neveic darbiniekam pienākošos maksājumus un uzņēmumam tiek pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process (par ko tiek veikts ieraksts maksātnespējas reģistrā), darbinieks ir tiesīgs pieteikt savu prasījumu maksātnespējas procesā, vēršoties pie administratora. Pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas administrators normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un noteiktajā kārtībā vēršas Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu par darbinieku prasījumu apmierināšanu no DPGF līdzekļiem.*

Iesniegumā norādīts, ka uzņēmumam no 2024. gada beigām ir noteikts TAP. 2025. gada sākumā visi darbinieki ir atlaisti ar pamatojumu "uzņēmuma slēgšana". Alga par nostrādāto mēnesi tika samaksāta. Uzņēmums vēl neparādās maksātnespējas reģistrā. Vai un kur var vērsties, lai man kā darbiniekam par darba stāžu uzņēmumā izmaksātu arī atlaišanas kompensāciju?

TAP ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks nonācis finansiālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks.⁹⁸

No Maksātnespējas likuma izriet, ka, lai saņemtu darbiniekam pienākošos maksājumus, TAP ietvaros tiek piemērotas vairākas metodes, kuru mērķis ir nodrošināt uzņēmuma maksātnespējas atjaunošanu un vienlaikus aizsargāt kreditoru tiesības. TAP piemērojamās metodes var attiecināt arī uz darbinieku darba samaksas prasījumiem, ja tam piekrīt attiecīgais darbinieks.⁹⁹

Saskaņā ar Darba likuma 59. pantu darba samaksa ir darbiniekam regulāri izmaksājamā atlīdzība par darbu, kura ietver darba algu un normatīvajos aktos, darba koplīgumā vai darba līgumā noteiktās piemaksas, kā arī prēmijas un jebkuru cita veida atlīdzību saistībā ar darbu. Savukārt atlaišanas pabalsts nav darba samaksa Darba likuma izpratnē, bet gan darba attiecību izbeigšanas gadījumā darbiniekam pienākošs maksājums, kam ir kompensējošs raksturs, tomēr arī šis maksājums izriet no darba tiesiskajām attiecībām, līdz ar to arī uz to TAP metodes nav piemērojamas. Ja nodarbinātais nepiekrīt TAP metožu piemērošanai, darba samaksa TAP laikā viņam izmaksājama pilnā apmērā.

Atbilstoši Maksātnespējas likuma, lai atjaunotu maksātnespēju, parādnieks var izmantot dažādas metodes, piemēram, reorganizēt un optimizēt uzņēmuma darbību, izbeigt un uzsākt darba tiesiskās attiecības ar darba ņēmējiem. Šajā gadījumā attiecībā uz darba tiesisko attiecību izbeigšanu ir piemērojami Darba likuma nosacījumi, kā arī Maksātnespējas likuma prasības attiecībā uz darba tiesisko attiecību regulējumu TAP, piemēram, Maksātnespējas likuma 38. panta 4.¹ daļa. Ja darbinieks tiek atlaists TAP laikā, atlaišanas pabalsts viņam ir izmaksājams pilnā apmērā. Ja kāds no darba tiesiskajām attiecībām izrietošais maksājums netiek veikts, darbiniekam ir tiesības vērties tiesā, lai tos piedzītu.

Turpretim, ja darba devējs neveic darbiniekam pienākošos maksājumus un uzņēmumam tiek pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process (par ko tiek veikts ieraksts maksātnespējas reģistrā), darbinieks ir tiesīgs pieteikt savu prasījumu maksātnespējas procesā, vēršoties pie administratora. Pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas administrators normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un noteiktajā kārtībā vēršas Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu par darbinieku prasījumu apmierināšanu no DPGF līdzekļiem.¹⁰⁰

⁹⁷ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 25. aprīļa vēstule Nr. 1-49n/2025/28.

⁹⁸ Maksātnespējas likuma 3. panta pirmā daļa.

⁹⁹ Maksātnespējas likuma 38. panta ceturtā daļa.

¹⁰⁰ Maksātnespējas likuma 65. panta pirmās daļas 7. punkts.

Par kreditoru prasījumu iesniegšanu TAP¹⁰¹

- *TAP kreditoru prasījums nav jāiesniedz, jo parādniekam no Maksātnespējas likuma 40. panta pirmās daļas izriet pienākums informēt kreditorus par TAP lietas ierosināšanu, kā arī likumā noteiktajā termiņā patstāvīgi sagatavot TAP pasākumu plānu, iekļaujot tajā visus kreditorus.*

Iesniegumā norādīts, ka iesniedzējs vēlas noskaidrot, vai TAP kreditoram ir jāiesniedz kreditora prasījums pret parādnieku, līdzīgi kā tas būtu parādnieka maksātnespējas pasludināšanas gadījumā.

Maksātnespējas likumā ietvertā TAP norises kārtība būtiski atšķiras no maksātnespējas procesa regulējuma. Atbilstoši Maksātnespējas likuma 3. panta pirmajā daļā noteiktajam TAP mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks nonācis finansiālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks.

Lai TAP mērķis tiktu sasniegts un process veiksmīgi īstenots, parādniekam ir jāpilda Maksātnespējas likumā noteiktie pienākumi. Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 40. panta pirmo daļu parādniekam ir pienākums pēc TAP lietas ierosināšanas nekavējoties nosūtīt visiem kreditoriem aktuālo kreditoru sarakstu, kā arī likumā noteiktajā kārtībā un termiņā sagatavot un saskaņot ar kreditoriem TAP pasākumu plānu.

Atbilstoši Maksātnespējas likumā ietvertajam regulējumam tiek sagaidīts, ka parādnieks pats pēc savas iniciatīvas veiks visas iepriekš minētās darbības, lai veiksmīgi īstenotu TAP, un atsevišķa kārtība kreditoru prasījumu iesniegšanai, kā tas ir maksātnespējas procesā, TAP nav paredzēta.

Kreditoru interešu aizsardzībai Maksātnespējas likuma 40. panta pirmajā daļā ir noteikts parādnieka pienākums pēc TAP lietas ierosināšanas informēt kreditorus, nosūtot aktuālo kreditoru sarakstu. Šī kārtība jau sākotnēji ļauj kreditoriem uzzināt, vai un kādā apmērā konkrētā kreditora prasījums tiks iekļauts TAP pasākumu plānā, kā arī sniedz iespēju kreditoriem iesaistīties TAP pasākumu plāna sagatavošanas procesā.

Izstrādājot TAP pasākumu plānu un saskaņojot to ar kreditoriem, parādniekam ir jāiekļaujas Maksātnespējas likuma 40. panta otrajā daļā norādītajā termiņā. No Maksātnespējas likuma 40. panta ceturtās daļas 1. punkta izriet parādnieka pienākums TAP pasākumu plānā iekļaut saistības pret visiem kreditoriem. Parādniekam nav tiesību izvēlēties, kurus kreditorus plānā iekļaut, bet kurus neiekļaut.¹⁰²

Līdz ar to TAP kreditoru prasījums nav jāiesniedz, jo parādniekam no Maksātnespējas likuma 40. panta pirmās daļas izriet pienākums informēt kreditorus par TAP lietas ierosināšanu, kā arī likumā noteiktajā termiņā patstāvīgi sagatavot TAP pasākumu plānu, iekļaujot tajā visus kreditorus.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka gadījumā, ja parādnieks savu pienākumu nav izpildījis, kreditoram ir tiesības izmantot Maksātnespējas likumā paredzētos tiesību aizsardzības līdzekļus, piemēram, izteikt iebildumus atbilstoši Maksātnespējas likuma 42. panta piektajā daļā noteiktajam.

¹⁰¹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 1. aprīļa vēstule Nr. 1-57n/2025/252.

¹⁰² Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013. gada 11. septembra sprieduma lietā Nr. SPC-38/2013 14. punkts.

Par kreditora tiesībām maksātnespējas procesā, ja parādnieks nav pildījis TAP pasākumu plānu¹⁰³

- *TAP pasākumu plānā noteiktie kreditoru prasījumu ierobežojumi zaudē savu spēku, ja parādniekam tiek pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlās noskaidrot, vai pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas sakarā ar parādnieka nespēju pildīt TAP pasākumu plānu, kreditoru prasījumiem saglabājas parādnieka TAP pasākumu plānā noteiktie prasījuma summu apmēra ierobežojumi.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 3. panta pirmo daļu TAP mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks nonācis finansiālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks. Šī mērķa īstenošanai Maksātnespējas likumā paredzētajā kārtībā tiek sagatavots un saskaņots TAP pasākumu plāns, ietverot tajā Maksātnespējas likuma 38. panta pirmajā daļā noteiktās TAP piemērojamās metodes. Kreditoru prasījumu samazināšana ir viena no metodēm, kas ir iekļaujama TAP pasākumu plānā.

Lai arī Maksātnespējas likuma 3. pantā ir norādīts, ka TAP mērķis ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, tomēr vienlaikus šī procesa ietvaros tiek nodrošināta arī kreditoru interešu aizsardzību. Pienākums procesa ietvaros aizsargāt kreditoru intereses izriet gan no Maksātnespējas likuma 6. pantā konkretizētajiem tiesību principiem, gan arī no atsevišķām Maksātnespējas likuma normām, piemēram, Maksātnespējas likuma 42. panta pirmās daļas, kurā ietverts parādnieka pienākums saskaņot TAP pasākumu plānu ar kreditoriem.

Kreditoru interešu aizsardzībai Maksātnespējas likuma 38. panta sestajā daļā ir iekļauts aizliegums TAP ietvaros piemērot tādas metodes, kuras ierobežo kreditoru tiesības vairāk, nekā tas ir nepieciešams TAP pasākumu plāna sekmīgai īstenošanai un TAP mērķa sasniegšanai. Līdz ar to kreditoru tiesību ierobežojumiem, kas ir ietverti TAP pasākumu plānā, ir jābūt vēršiem uz TAP mērķa sasniegšanu un samērīgiem, proti, tie nedrīkst ierobežot kreditorus vairāk nekā nepieciešams.

Gadījumā, ja TAP tiek izbeigts, pasludinot parādnieka maksātnespējas procesu, ir uzskatāms, ka TAP nav sekmīgi īstenots un tā mērķis nav sasniegts. Līdz ar to ir beidzis pastāvēt pamats, kura dēļ bija pieļaujami TAP pasākumu plānā ietvertie kreditoru tiesību ierobežojumi, tostarp prasījumu summu samazināšana. Atstājot spēkā prasījuma summas ierobežojumu pasludinātajā maksātnespējas procesā, kreditoru tiesības tiktu ierobežotas vairāk, nekā tas bija nepieciešams sākotnēji īstenotajā TAP, turklāt šis ierobežojums nekādā veidā neveicinātu jau izbeigtā TAP mērķa sasniegšanu.

Šādu tiesiskā regulējuma skaidrojumu pamato arī Maksātnespējas likuma 6. pantā ietvertie tiesību principu konkretizācija. Gadījumā, ja TAP pasākumu plānā noteiktie prasījuma summu apmēra ierobežojumi attiektos uz prasījumu apmēru maksātnespējas procesā, parādniekam tiktu radīta iespēja TAP izmantot pretēji labticības un patvaļas aizlieguma principiem. Proti, izmantot TAP pasākumu plānu, sagatavojot un saskaņojot to ar kreditoriem bez nolūka to pildīt, kā līdzekli, lai ierobežotu un samazinātu kreditoru prasījumu apmēru nākotnē paredzamā maksātnespējas procesā.

Nemot vērā minēto, secināms, ka TAP pasākumu plānā noteiktie kreditoru prasījumu ierobežojumi zaudē savu spēku, ja parādniekam tiek pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process sakarā ar to, ka parādnieks nav ievērojis un pildījis TAP pasākumu plānu.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka juridiskās personas maksātnespējas procesā kreditoru prasījumi saskaņā ar Maksātnespējas likuma 73. panta pirmo daļu ir iesniedzami administratoram, kurš ir iecelts konkrētajā procesā. Atbilstoši Maksātnespējas likuma 74. panta

¹⁰³ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 21. februāra vēstule Nr. 1-49n/2025/15.

pirmajai daļai un 75. panta pirmajai daļai administrators pārbauda kreditoru prasījumu pamatotību un lemj par to atzīšanu, neatzīšanu vai daļēju atzīšanu. Līdz ar to lēmums par prasījuma atzīšanu noteiktā apmērā konkrētā juridiskās personas maksātnespējas procesā ietilpst administratora kompetencē.

Par saistību izpildi pēc TAP ierosināšanas un TAP izbeigšanu¹⁰⁴

- *Maksātnespējas likumā nav noteikta tieša prasība parādniekam saistību izpildi pēc TAP lietas ierosināšanas veikt visiem kreditoriem proporcionāli, tomēr saistību izpildē ir jāievēro Maksātnespējas likuma 6. pantā konkretizētie tiesību principi.*
- *Nepieciešamība ierobežot kreditora iepriekš pielīgtas tiesības norakstīt līdzekļus no parādnieka bankas konta izriet no apstākļa, ka gadījumā, ja atsevišķam kreditoram tiktu saglabātas tiesības vienpersoniski vērst iepriekš minētās darbības pret parādnieku, pastāvētu risks, ka TAP mērķa sasniegšana tiktu sarežģīta vai vispār kļūtu neiespējama.*
- *TAP izbeigšana atbilstoši Maksātnespējas likuma 52. panta otrajai daļai ir kā nosacījums, kas ļauj kreditoriem veikt blakus saistību aprēķinu arī par laika posmu, kad to pieaugums bija apturēts.*

Iesniegumā lūgts sniegt skaidrojumu uz šādiem jautājumiem, pirmkārt, vai pēc TAP ierosināšanas parādnieks ir tiesīgs saistības pildīt tikai proporcionāli pret visiem kreditoriem; otrkārt, vai TAP ierosināšana ierobežo atsevišķa kreditora tiesības veikt līdzekļu norakstīšanu no parādnieka bankas konta; treškārt, kā nosakāms blakus saistību apmērs pēc tam, kad TAP ir ticis izbeigts sakarā ar apstākli, ka procesa pasākumu plānu nav atbalstījis kreditoru vairākums.

[1] Saistību izpildes pienākums parādniekam pēc TAP ierosināšanas netiek apturēts. Maksātnespējas likuma 37. panta pirmajā daļā ir noteiktas sekas, kas iestājas pēc tiesas lēmuma par TAP ierosināšanu. Redzams, ka starp tām nav saistību izpildes apturēšana, līdz ar to arī pēc TAP ierosināšanas parādniekam ir pienākums turpināt saistību izpildi.

Maksātnespējas likumā nav tieši norādīti saistību izpildes apmēra ierobežojumi vai kārtība, kas parādniekam būtu jāievēro saistību izpildē. Proporcionalitāte kā konkrēts kritērijs ir ietverta Maksātnespējas likuma 38. panta otrajā daļā, attiecinot to tieši uz saistību dzēšanu vai samazināšanu atbilstoši TAP pasākumu plānam. Tā ir obligāta prasība, kas jāievēro TAP plāna izveidē un ko tiesa izvērtēs, lemjot par TAP pieteikuma apmierināšanu.

Tomēr apstāklis, ka Maksātnespējas likumā proporcionalitāte kā konkrēts kritērijs nav tieši attiecināta uz parādnieka saistību izpildi jau pēc TAP ierosināšanas, nenozīmē, ka parādnieks saistību izpildē varētu rīkoties absolūti brīvi un bez ierobežojumiem.

Maksātnespējas likuma 6. pantā ir konkretizēti tiesību principi, piemēram, tiesību saglabāšanas princips, kreditoru vienlīdzības princips, patvaļas aizlieguma princips u.c., kas ir saistoši visiem procesa dalībniekiem. Šie principi kļūst saistoši līdz ar lēmuma par TAP lietas ierosināšanu spēkā stāšanos, tie ir jāievēro arī pirms ir pieņemts TAP pasākumu plāns, un uzsākta tā izpilde.

Saskaņā ar kreditoru vienlīdzības un patvaļas aizlieguma principiem arī TAP ietvaros parādniekam un arī kreditoriem ir jāņem vērā kreditoru kopuma intereses, proti, atsevišķa kreditora intereses nedrīkst būt nozīmīgākas par visu pārējo kreditoru interesēm. Kā iepriekš minēts, šie principi gan parādniekam, gan kreditoriem ir saistoši ne vien pēc tam, kad TAP pasākumu plāns ir saskaņots un tiek pildīts, bet arī tā izstrādes un saskaņošanas laikā. Līdz ar to, kaut arī Maksātnespējas likumā nav noteikta tieša prasība parādniekam saistību izpildi pēc TAP lietas ierosināšanas veikt visiem kreditoriem proporcionāli, tomēr saistību izpildē ir jāievēro Maksātnespējas likuma 6. pantā konkretizētie tiesību principi.

¹⁰⁴ Maksātnespējas kontroles dienesta 2024. gada 19. decembra vēstule Nr. 1-49n/2024/104.

Katrā konkrētā situācijā ir jāņem vērā faktiskie apstākļi, piemēram, kreditoru skaits, saistību apmērs kopā un pret katru no kreditoriem atsevišķi, kā arī citi faktori, lai izvērtētu, kādā apmērā pret katru no kreditoriem parādniekam būtu jāturpina pildīt saistības, tomēr nav pieļaujama situācija, ka kāda atsevišķa kreditoru saistību izpildei tiek dota priekšroka tā, ka tas nonāk pretrunā ar kreditoru kopuma interesēm.

[2] Arī atbildot uz jautājumu par kreditora iepriekš pielīgtām tiesībām veikt līdzekļu norakstīšanu no parādnieka bankas konta, Maksātnespējas likumā ietvertais regulējums ir jāinterpretē sistēmiski.

Pēc TAP lietas ierosināšanas parādniekam tiek dots laiks pasākumu plāna izveidei, nodrošinot tam jau šajā laikā aizsardzību pret atsevišķu kreditoru izpilddarbībām atbilstoši Maksātnespējas likuma 37. panta pirmās daļas 1. un 2. punktam. TAP pasākumu plāna izveidei parādniekam ir nepieciešamība zināma paredzamība, ko nebūtu iespējams nodrošināt, ja šajā laikā kreditoriem būtu ļauts veikt piedziņas darbības pret parādnieku.

Šāds regulējums atbilst arī Maksātnespējas likuma 3. pantā definētajam TAP mērķim, proti, atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks nonācis finansiālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks. Situācija, kurā kreditoriem būtu iespējama piedziņas vēršana pret parādnieku pēc TAP ierosināšanas, apdraudētu šo mērķi un TAP kopumā.

Jautājumā minētā darbība (kreditēstādes veikta līdzekļu norakstīšana no parādnieka bankas konta pēc TAP lietas ierosināšanas), lai arī nav tieši Maksātnespējas likumā aizliegta, tomēr ir pēc būtības pielīdzināma citām Maksātnespējas likuma 37. pantā ierobežotajām kreditoru piedziņas darbībām. Šāda atsevišķa kreditora veikta darbība potenciāli pakļauj riskam kreditoru kopuma un parādnieka intereses, un konkrēto TAP kopumā, līdz ar to no šāda veida darbībām kreditoriem būtu jāatturas, kaut arī tas tieši nav norādīts Maksātnespējas likuma 37. panta pirmajā daļā kā vienas no TAP ierosināšanas sekām.

Šādas kreditora vienpersoniskas darbības sarežģītu TAP pasākumu plāna izveidi parādniekam, samazinot parādnieka iespējas atjaunot spēju nokārtot savas saistības. Tāpat, kā iepriekš minēts, TAP procesā jau kopš lietas ierosināšanas ir saistoši tiesību principi. Tiesības kādam kreditoram vienpersoniski veikt darbības, kādas minētas jautājumā, radītu potenciālu kreditoru vienlīdzības principa, patvaļas aizlieguma un labticības principa pārkāpumu. Šādas darbības potenciāli pasliktinātu citu kreditoru iespējas gūt pēc iespējas pilnīgāku prasījumu apmierināšanu un būtu pretrunā kreditora kopuma interesēm.

Papildus jāmin, ka, lai arī Maksātnespējas likuma 6. panta 1. punktā ir nostiprināts tiesību saglabāšanas princips, kas sevī ietver to, ka procesā tiek saglabātas pirms procesa iegūtās kreditoru tiesības, tomēr šis princips nav piemērojams neierobežoti. Princips paredz, ka kreditoru tiesības ir ierobežojamas tiklīdz, cik tas ir nepieciešams attiecīgā procesa mērķa sasniegšanai.

Nepieciešamība ierobežot kreditora iepriekš pielīgtas tiesības norakstīt līdzekļus no parādnieka bankas konta izriet no apstākļa, ka gadījumā, ja atsevišķam kreditoram tiktu saglabātas tiesības vienpersoniski vērst iepriekš minētās darbības pret parādnieku, pastāvētu risks, ka TAP mērķa sasniegšana tiktu sarežģīta vai vispār kļūtu neiespējama.

[3] Trešā jautājuma būtība ir noskaidrot, vai Maksātnespējas likuma 52. panta otrajā daļā ietvertā frāze "pilnā apmērā" sevī ietver blakus saistību aprēķinu arī par laika periodu starp TAP lietas ierosināšanu un tās izbeigšanu. Atbildot uz jautājumu, ir norādāms turpmāk minētais.

Maksātnespējas likuma 52. panta otrajā daļā ir noteikts, ka gadījumā, ja kreditoru vairākums likumā noteiktajā kārtībā un termiņā nav atbalstījis TAP pasākumu plānu, apturētā līgumsoda, procentu un nokavējuma naudas summa par neizpildītajām saistībām tiek aprēķināta pilnā apmērā.

No minētās tiesību normas teksta izriet, ka blakus saistības ir aprēķināmas par visu laika periodu, ietverot tajā arī laika posmu starp TAP lietas ierosināšanu un izbeigšanu. Nepieciešamība tiesību normu interpretēt šādi izriet arī no citu tiesību interpretācijas metožu piemērošanas.

Maksātnespējas likuma 52. panta otrajā daļā norādītās TAP izbeigšanas sekas sastāv no divām daļām, proti, šā likuma 37. pantā minēto aizliegumu izbeigšanās, kā arī apturētā līgumsoda, procentu un nokavējuma naudas summas par neizpildītajām saistībām aprēķināšana pilnā apmērā. Likumdevējs tiesību normas tekstā ir atsevišķi nodalījis aizliegumu izbeigšanos no neizpildīto saistību aprēķināšanas, un tas ir saistāms ar šo seku iestāšanās atšķirīgo veidu.

Aizliegumi, piemēram, prasīt parādnieka iekārtot mantas pārdošanu, iesniegt juridiskās personas maksātnespējas pieteikumu u.c., kas stājas spēkā līdz ar TAP lietas ierosināšanu, zaudē savu spēku līdz ar TAP izbeigšanu. TAP izbeigšana ir brīdis, kad kreditori atkal drīkst izmantot savas tiesības, kas pēc TAP ierosināšanas, bija ierobežotas. Attiecībā uz saistību aprēķināšanu likumdevējs ir izvēlējis citu kārtību, pēc TAP izbeigšanas ne vien atsākas apturēto saistību tālāka skaitīšana, bet arī kreditoriem tiek piešķirtas tiesības šīs saistības aprēķināt par laika posmu, kad TAP ietvaros to pieaugums tika apturēts.

TAP izbeigšana atbilstoši Maksātnespējas likuma 52. panta otrajai daļai ir kā nosacījums, kas ļauj kreditoriem veikt blakus saistību aprēķinu arī par laika posmu, kad to pieaugums bija apturēts.

Šāda tiesību normas interpretācija veicina to, ka parādnieks, sagatavojot TAP pasākumu plānu un saskaņojot to ar kreditoriem, rīkosies atbilstoši Maksātnespējas likuma 6. panta 8. punktā konkretizētajam labticības principam, un neizmantos TAP ierosināšanu, lai izvairītos no saistību izpildes, jo gadījumā, ja parādniekam neizdodas saskaņot TAP pasākumu plānu ar kreditoriem, parādnieks zaudē arī tiesības, kuras saskaņā ar Maksātnespējas likuma 37. panta pirmo daļu bija guvis pēc TAP ierosināšanas.

Papildus jāmin arī tas, ka TAP aizsargā ne vien parādnieka, bet arī kreditoru intereses, un Maksātnespējas likuma 52. panta otrajā daļā ietvertais regulējums ir tiesību norma, kas ir sevišķi uz to vērsta, nodrošinot, ka situācijās, kad TAP netiek īstenots, jo parādnieks nav spējis ar kreditoru vairākumu saskaņot TAP pasākumu plānu, kreditoru prasījuma tiesības tiek saglabātas tādā apmērā, it kā TAP vispār nebūtu ticis ierosināts.

3. JURIDISKĀS PERSONAS MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS

*Par naudas izmaksu saņemšanu no DPGF*¹⁰⁵

- *Darbinieku prasījumu apmierināšana no DPGF līdzekļiem ir iespējama tikai tad, ja uzņēmumam ir pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process.*
- *DPGF nenodrošina, ka maksātnespējīgā darba devēja parādi darbiniekam tiks segti pilnā apmērā, bet gan tikai tādā apmērā kā noteikts normatīvajā regulējumā. Savukārt darba devēja atlikušo parādu darbiniekam var segt no maksātnespējas procesa ietvaros pārdotās mantas, ievērojot Maksātnespējas likumā noteikto kreditoru prasījumu segšanas kārtību juridiskās personas maksātnespējas procesā.*

No iesnieguma izriet, ka darba devējs ir uzteicis darba līgumu saistībā ar uzņēmuma iespējamu maksātnespējas ierosināšanu. Iesniegumā jautāts, kā pareizi iesniegt dokumentus un vai darbiniekam būs iespējams saņemt naudas līdzekļus no DPGF, piemēram, neizmaksāto darba algu vai ikgadējo atvaļinājuma naudu, juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas gadījumā.

Darbinieku prasījumu apmierināšana no DPGF līdzekļiem ir iespējama tikai tad, ja uzņēmumam ir pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process.¹⁰⁶ Par to, vai darba devējam ir pasludināts maksātnespējas process, var pārliicināties Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vestajā [maksātnespējas reģistrā](#) (visiem pieejams bez maksas un tā ierakstiem ir publiska ticamība¹⁰⁷), kurā tiek ierakstītas ziņas par maksātnespējas procesa subjektu, procesa norisi, kā arī administratora kontaktinformācija.

Ja darba devējam tiek pasludināts maksātnespējas process, turpmāk tā pārvaldīšanu veic administrators, pildot Maksātnespējas likumā noteiktos pienākumus.¹⁰⁸ Līdz ar to, ja darba devējs nav izmaksājis darba samaksu, pēc darba devēja maksātnespējas procesa pasludināšanas, esošajam vai bijušajam darbiniekam ir jāpiesaka kreditora prasījums administratoram¹⁰⁹ Maksātnespējas likumā noteiktā termiņā.¹¹⁰ Pēc termiņa notecēšanas iestājas noilgums, un kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku.¹¹¹

Kreditora prasījumu ir iespējams iesniegt, izmantojot Elektroniskās maksātnespējas uzskaites sistēmas [e-pakalpojumu](#) vai nosūtot to administratoram pa pastu uz administratora prakses vietas adresi, vai nosūtot uz administratora e-pastu (parakstot ar drošu elektronisko parakstu).¹¹² Pēc kreditora prasījuma iesniegšanas, administrators to izskata un pieņem lēmumu par prasījuma atzīšanu, daļēju atzīšanu vai neatzīšanu, kā arī var lūgt precizēt kreditora prasījumu.

Tikai pēc tam, kad darbinieks ir kļuvis par pilntiesīgu maksātnespējīgā darba devēja kreditoru, administratoram saskaņā ar Maksātnespējas likumu ir pienākums normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos¹¹³ un noteiktajā kārtībā vērsties Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu par darbinieku prasījumu apmierināšanu no DPGF. Maksātnespējas kontroles dienests, pamatojoties uz administratora sniegto informāciju un dokumentiem saistībā ar

¹⁰⁵ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 27. jūnija vēstule Nr. 1-49n/2025/55.

¹⁰⁶ Likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" 3. pants

¹⁰⁷ Maksātnespējas likuma 12. panta pirmā daļa.

¹⁰⁸ Maksātnespējas likuma 63. panta pirmās daļas 2. punkts.

¹⁰⁹ Maksātnespējas likuma 65. panta 3. punkts.

¹¹⁰ Maksātnespējas likuma 73. panta pirmā daļa.

¹¹¹ Maksātnespējas likuma 73. panta otrā daļa.

¹¹² Sīkāk skatīt Maksātnespējas kontroles dienesta mājas lapā pieejamās skaidrojošās infografikas un video: [Kreditoru tiesības maksātnespējas procesā](#), [Kreditors un Elektroniskā maksātnespējas uzskaites sistēma](#)

¹¹³ Maksātnespējas likuma 65. panta 7. punkts.

darbinieku prasījumiem, lemj par naudas līdzekļu piešķiršanu no DPGF pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas.

Tiesiskais regulējums paredz, ka darbiniekam ir tiesības uz viņa prasījuma apmierināšanu no DPGF līdzekļiem neatkarīgi no tā, vai darba devējs ir izdarījis likumā noteiktos maksājumus, proti, veicis nodokļu maksājumus, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbinieku.¹¹⁴ Jāuzsver, ka Maksātnespējas kontroles dienests nepārņem darba devēja parādus darbiniekiem, un darba devēja aprēķinātās summas ne vienmēr pilnā apmērā tiek segtas no DPGF, jo darbinieku prasījumi tiek segti ierobežotā apmērā un par noteiktu periodu saskaņā ar likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" noteikumiem.¹¹⁵

No DPGF līdzekļiem darbinieku prasījumi tiek apmierināti gan tad, kad ir izbeigtas darba tiesiskās attiecības ar darbinieku pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas, gan gadu pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas. No DPGF tiek apmierināti šādi darbinieku prasījumi:

- darba samaksa – par pēdējiem trim darba tiesisko attiecību mēnešiem 12 mēnešu periodā pirms maksātnespējas gadījuma iestāšanās;
- atlīdzība par ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu – uz kuru tiesības iegūtas 12 mēnešu periodā pirms maksātnespējas gadījuma iestāšanās;
- atlīdzība par cita veida apmaksātu prombūtni – par pēdējiem trim darba tiesisko attiecību mēnešiem 12 mēnešu periodā pirms maksātnespējas gadījuma iestāšanās;
- atlaišanas pabalsts – likumā noteiktajā minimālajā apmērā, uz kuru tiesības iegūtas ne agrāk kā 12 mēnešu periodā pirms maksātnespējas gadījuma iestāšanās;
- kaitējuma atlīdzība sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību – par visu nesamaksāto laikposmu līdz maksātnespējas gadījuma iestāšanās dienai (izmaksājama darbiniekiem) un kaitējuma atlīdzības summa par 4 gadiem uz priekšu no maksātnespējas gadījuma iestāšanās (ieskaitāma speciālajā budžetā).¹¹⁶

Tādējādi jāreķinās, ka DPGF nenodrošina, ka maksātnespējīgā darba devēja parādi darbiniekam tiks segti pilnā apmērā, bet gan tikai tādā apmērā kā noteikts normatīvajā regulējumā. Savukārt darba devēja atlikušo parādu darbiniekam var segt no maksātnespējas procesa ietvaros pārdotās mantas, ievērojot Maksātnespējas likumā noteikto kreditoru prasījumu segšanas kārtību juridiskās personas maksātnespējas procesā.¹¹⁷

Ar plašāku informāciju aicinām iepazīties Maksātnespējas kontroles dienesta mājas lapā, sadaļā "[Darbinieku prasījumi](#)".

Par juridiskās personas maksātnespējas procesa uzsākšanu¹¹⁸

- *Par pienākuma iesniegt juridiskās maksātnespējas procesa pieteikumu nepildīšanu, ja šis parādnieka pienākums iestājas saistībā ar neizpildītām nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu saistībām, iestājas atbildība saskaņā ar Maksātnespējas likuma 178. pantu.*

Iesniegumā norādīts, ka mikrouzņēmumam ir neizpildītas saistības vairāk kā 5000 euro apmērā, tai skaitā nodokļu parāds, neveiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un neizpildītas saistības pārrobežu kreditoram.

Lūgts sniegt skaidrojumu par iespēju uzsākt juridiskās personas maksātnespējas procesu.

Atbilstoši [Maksātnespējas likuma 56. pantam](#) juridiskās personas maksātnespējas procesu piemēro attiecībā uz juridisko personu, personālsabiedrību, ārvalstī reģistrētu personu, kas veic pastāvīgu saimniecisko darbību Latvijā, un Maksātnespējas likumā noteiktiem

¹¹⁴ Likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" 3. panta otrā daļa.

¹¹⁵ Likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" 4. un 5. pants.

¹¹⁶ Likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" 5. panta pirmā daļa.

¹¹⁷ Maksātnespējas likuma 118. pants.

¹¹⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 25. aprīļa vēstule Nr. 1-49n/2025/29.

speciāliem subjektiem. Maksātnespējas likums neparedz īpašu kārtību vai atvieglotus nosacījumus maksātnespējas procesa uzsākšanai un norisei mikrouzņēmumiem, proti, uz šādiem uzņēmumiem attiecas tāda pati kārtība, kā uz jebkuru kapitālsabiedrību.

Parādniekam piemēro juridiskās personas maksātnespējas procesu, ja ir kāda no [Maksātnespējas likuma 57. panta pirmās daļas](#) juridiskās personas maksātnespējas procesa pazīmēm.

Ievērojot vēstulē norādīto, konkrētajā gadījumā pirmšķietami ir konstatējama Maksātnespējas likuma 57. panta 5. punktā minētā pazīme. Atbilstoši Maksātnespējas likuma regulējumam, iestājoties šai pazīmei, parādniekam ir nevis tiesība, bet pienākums nekavējoties iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu ([Maksātnespējas likuma 60. panta trešā daļa](#)).

Juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma [iesniegšanas priekšnoteikums](#) ir juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu (šobrīd 1480 euro) apmērā Maksātnespējas kontroles dienesta speciāli izveidotajā kontā. Maksātnespējas likums neparedz izņēmumus no juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksas veikšanas pienākuma, tostarp situācijā, ja uzņēmuma konti ir bloķēti vai uzņēmumam nav līdzekļu depozīta iemaksai.

Juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta mērķis ([Maksātnespējas likuma 62. panta otrā daļa](#)) ir segt juridiskās personas maksātnespējas procesa izmaksas, ja parādniekam nav mantas vai tās apmērs ir mazāks par depozīta apmēru un kreditori nav izlēmuši izmantot citu finansēšanas avotu.

Tāpat par parādnieka iesniegto juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu maksājama arī valsts nodeva 70 euro apmērā ([Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 3. punkts](#)).

Juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu tiesai iesniedz Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā un [Civilprocesa likuma 363.³](#) pantā noteikts maksātnespējas procesa pieteikuma saturs.

Attiecībā uz vēstulē norādīto pārrobežu kreditoru, informējam, ka Eiropas Savienības dalībvalstīs pārrobežu maksātnespējas jautājumus regulē [Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija regula Nr. 2015/848 par maksātnespējas procedūrām](#) (turpmāk šajā skaidrojumā – Regula), kas ir tieši piemērojama.¹¹⁹

Regulas 3. pants noteic, ka sākt maksātnespējas procedūru ("galvenā maksātnespējas procedūra") ir tās dalībvalsts tiesas piekritībā, kuras teritorijā atrodas parādnieka galveno interešu centrs. Galveno interešu centrs ir vieta, kur parādnieks regulāri pārvalda savas intereses un ko trešās personas var noskaidrot.

Sabiedrības vai juridiskas personas gadījumā par galveno interešu centru uzskata juridisko adresi, ja nav pierādījumu par pretējo. Minēto prezumpciju piemēro tikai tad, ja juridiskā adrese nav pārcelta uz citu dalībvalsti trīs mēnešu laikā pirms pieteikuma sākt maksātnespējas procedūru. Ievērojot minēto, ja mikrouzņēmuma galvenā darbības vieta ir Latvija, tad maksātnespējas procesa pieteikums ir jāiesniedz Latvijas tiesā.

Viens no Regulas mērķiem ir tiesiskās palāvības un darījumu drošības aizsargāšana pārrobežu maksātnespējas gadījumā. Regula respektē un aizsargā to kreditoru tiesības, kas atrodas citās dalībvalstīs. Atbilstoši Regulas noteikumiem¹²⁰, tiklīdz kādā dalībvalstī ir sāta maksātnespējas procedūra, šis valsts tiesa, kurai ir piekritība, vai tās ieceltais administrators nekavējoties informē zināmos ārvalstu kreditorus. Proti, maksātnespējas procesa uzsākšanas gadījumā administrators, kuru iecels tiesa, informēs kreditorus citās dalībvalstīs par maksātnespējas procesa uzsākšanu un viņiem būs iespēja iesniegt prasījumu.

Maksātnespējas kontroles dienests vērs uzmanību, ka par pienākuma iesniegt juridiskās maksātnespējas procesa pieteikumu nepildīšanu, ja šis parādnieka pienākums iestājas saistībā

¹¹⁹ Līguma par Eiropas Savienības darbību 288. pants.

¹²⁰ Regulas 54. panta 1. punkts.

ar neizpildītām nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu saistībām, iestājas atbildība saskaņā ar [Maksātnespējas likuma 178. pantu](#).

Ar plašāku informāciju par juridiskās personas maksātnespējas procesu aicinām iepazīties Maksātnespējas kontroles dienesta tīmekļa vietnē, sadaļā "[Juridiskās personas maksātnespējas process](#)".

Par tiesas sprieduma par darba tiesisko attiecību pastāvēšanu un darba samaksas piedziņu iesniegšanu kreditora prasījuma pamatošanai¹²¹

- *Lai saņemtu neizmaksāto darba samaksu, tostarp no DPGF līdzekļiem, pēc darba devēja maksātnespējas procesa pasludināšanas esošajam vai bijušajam darbiniekam ir jāiesniedz kreditora prasījums pret parādnieku administratoram. Tikai pēc tam, kad darbinieks ir kļuvis par pilntiesīgu maksātnespējīgā darba devēja kreditoru, administratoram saskaņā ar Maksātnespējas likumu ir pienākums normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un noteiktajā kārtībā vērsties Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu par darbinieku prasījumu apmierināšanu no DPGF.*

Iesniegumā lūgts sniegt skaidrojumu uz šādu jautājumu – ja tiesa apmierina prasību par darba tiesisko attiecību pastāvēšanu un darba samaksas un ikgadējā atvaļinājuma piedziņu un ir uzsākts juridiskās personas maksātnespējas process, vai darbiniekam ir tiesības iesniegt Maksātnespējas kontroles dienestam iepriekš minēto tiesas spriedumu (ņemot vērā, ka rakstveida darba līgums starp pusēm nav noslēgts), lai saņemtu apmierinājumu no darbinieku prasījumu garantijas fonda līdzekļiem?

Lai saņemtu neizmaksāto darba samaksu, tostarp no DPGF līdzekļiem, pēc darba devēja maksātnespējas procesa pasludināšanas esošajam vai bijušajam darbiniekam ir jāiesniedz kreditora prasījums pret parādnieku administratoram. Tikai pēc tam, kad darbinieks ir kļuvis par pilntiesīgu maksātnespējīgā darba devēja kreditoru, administratoram saskaņā ar Maksātnespējas likumu ir pienākums normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos¹²² un noteiktajā kārtībā vērsties Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu par darbinieku prasījumu apmierināšanu no DPGF.

Informāciju par konkrētā maksātnespējas procesā iecelto administratoru ir iespējams atrast [maksātnespējas reģistrā](#), kam ir publiska ticamība un visiem tas ir pieejams bez maksas.

Jāuzsver, ka kreditora prasījums jāiesniedz mēneša laikā no dienas, kad Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra vestajā maksātnespējas reģistrā ir izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu.¹²³ Ja kreditora prasījums netiek iesniegts Maksātnespējas likumā noteiktajā termiņā, tad darbinieks zaudē kreditora statusu un attiecīgi prasījuma tiesības pret parādnieku. Līdz ar to pēc darba devēja maksātnespējas procesa pasludināšanas darbiniekam ir jāpiesaka kreditora prasījums administratoram, kurš lemj par prasījuma atzīšanu un iekļaušanu kreditoru prasījumu reģistrā.¹²⁴

Kreditora prasījumam un tā pamatojošajiem dokumentiem jābūt tādiem, lai administrators atbilstoši Maksātnespējas likumam¹²⁵, pārbaudot kreditoru prasījumu pamatotību un atbilstību normatīvo aktu prasībām, varētu pieņemt motivētu lēmumu par kreditora prasījuma atzīšanu, neatzīšanu vai daļēju atzīšanu. Attiecīgi, administratoram jāizvērtē kreditora prasījuma pamatotība, balstoties uz kreditora iesniegtajiem prasījumu pamatojošiem dokumentiem, administratoram pieejamiem parādnieka dokumentiem, vai nepieciešamības gadījumā pieprasot papildu informāciju.

¹²¹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 24. februāra vēstule Nr. 1-49n/2025/16.

¹²² Maksātnespējas likuma 65. panta 7. punkts.

¹²³ Maksātnespējas likuma 73. panta pirmā daļa.

¹²⁴ Maksātnespējas likuma 65. panta 3. punkts.

¹²⁵ Maksātnespējas likuma 74. panta pirmā daļa un 73. panta sestā daļa.

Līdz ar to administratoram ir tiesības pieņemt lēmumu par kreditora prasījuma apmierināšanu arī gadījumos, kad strīds starp parādnieku un kreditoru tiek risināts tiesā, jo saskaņā ar Maksātnespējas likumu¹²⁶ kreditora prasījumu, kas nodibināts ar tiesas nolēmumu, administrators var neatzīt vai daļēji atzīt tikai tad, ja ir pierādījumi par to, ka pēc tiesas nolēmuma spēkā stāšanās parādnieks saistību izpildījis pilnībā vai daļēji.

Vēršam uzmanību, ka kreditora prasījums ir jāiesniedz nekavējoties arī tādā gadījumā, ja tiesvedība par darba tiesisko attiecību nodibināšanu un darba samaksas piedziņu vēl ir iztiesāšanas procesā.

Papildus norādām, ka no DPGF līdzekļiem tiek apmierināti tikai likumā "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" noteiktie maksātnespējīgā darba devēja neapmaksātie darbinieku prasījumi un ar tiem saistītie nodokļu maksājumi. Ar plašāku informāciju aicinām iepazīties Maksātnespējas kontroles dienesta mājas lapā, sadaļā "[Darbinieku prasījumi](#)".

Apmērs, kādā tiek veikta naudas līdzekļu izmaksa no DPGF, ir ierobežots, ņemot vērā katra darbinieka konkrēto prasījumu un veicot no DPGF apmaksājamo darbinieku prasījumu aprēķinu, maksimālais katram prasījumam izmaksājamais apmērs ir piesaistīts pusotras minimālās mēnešalgas apmēram, tādēļ darbinieku prasījumi no fonda līdzekļiem ne vienmēr tiek segti pilnā apmērā. Savukārt darba devēja atlikušo parādu darbiniekam var segt no maksātnespējas procesa ietvaros pārdotās mantas, ievērojot Maksātnespējas likumā noteikto kreditoru prasījumu segšanas kārtību juridiskās personas maksātnespējas procesā.¹²⁷

¹²⁶ Maksātnespējas likuma 75. panta otrā daļa.

¹²⁷ Maksātnespējas likuma 118. pants.

4. FIZISKĀS PERSONAS MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS

Par nodokļu parādu¹²⁸

- *Apsverot iespēju uzsākt fiziskās personas maksātnespējas procesu, ir jārēķinās ar izmaksām 1560 euro apmērā jau procesa uzsākšanas stadijā, kā arī pienākumu kreditoru prasījumu segšanai mēnesī novirzīt Maksātnespējas likumā noteikto ienākumu apmēru.*
- *Ja persona saņem invaliditātes pabalstu, šis ienākums būs aizsargāts no piespiedu atsavināšanas arī maksātnespējas procesa ietvaros.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs ir saimnieciskās darbības veicējs un ir nodokļu parāds 15 391,98 euro apmērā, kuru nespēj atmaksāt. Lūgts sniegt skaidrojumu, kā rīkoties.

Atbilstoši Maksātnespējas likumam fiziskai personai ir piemērojams maksātnespējas process, ja parādsaistības ir vismaz 5000 euro.¹²⁹ Tiesa pirms procesa pasludināšanas vērtē Maksātnespējas likumā noteikto priekšnoteikumu¹³⁰ esamību un ierobežojumu¹³¹ neesamību.

Fiziskās personas maksātnespējas process ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas un dot iespēju parādniekam, kura manta un ienākumi nav pietiekami visu saistību segšanai, tikt atbrīvotam no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksātpēju.¹³² Procesu var uzsākt jebkura pilngadīga fiziskā persona, kura pēdējo sešu mēnešu laikā ir bijusi Latvijas Republikas nodokļu maksātājs un kurai ir finansiālas grūtības.¹³³

Saskaņā ar Maksātnespējas likumu fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā (šobrīd – 1480 euro) Maksātnespējas kontroles dienesta deponēto līdzekļu kontā [Valsts kasē](#).¹³⁴ Respektīvi, ja tiek plānots iesniegt tiesā pieteikumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu, tad depozīts ir jāiemaksā pirms pieteikuma iesniegšanas. Svarīgi ņemt vērā, ka neatkarīgi no mantiskā stāvokļa vai citiem apstākļiem nav paredzēti gadījumi pilnīgai vai daļējai personas atbrīvošanai no depozīta iemaksas.

Papildus depozīta iemaksai ir jāveic arī valsts nodevas samaksa 80 euro apmērā par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu tiesā. Tomēr tiesa vai tiesnesis, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja lūgumu un ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, var pilnīgi vai daļēji atbrīvot personu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, kā arī atlikt valsts ienākumos piespriesto tiesas izdevumu samaksu vai sadalīt to termiņos.¹³⁵

Līdz ar to, apsverot iespēju uzsākt fiziskās personas maksātnespējas procesu, ir jārēķinās ar izmaksām 1560 euro apmērā jau procesa uzsākšanas stadijā, kā arī pienākumu kreditoru prasījumu segšanai mēnesī novirzīt Maksātnespējas likumā noteikto ienākumu apmēru.

Ar brīdi, kad personai tiek pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, tiek nodibināts īpašs tiesiskais statuss, kurš paredz kreditoru prasījumu segšanu tikai šī procesa ietvaros un izslēdz jebkādu individuālas piedziņas instrumentu izmantošanu. Ievērojot minēto, kreditors var gūt sava prasījuma apmierinājumu vienīgi maksātnespējas procesa ietvaros,

¹²⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 6. jūnija vēstule Nr. 1-49n/2025/48.

¹²⁹ Maksātnespējas likuma 129. panta pirmās daļas 1. punkts.

¹³⁰ Maksātnespējas likuma 129. panta pirmā un otrā daļa.

¹³¹ Maksātnespējas likuma 130. panta pirmā daļa.

¹³² Maksātnespējas likuma 5. panta pirmā daļa.

¹³³ Maksātnespējas likuma 127. panta pirmā daļa.

¹³⁴ Maksātnespējas likuma 129. panta otrā daļa.

¹³⁵ Civilprocesa likuma 43. panta ceturtnā daļa.

pamatojoties uz kreditora iesniegto un administratora atzīto prasījumu. Proti, lai kreditors varētu pretendēt uz sava prasījuma apmierināšanu fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvaros, tam saskaņā ar Maksātnespējas likuma 141. pantā noteikto ir jāiesniedz kreditora prasījums.

Līdz ar to, ja aprēķinātais nodokļa parāds ir saistīts ar periodu pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, VID ir jāpiesaka administratoram kreditora prasījums.

Savukārt kārtējie nodokļu un nodevu maksājumi ir fiziskās personas maksātnespējas procesa netiešās izmaksas un tās tiek segtas no parādnieka līdzekļiem, ko viņš ir tiesīgs paturēt sev uzturēšanas izmaksu segšanai.¹³⁶

Fiziskās personas maksātnespējas process sastāv no divām secīgām procedūrām: bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras. Bankrota procedūras laikā tiek realizēta visa parādnieka manta, un no tās realizācijas iegūtie līdzekļi novirzīti kreditoru prasījumu apmierināšanai. Maksātnespējas likuma normas paredz parādniekam tiesības paturēt ienākums, kas nepieciešami fiziskās personas maksātnespējas procesa netiešo izmaksu segšanai (tostarp uzturēšanas izdevumi).¹³⁷ Ja personai nepieder manta, kuru maksātnespējas procesa ietvaros varētu atsavināt parādsaistību segšanai, tas nav šķērslis maksātnespējas procesa uzsākšanai un īstenošanai.

Gadījumā, ja bankrota procedūra ir veiksmīgi pabeigta un uz personu nav attiecināmi saistību dzēšanas procedūras piemērošanas ierobežojumi¹³⁸, tiek uzsākta saistību dzēšanas procedūra, kuras ietvaros parādniekam ir pienākums kreditoru prasījumu segšanai mēnesī novirzīt līdzekļus vienas trešdaļas apmērā no parādnieka ienākumiem pēc nodokļu samaksas, bet ne mazāk kā vienas trešdaļas apmērā no vienas minimālās mēnešalgas mēnesī pirms nodokļu samaksas (šobrīd vismaz 246,67 euro).¹³⁹ Proti, no visiem neto (faktiskajiem) ienākumiem, ko parādnieks saņem, viena trešdaļa novirzāma kreditoriem, taču, ja ienākumi ir mazāki nekā valstī noteiktā minimālā mēnešalga, tad vismaz viena trešdaļa (kā obligāts pienākums) no valstī noteiktās minimālās mēnešalgas apmēra pirms nodokļu samaksas ir novirzāma kreditoru prasījumu apmierināšanai.

Saskaņā ar [Valsts sociālo pabalstu likuma 3. panta pirmās daļas 7. punktu](#) valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts (invaliditātes gadījumā) ir atzīstams par valsts sociālo pabalstu, līdz ar to no šī pabalsta fiziskajai personai nav pienākuma daļu novirzīt kreditoru prasījumu apmierināšanai. Proti, ja persona saņem invaliditātes pabalstu, šis ienākums būs aizsargāts no piespiedu atsavināšanas arī maksātnespējas procesa ietvaros.

Plašāka informācija par fiziskās personas maksātnespējas procesu ir atrodama Maksātnespējas kontroles dienesta tīmekļa vietnē, sadaļā ["Fiziskās personas maksātnespējas process"](#), kur sniegtas atbildes uz galvenajiem ar fiziskās personas maksātnespējas procesu saistītiem jautājumiem.

Par fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksu¹⁴⁰

- *Depozīts ir jāiemaksā uzreiz vienā maksājumā. Tomēr gadījumā, ja personai pamatotu iemeslu dēļ nav iespējams veikt depozīta iemaksu vienā maksājumā, ir pieļaujama depozīta iemaksa pa daļām.*

Iesniegumā lūgts sniegt skaidrojumu, kā fiziska persona var iemaksāt depozītu un valsts nodevu tiesai, lai iesniegtu fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, ja kontam ir zvērināta tiesu izpildītāja apķīlājumi?

¹³⁶ Maksātnespējas likuma 172. panta ceturrtās daļas 2. punkts un piektā daļa.

¹³⁷ Maksātnespējas likuma 140. panta 1. punkts.

¹³⁸ Maksātnespējas likuma 153. pants.

¹³⁹ Maksātnespējas likuma 155. panta pirmā daļa.

¹⁴⁰ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 30. maija vēstule Nr. 1-49n/2025/45.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta (turpmāk šajā skaidrojumā – depozīts) iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā Maksātnespējas kontroles dienesta speciāli izveidotajā kontā.¹⁴¹ Maksātnespējas procesa pieteikumam jāpievieno dokumenti, kas apstiprina depozīta samaksu.¹⁴²

Ja fiziskai personai nav iespējams veikt depozīta iemaksu no sava norēķinu konta, šo maksājumu var veikt izmantojot maksājumu iestāžu pakalpojumus. Latvijas bankas mājas lapā ir pieejams aktuāls licencēto maksājumu iestāžu [saraksts](#). Vienlaikus informējam, ka iemaksu ir iespējams veikt arī izmantojot [kredītiestāžu](#) sniegtos skaidras naudas iemaksas pakalpojumus.

Depozīts ir jāiemaksā uzreiz vienā maksājumā. Tomēr gadījumā, ja personai pamatotu iemeslu dēļ nav iespējams veikt depozīta iemaksu vienā maksājumā, ir pieļaujama depozīta iemaksa pa daļām. Svarīgi, lai katrā maksājumā būtu norādīti nepieciešamie rekvizīti (maksājuma mērķis, parādnieka vārds, uzvārds, personas kods), lai varētu identificēt šos maksājumus.¹⁴³

Tiesā iesniegto dokumentu (tajā skaitā maksājumu pamatojošo dokumentu, piemēram, par valsts nodevu) pārbaudi un vērtējumu veic tiesa¹⁴⁴, tāpēc šis jautājums nav Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē.

Par bankrota procedūru fiziskās personas maksātnespējas procesā¹⁴⁵

- *Bankrota procedūra var ilgt līdz sešiem mēnešiem pat tajos gadījumos, kad parādniekam nav mantas.*
- *Parādniekam bankrota procedūras laikā ir tiesības paturēt ienākumus, kas nepieciešami fiziskās personas maksātnespējas procesa netiešo izmaksu segšanai, t. i., ikdienai nepieciešamie tēriņi, komunālo pakalpojumu rēķinu apmaksa, kārtējie nodokļi un nodevu maksājumi, kārtējie uzturlīdzekļu maksājumi u. c.*
- *Fiziskās personas maksātnespējas procesa sekmīgai norisei ir nepieciešama administratora un parādnieka konstruktīva sadarbība, jo paša parādnieka interesēs ir sniegt administratoram nepieciešamo informāciju, lai vienlaikus novērstu jebkādas šaubas par iespējamiem ierobežojumiem maksātnespējas procesa norisē.*
- *Tiesu izpildītājs kā kreditors var gūt sava prasījuma apmierinājumu vienīgi maksātnespējas procesa ietvaros, pamatojoties uz kreditora iesniegto un administratora atzīto prasījumu.*

Iesniegumā norādīts, ka iesniedzējs vēlas uzsākt fiziskās personas maksātnespējas procesu.

Līdz ar to lūdzat sniegt atbildes uz šādiem jautājumiem:

1. Ja bankrota procedūras laikā konstatēts, ka parādniekam nepieder nekāda manta (nekustamais īpašums vai auto) un nav ko novirzīt kreditora prasījumu apmierināšanai, cik ilga ir bankrota procedūra?

2. Vai parādnieka ienākumi (darba alga) arī ir uzskatāma par parādnieka mantu, kas ir nododama administratoram un realizējama bankrota procedūras laikā kreditoru prasījumu apmierināšanai?

3. Lai izslēgtu variantu, ka bankrota procedūras laikā ieceltais administrators savus pienākumus pilda tikai formāli, jo nav apzinājis pilnībā parādniekam piederošo mantu, tad

¹⁴¹ Maksātnespējas likuma 129. panta otrā daļa.

¹⁴² Civilprocesa likuma 363.²³ panta otrās daļas 2. punkts.

¹⁴³ Ministru kabineta 2015. gada 24. februāra noteikumu Nr. 88 "Kārtība, kādā iemaksā un izmaksā depozītu juridiskās un fiziskās personas maksātnespējas procesā" 3.2. punkts.

¹⁴⁴ Civilprocesa likuma 363.²⁵ pants.

¹⁴⁵ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 30. maija vēstule Nr. 1-49n/2025/46.

parādnieka saņemto darba algu administrators pārņems savā pārvaldījumā un būs jāpārskaita uz administratora norādīto kontu?

4. Kāda ir pareizā rīcība Maksātnespējas likuma 139. panta piemērošanā, lai izslēgtu pārpratumus un iemeslu maksātnespējas procesa izbeigšanai?

5. Kas notiks ar kreditoriem, kas nebūs pieteikušies bankrota procedūras laikā, jo varbūt nav zināms kāds kreditors?

6. Cik ilgā laika periodā pēc maksātnespējas procesa pabeigšanas var pieteikties kāds nenodrošinātais kreditors un izvirzīt savas prasības par kredīta atmaksu?

7. Tā kā pēc maksātnespējas procesa pabeigšanas tiek dzēstas visas saistības, vai tas ir attiecināms arī uz tiesu izpildītāja darba atlīdzības samaksu? Kuram ir jāpieprasa tiesu izpildītāja piedziņu lietas izbeigšana bez tiesu izpildītāja darba samaksas veikšanas?

8. Kādas ir maksātnespējas procesa uzsākšanas izmaksas?

[1] Uzsākot bankrota procedūru, administratoram divu mēnešu laikā no maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas ir jāizstrādā mantas pārdošanas plāns vai jāiesniedz ziņojums par mantas neesamību.¹⁴⁶ Vienlaikus ar parādnieka mantas apzināšanu administrators izvērtē arī kreditoru pieteiktos prasījumus un pieņem lēmumu par to atzīšanu. Ņemot vērā, ka Maksātnespējas likumā noteikts konkrēts termiņš¹⁴⁷, kurā kreditori var iesniegt savas prasījumus, bankrota procedūra var ilgt līdz sešiem mēnešiem pat tajos gadījumos, kad parādniekam nav mantas.

[2, 3] Attiecībā par parādnieka mantu norādāms, ka parādnieka manta ir arī parādnieka ienākumi, kas gūti fiziskās personas maksātnespējas procesa laikā.¹⁴⁸ Tomēr tas nenozīmē, ka administratoram ir tiesības¹⁴⁹ atsavināt visus parādnieka ienākumus (piemēram, darba samaksu). Proti, parādniekam bankrota procedūras laikā ir tiesības paturēt ienākumus, kas nepieciešami fiziskās personas maksātnespējas procesa netiešo izmaksu segšanai¹⁵⁰, t. i., ikdienai nepieciešamie tēriņi, komunālo pakalpojumu rēķinu apmaksa, kārtējie nodokļi un nodevu maksājumi, kārtējie uzturlīdzekļu maksājumi u. c. Līdz ar to ienākumi, kas pārsniedz tos, kas nepieciešami netiešo izmaksu segšanai, ir jāpārskaita administratoram uz fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvarā atvērto kontu.

Tomēr administratoram ir tiesības prasīt no parādnieka viņa rīcībā esošos uzkrājumus, kā arī citus naudas līdzekļus, kurus parādnieks ir saņēmis pirms maksātnespējas procesa vai maksātnespējas procesa ietvaros, piemēram, dāvinājumi u. c.

Administratoram ir pienākums nodrošināt efektīvu un likumīgu fiziskās personas maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu.¹⁵¹ Lai administrators varētu veiksmīgi veikt savus pienākumus, svarīgi, ka pats parādnieks sadarbojas ar administratoru un sniedz visu nepieciešamo informāciju, kā arī neslēpj sev piederošo mantu.

Pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas un bankrota procedūras uzsākšanas administrators pieprasa un saņem no parādnieka, kā arī no valsts iestādēm un kredītiestādēm ziņas, kas nepieciešamas, lai apzinātu parādnieka mantu un saistības, kā arī citu informāciju fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvaros.¹⁵² Tikai nepieciešamības gadījumā administrators ņem savā pārvaldījumā parādnieka mantu.¹⁵³

[4] Fiziskajai personai, vēršoties ar maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā, jāapzinās, ka pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas viņai saskaņā ar Maksātnespējas likuma

¹⁴⁶ Maksātnespējas likuma 10. pants un 111. panta pirmā daļa.

¹⁴⁷ Maksātnespējas likuma 141. pants.

¹⁴⁸ Maksātnespējas likuma 143. panta otrā daļa.

¹⁴⁹ Maksātnespējas likuma 138. panta pirmās daļas 1. punkts.

¹⁵⁰ Maksātnespējas likuma 140. panta 1. punkts.

¹⁵¹ Maksātnespējas likuma 26. panta otrā daļa.

¹⁵² Maksātnespējas likuma 137. panta 4. punkts.

¹⁵³ Maksātnespējas likuma 137. panta 6. punkts.

normām rodas gan tiesības, gan pienākumi, kuri ir pildāmi labā ticībā. Līdz ar to attiecībā uz [Maksātnespējas likuma 139. panta](#) piemērošanu no parādnieka sagaidāms, ka viņš pildīs pienākumus, ko šī norma nosaka. Piemēram, parādniekam arī pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas ir pienākums pildīt kārtējās saistības. Ja minētās saistības netiek izpildītas un tas ietekmē maksātnespējas procesu, administratoram ir tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu par maksātnespējas procesa izbeigšanu. Tāpat parādniekam ir pienākums sagatavot saistību dzēšanas plānu¹⁵⁴ un veikt citus minētajā normā noteiktos pienākumus.

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumā jānorāda visas savas saistības un jāsniedz administratoram nepieciešamās ziņas par kreditoriem.¹⁵⁵ Pretējā gadījumā tiesa var lemt par maksātnespējas procesa izbeigšanu.¹⁵⁶

[5, 6] Fiziskās personas maksātnespējas procesa sekmīgai norisei ir nepieciešama administratora un parādnieka konstruktīva sadarbība, jo paša parādnieka interesēs ir sniegt administratoram nepieciešamo informāciju, lai vienlaikus novērstu jebkādas šaubas par iespējamām ierobežojumiem maksātnespējas procesa norisē. Piemēram, ja parādnieks konstatē, ka pieteikumā nav norādīti visi kreditori - nekavējoties jāpaziņo administratoram. Nekavējoša un proaktīva parādnieka rīcība var liecināt par parādnieka godprātību.

Gadījumos, ja kreditors nokavējis prasījuma iesniegšanas termiņu, viņš savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem, skaitot no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad šajā likumā noteiktajā kārtībā sastādīts galīgais bankrota procedūras izmaksu saraksts.

Līdz ar to, ja kreditors neizmanto savas tiesības iesniegt prasījumu, saistība izbeidzas ar noilguma iestāšanos. Tādējādi, ja administratoram likumā noteiktajā termiņā netiek iesniegts kreditora prasījums, parādnieka saistības ar šo kreditoru izbeidzas uz likuma pamata, tas ir, kreditors no prasījuma tiesībām pret parādnieku faktiski ir atteicies.

Vienlaikus informējam, ka var būt situācijas, kad administrators var pieņemt lēmumu par kreditora prasījuma atzīšanu, neatzīšanu vai daļēju atzīšanu arī pēc noteiktā kreditoru prasījumu pieteikšanās termiņa beigām.¹⁵⁷

Savukārt, ja saistību dzēšanas procedūra tiek izbeigta, neatbrīvojot parādnieku no saistībām, kreditoru prasījumi tiek atjaunoti un aprēķināti pilnā apmērā, bet apturētā tiesvedība un spriedumu izpildu lietvedība tiek atjaunota.¹⁵⁸

Maksātnespējas likuma 164. panta ceturtajā daļā ir uzskaitīti prasījumu veidi, kas arī pēc saistību dzēšanas procedūras pabeigšanas netiek dzēsti, piemēram, prasījumi par uzturlīdzekļu samaksu, prasījumi no neatļautas darbības un prasījumi par administratīvo pārkāpumu procesā piemērotajiem un Krimināllikumā paredzētajiem sodiem. Līdz ar to minētie prasījumi pēc saistību dzēšanas procedūras nevar tikt dzēsti kā nepieteikti.¹⁵⁹

[7] Ar brīdi, kad personai tiek pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, tiek nodibināts īpašs tiesiskais statuss, kurš paredz saistību dzēšanu tikai šī procesa ietvaros un izslēdz jebkādu individuālās piedziņas instrumentu izmantošanu. Turklāt kreditors var gūt sava prasījuma apmierinājumu vienīgi maksātnespējas procesa ietvaros, pamatojoties uz kreditora iesniegto un administratora atzīto prasījumu.

Likumdevējs ir paredzējis, ka tiesas lēmums, ar kuru tiek pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, ir pamats izpildu lietvedības apturēšanai par piespriedu, bet nepiedzīto

¹⁵⁴ Saistību dzēšanas plāns ir saistību dzēšanas procedūras pamatdokuments, kuru maksātnespējīgā fiziskā persona sastāda, saskaņā ar kreditoriem un iesniedz apstiprināšanai tiesā. Saistību dzēšanas plānam nav noteiktas formas, tomēr Maksātnespējas likuma 154. panta otrajā daļā ir uzskaitīts, kas ir jānorāda šajā plānā.

¹⁵⁵ Civilprocesa likuma 363.²³ panta pirmā daļa.

¹⁵⁶ Civilprocesa likuma 363.²⁸ panta pirmās daļas 5. punkts.

¹⁵⁷ Maksātnespējas likuma 75. panta astotā daļa.

¹⁵⁸ Maksātnespējas likuma 165. panta sestā daļa.

¹⁵⁹ Latvijas Republikas Augstākā tiesas Civillietu departamenta 2018. gada 15. marta spriedums lietā Nr. C35074713, SPC-5/2018.

summu piedziņai un lietās par parādnieka saistību izpildīšanu tiesas ceļā.¹⁶⁰ Ievērojot minēto, administratoram ir pienākums paziņot tiesu izpildītājam par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu.¹⁶¹ Sekojoši, tiesu izpildītājs kā kreditors var gūt sava prasījuma apmierinājumu vienīgi maksātnespējas procesa ietvaros, pamatojoties uz kreditora iesniegto un administratora atzīto prasījumu.

[8] Saskaņā ar Maksātnespējas likuma regulējumu fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā (šobrīd – 1480 *euro*) Maksātnespējas kontroles dienesta deponēto līdzekļu kontā [Valsts kasē](#).¹⁶² Respektīvi, ja tiek plānots iesniegt tiesā pieteikumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu, tad depozīts ir jāiemaksā pirms pieteikuma iesniegšanas. Svarīgi ņemt vērā, ka neatkarīgi no mantiskā stāvokļa vai citiem apstākļiem nav paredzēti gadījumi pilnīgai vai daļējai personas atbrīvošanai no depozīta iemaksas.

Papildus depozīta iemaksai ir jāveic arī valsts nodevas samaksa 80 *euro* apmērā par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu tiesā.

Līdz ar to, apsverot iespēju uzsākt fiziskās personas maksātnespējas procesu, ir jārēķinās ar izmaksām 1560 *euro* apmērā jau procesa uzsākšanas stadijā, kā arī pienākumu kreditoru prasījumu segšanai mēnesī novirzīt Maksātnespējas likumā noteikto ienākumu apmēru.

Par atkārtotu fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu¹⁶³

- *Maksātnespējas likuma 130. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktais trīs gadu termiņš ir aprēķināms no pēdējā brīža, kad persona ir sniegusi nepatiesu informāciju saviem kreditoriem. Savukārt, ja minētās darbības ir veiktas ilgstoši, tad no brīža, kad tās ir pārtrauktas.*

No iesnieguma izriet, ka fiziskajai personai tika pasludināts un apmēram pusgadu vēlāk izbeigts fiziskās personas maksātnespējas process, nedzēšot saistības. Tiesa lēmumu pamatojusi ar apsvērumu, ka maksātnespējas procesa pieteikumā sniegta nepatiesa informācija.

Lūgts sniegt viedokli, vai, atkārtoti iesniedzot fiziskās personas maksātnespējas pieteikumu, personai ir saistošs Maksātnespējas likuma 130. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktais trīs gadu termiņa ierobežojums par nepatiesas informācijas sniegšanu kreditoriem, kā arī, gadījumā, ja šis ierobežojums ir saistošs, no kura brīža ir aprēķināms tiesību normā norādītais trīs gadu termiņš.

Iesniegumā minētajā situācijā tiesa lēmumā par fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu konstatēja, ka fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumā netika norādīta informācija par individuālā komersanta statusu, līdz ar to atbilstoši tajā brīdī spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam fiziskās personas maksātnespējas process bija jāizbeidz, jo individuālajam komersantam šis process nebija piemērojams. Process izbeigts, jo konstatēts fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas ierobežojums atbilstoši Maksātnespējas likuma 130. pantam. Lēmuma pamatojumā tiesa ir iekļāvusi apsvērumu, ka, ņemot vērā, ka Maksātnespējas likuma 130. pantā uzskaitītie gadījumi tieši neattiecas uz konkrēto situāciju, tiesai ir pamats piemērot analogiju Maksātnespējas likuma 130. panta 1. punktā ietvertajai tiesību normai par nepatiesas informācijas sniegšanu kreditoriem.

¹⁶⁰ Maksātnespējas likuma 134. panta otrās daļas 1. punkts.

¹⁶¹ Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012. gada 7. marta lēmums lietā Nr. C24078112, 2012. gada 20. februāra lēmums lietā Nr. C15167812, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019. gada 19. jūlija lēmums lietā Nr. CA-2165-19/34.

¹⁶² Maksātnespējas likuma 129. panta otrā daļa.

¹⁶³ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 6. maija vēstule Nr. 1-49n/2025/31.

Maksātnespējas likuma 130. panta pirmās daļas 1. punktā ietvertais ierobežojums piemērot fiziskās personas maksātnespējas procesu personai, kura pēdējo triju gadu laikā pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas sniegusi nepatiesu informāciju kreditoriem, ir saistīts ar parādnieka pienākumu rīkoties godprātīgi. Parādnieka godprātība ir nozīmīgs un izšķirošs kritērijs, lai fiziskās personas maksātnespējas process tiktu īstenots veiksmīgi, atbrīvojot parādnieku no saistībām.

Izvērtējot jautājumu, vai konkrētajā situācijā personai ir saistošs Maksātnespējas likuma 130. panta pirmās daļas 1. punktā ietvertais trīs gadu termiņa ierobežojums fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanai, ir jāņem vērā tiesas 2023. gada 2. marta lēmuma, ar kuru izbeigts fiziskās personas maksātnespējas process, saturs.

Lēmumā tiesa ir konstatējusi nepatiesas informācijas sniegšanas faktu, turklāt tas ir bijis pamatā konkrētā lēmuma pieņemšanai. Lai arī tiesa nav secinājusi, ka parādnieks būtu maldinājis un sniedzis nepatiesu informāciju tieši kreditoriem, tomēr lēmumā pamatojumā norādītie apstākļi norāda uz parādnieka negodprātību. Lēmumā ir piemērota analogija attiecībā pret tiesiskajām sekām attiecībā uz jau pasludinātu maksātnespējas procesu, proti, tas tika izbeigts atbilstoši Maksātnespējas likuma 130. panta 1. punktam. Tiesa nav norādījusi, ka pārkāpuma konstatēšanai konkrētajā situācijā būtu piemērots kāds cits, nevis attiecīgajā tiesību normā norādītais trīs gadu termiņš, līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka šobrīd Maksātnespējas likuma 130. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktais trīs gadu termiņa ierobežojums būtu zaudējis spēku attiecībā pret nepatiesās informācijas sniegšanu, ko lēmumā par fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu ir konstatējusi tiesa.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka gadījumā, ja fiziskās personas maksātnespējas process tiek iesniegts atkārtoti, apstākļu izvērtēšana un lēmuma par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu pieņemšana ir ekskluzīvā tiesas kompetencē. Turklāt tiesa, izlemjot jautājumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu, ņem vērā jau agrāk spēkā stājušos lēmumus un spriedumus, lai nodrošinātu nolēmumu konsekveni un to atbilstību normatīvo aktu prasībām. Līdz ar to arī jautājums par to, vai konkrētajā situācijā būtu piemērojams Maksātnespējas likuma 130. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktais triju gadu termiņš, ietilpst tiesas kompetencē.

Papildus norādām, ka konkrētajā situācijā risku, ka tiesa varētu noraidīt fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, kas iesniegts, neievērojot trīs gadu termiņu, vēl vairāk pastiprina apstākļi, ka personai jau divreiz ir ticis pasludināts un izbeigts fiziskās personas maksātnespējas process, nedzēšot saistības. Minētais apstākļi varētu būt par pamatu, lai tiesa vēl kritiskāk vērtētu personas atkārtoti iesniegtu fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu.

Attiecībā uz brīdi, no kura konkrētajā situācijā tiek uzsākta Maksātnespējas likuma 130. panta pirmās daļas 1. punktā ietvertā trīs gadu termiņa skaitīšana, ir jāmin, ka šobrīd par to nav izveidojusies vienota un pastāvīga tiesu prakse, līdz ar to termiņa sākuma brīža izvērtēšana konkrētajā situācijā ir tiesas kompetencē.

Maksātnespējas kontroles dienesta ieskatā trīs gadu termiņš ir aprēķināms no pēdējā brīža, kad persona ir sniegusi nepatiesu informāciju saviem kreditoriem. Savukārt, ja minētās darbības ir veiktas ilgstoši, tad no brīža, kad tās ir pārtrauktas. Līdz ar to, ja minētajā situācijā saistošs ir Maksātnespējas likuma 130. panta pirmās daļas 1. punktā ietvertais triju gadu termiņš, par tā sākumu būtu uzskatāms brīdis, kad tika izbeigta nepatiesās informācijas sniegšana, proti, brīdis, kad stājās spēkā tiesas lēmums par fiziskās personas maksātnespējas procesa izbeigšanu, nepiemērojot saistību dzēšanas procedūru, jo tieši šajā lēmumā tiek konstatēta nepatiesās informācijas sniegšana.

Par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma piekrišanu¹⁶⁴

¹⁶⁴ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 18. marta vēstule Nr. 1-49n/2025/22.

- *Informācija par dzīvesvietai piekritīgās tiesas konkrēto adresi ir atrodama www.tiesas.lv sadaļā "Tiesu darbības teritorija". Attiecīgajā sadaļā ir iespējams izvēlēties savu deklarēto dzīves vietas adresi (pilsētu, novadu un ielu), un tiesa, kas atbilst Jūs deklarētās dzīves vietas adresei tiks noteikta automātiski. Fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanai ir jāizvēlas Rajona (pilsētas) tiesa (pirmā sarakstā).*

Iesniegumā norādīts, ka iesniedzējs iesniedzis fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu elieta.lv, bet tiesa ir atteikusi pieņemt pieteikumu, jo lieta nav piekritīga konkrētajai tiesai.

Maksātnespējas kontroles dienestam normatīvie akti¹⁶⁵ neparedz tiesības piekļūt portālam elieta.lv. Fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu iesniedz un tam var piekļūt pieteikuma iesniedzējs, savukārt atbalstu darba sistēmā var sniegt tikai Tiesu administrācija, kas ir e-lietas platformas pārzinis un turētājs.

Nemot vērā Jūsu iesniegumā norādīto, ka tiesa ir atteikusi pieņemt Jūsu pieteikumu, tas būs jāiesniedz no jauna, norādot piekritīgo tiesu. Fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu iesniedz tiesai Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.¹⁶⁶ Fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu iesniedz atbilstoši pieteikuma iesniedzēja deklarētajai dzīvesvietai. Informācija par dzīvesvietai piekritīgās tiesas konkrēto adresi ir atrodama www.tiesas.lv sadaļā "[Tiesu darbības teritorija](#)". Attiecīgajā sadaļā ir iespējams izvēlēties savu deklarēto dzīves vietas adresi (pilsētu, novadu un ielu), un tiesa, kas atbilst Jūs deklarētās dzīves vietas adresei tiks noteikta automātiski. Fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanai Jums ir jāizvēlas Rajona (pilsētas) tiesa (pirmā sarakstā).

Jaunu pieteikumu var iesniegt gan klātienē tiesā, gan tiešsaistes sistēmā e.lieta. Ja jums ir nepieciešams atbalsts saistībā ar e-lietas portāla darbību, lūdzam sazināties ar Tiesu administrāciju, rakstot uz e-pastu elietasportals@ta.gov.lv vai zvanot pa tālruni 67063800.¹⁶⁷

Par fiziskās personas maksātnespējas procesu un kredītsaistībām¹⁶⁸

- *Latvijā nepastāv vienots reģistrs, kurā būtu apkopota visa informācija par personas parādsaistībām, līdz ar to pilnīgi visi dati vienkopus par katru cilvēku un viņa kredītvēsturi nekur nav pieejami.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas uzsākt fiziskās personas maksātnespējas procesu, ņemot vērā, ka iesniedzējam ir parādsaistības (iesniegumā norādītais kredītsaistību kopējais apmērs ir 22 461,98 euro), tomēr nepietiek ienākumu, lai varētu tās nosegt. Iesniedzējs vēlas noskaidrot, vai ar šādu parāda summu vispār ir iespējams uzsākt maksātnespējas procesu.

Iesniegumā papildus jautāts, ko nozīmē, ka kredīta līguma fāze ir slēgta? Kā arī, vai ir pieejamas vēl kādas tīmekļvietnes, kur varētu pieprasīt informāciju par visām savām kredītsaistībām?

Atbilstoši Maksātnespējas likumam maksātnespējas process fiziskai personai ir piemērojams, ja parādnieka parādsaistības ir vismaz 5000 euro¹⁶⁹. Tiesa pirms procesa pasludināšanas vērtē Maksātnespējas likumā noteikto priekšnoteikumu esamību un

¹⁶⁵ Maksātnespējas likuma 173. panta pirmā daļa un 174.¹ pants.

¹⁶⁶ [Maksātnespējas likuma 133. panta otrā daļa](#).

¹⁶⁷ <https://elieta.lv/web/#/kontakti>

¹⁶⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 27. februāra vēstule Nr. 1-49n/2025/17.

¹⁶⁹ Maksātnespējas likuma 129. panta pirmās daļas 1. punkts.

ierobežojumu neesamību. Ņemot vērā vēstulē norādīto informāciju, secināms, ka aprakstītajā gadījumā ir iespējams uzsākt fiziskās personas maksātnespējas procesu, jo kopējais parādsaistību apmērs pārsniedz 5000 *euro*, kas ir viena no fiziskās personas maksātnespējas procesa obligātajām pazīmēm.

Jāņem vērā, ka saskaņā ar Maksātnespējas likuma regulējumu fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā (šobrīd – 1480 *euro*) Maksātnespējas kontroles dienesta deponēto līdzekļu kontā Valsts kasē¹⁷⁰.

Papildus depozīta iemaksai ir jāveic arī valsts nodevas samaksa 70 *euro* apmērā par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu tiesā. Tāpat tiesa vai tiesnesis, pamatojoties uz pieteikuma iesniedzēja lūgumu un ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, var pilnīgi vai daļēji atbrīvot personu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, kā arī atlikt valsts ienākumos piespriesto tiesas izdevumu samaksu vai sadalīt to termiņos¹⁷¹.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka informācija par fiziskās personas maksātnespējas procesu ir atrodamā Maksātnespējas kontroles dienesta tīmekļa vietnē, sadaļā "[Fiziskās personas maksātnespējas process](#)", kur sniegtas atbildes uz galvenajiem ar fiziskās personas maksātnespējas procesu saistītiem jautājumiem.

Attiecībā uz kredīta līguma fāzēm norādām, ja līguma fāze ir slēgta, tas nozīmē, ka līgums ir izbeigts. Lai noskaidrotu konkrētā līguma statusa fāzi, atzīmi un tās nozīmi, aicinām Jūs vērsties pie konkrētā aizdevuma devēja, jo kredīta līguma fāzei "slēgts" var būt gan pozitīvas, gan negatīvas atzīmes atkarībā no tā, kāda ir konkrētā aizdevēja prakse un kā tiek pārvaldīts līgumu stāvoklis. Piemēram, slēgts var būt ar pozitīvu atzīmi gadījumos, kad ir segtas visas parādsaistības, slēgt var arī ar mantas atsavināšanu, slēgt var, izejot maksātnespējas procesu, kā arī var slēgt, ja saistības cedētas, proti, kreditors savas tiesības saņemst saistību izpildījumu nodod citai personai.

Latvijā nepastāv vienots reģistrs, kurā būtu apkopota visa informācija par personas parādsaistībām, līdz ar to pilnīgi visi dati vienkopus par katru cilvēku un viņa kredītvēsturi nekur nav pieejami. Ziņas par fiziskās personas saistībām, kredītvēsturi iegūst un apkopo kredītinformācijas biroji.

Atbilstoši Kredītinformācijas biroju likuma 8. panta pirmajai daļai licenci kredītinformācijas biroja darbībai izsniedz Datu valsts inspekcija, kas savā tīmekļa vietnē publicē un aktualizē [informāciju par kredītinforācijas birojiem](#)¹⁷².

Saskaņā ar Datu valsts inspekcijas tīmekļvietnē pieejamo informāciju Latvijā licenci kredītinformācijas biroja darbībai ir saņēmuši tikai divi uzņēmumi, līdz ar to informācija par finanšu saistībām, gan izpildītiem, gan kavētiem maksājumiem (kredīti, auto un preču līzings, apsaimniekošanas, telekomunikāciju un citu pēcapmaksas pakalpojumu rēķinu nomaksa) var aplūkot AS "Kredītinformācijas Biroja" tīmekļvietnē: <https://www.manakreditvesture.lv> un AS "CREFO Biroja" tīmekļvietnē: <https://www.crefobirojs.lv/>.

Savukārt atbildot uz jautājumu par papildus tīmekļvietnēm norādām, ka informāciju par personu kredītsaistībām ir iespējams noskaidrot arī Latvijas Bankas Kredītu reģistra tīmekļvietnē <https://manidati.kreg.lv/>, kurā tiek vāktas ziņas par fizisko un juridisko personu kredītsaistībām, saņemtajiem un sniegtajiem galvojumiem un to pieļautajiem maksājumu kavējumiem. Tāpat iesakām vērsties pie attiecīgo tīmekļvietņu uzturētājiem, lai pieprasītu nepieciešamo papildus informāciju.

Ja persona atceras, kur aizņēmās naudu, uzzināt savas parādsaistības ir iespējams arī aplūkojot informāciju savā profilā aizdevēja tīmekļvietnē vai sazinoties ar pašu aizdevēju. Informāciju par parādsaistībām var meklēt arī savā e-pastā un internetbankas izrakstā.

¹⁷⁰ Maksātnespējas likuma 129. panta otrā daļa.

¹⁷¹ Civilprocesa likuma 43. panta ceturtnā daļa.

¹⁷² Kredītinformācijas biroju likuma 10. panta pirmā daļa.

Internetbankā gan nevarēs redzēt aizdevumus, kuri iegūti skaidrā naudā vai arī ar citu norēķinu kontu palīdzību.

Papildus aicinām iepazīties ar Maksātnespējas kontroles dienesta sadarbībā ar biedrību "Latvijas Maksātnespējas procesa administratoru asociācija", Finanšu nozares asociāciju un Patērētāju tiesību aizsardzības centru sagatavotajiem skaidrojošiem videomateriāliem par to, kas būtu jāzina, ja persona ir nonākusi finansiālās grūtībās un apsver iespēju uzsākt fiziskās personas maksātnespējas procesu. Videomateriāli ir pieejami Maksātnespējas kontroles dienesta tīmekļa vietnē, sadaļā "[Jaunumi](#)".

Par fiziskās personas maksātnespējas procesa norisi, ja pēdējo trīs gadu laikā spēlētas azartspēles¹⁷³

- *Piedalīšanās azartspēlēs nav Maksātnespējas likumā tieši norādīta kā ierobežojums fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanai vai sekmīgai tā norisei. Tomēr gan no Maksātnespējas likuma tiesību normu interpretācijas, gan no tiesu prakses šā likuma piemērošanā izriet, ka parādnieka piedalīšanās azartspēlēs pēdējo triju gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir apstāklis, kas personai var liegt sekmīgu maksātnespējas procesa norisi.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlās noskaidrot, vai ir iespējams īstenot sekmīgu fiziskās personas maksātnespējas procesa norisi, atbrīvojot parādnieku no saistībām, ja parādnieks pēdējo trīs gadu laikā ir spēlējis azartspēles, un parāds ir izveidojies no neapmaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa par iegūtajiem laimestiem.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 129. panta pirmo daļu Fiziskās personas maksātnespējas process ir piemērojams parādniekam, ja ir konstatējama kāda no fiziskās personas maksātnespējas procesa pazīmēm, piemēram, parādsaistības kopā pārsniedz 5000 euro apmēru. Fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā tam speciāli izveidotajā kontā. Kā arī fiziskās personas maksātnespējas process ir piemērojams tādā gadījumā, ja nav konstatējami Maksātnespējas likuma 130. panta pirmajā daļā minētie ierobežojumi.

Piedalīšanās azartspēlēs nav Maksātnespējas likumā tieši norādīta kā ierobežojums fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanai vai sekmīgai tā norisei. Tomēr gan no Maksātnespējas likuma tiesību normu interpretācijas, gan no tiesu prakses šā likuma piemērošanā izriet, ka parādnieka piedalīšanās azartspēlēs pēdējo triju gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir apstāklis, kas personai var liegt sekmīgu maksātnespējas procesa norisi.

Fiziskās personas maksātnespējas process secīgi sastāv no bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras. Bankrota procedūras ietvaros tiek atsavināta parādnieka manta un no iegūtajiem naudas līdzekļiem tiek segti kreditoru prasījumi.¹⁷⁴ Savukārt saistību dzēšanas procedūras laikā parādnieks no saviem ienākumiem Maksātnespējas likumā noteiktajā apmērā pilda bankrota procedūras laikā sagatavoto fiziskās personas saistību dzēšanas plānu.¹⁷⁵

Vienlaikus, lai nodrošinātu, ka saistības fiziskās personas maksātnespējas procesā tiek dzēstas tikai godprātīgam parādniekam, Maksātnespējas likumā ir ietverti ierobežojumi, kas konkrētos gadījumos liedz personām piemērot saistību dzēšanas procedūru. Maksātnespējas likuma 153. panta otrajā daļā ir ietverts ierobežojums piemērot saistību dzēšanas procedūru parādniekam, ja parādnieks pēdējo triju gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir slēdzis darījumus, kuru rezultātā kļuvis maksātnespējīgs vai radījis

¹⁷³ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 10. februāra vēstule Nr. 1-49n/2025/12.

¹⁷⁴ Maksātnespējas likuma 138. panta 1. punkts un 147. pants

¹⁷⁵ Maksātnespējas likuma 160. panta 1. punkts

zaudējumus kreditoriem, turklāt viņš apzinājās vai viņam vajadzēja apzināties, ka šādu darījumu slēgšana var novest līdz maksātnespējai vai zaudējumu radīšanai kreditoriem.

Līdz ar to Maksātnespējas likumā ir ietverts pienākums parādniekam rīkoties godprātīgi ne vien maksātnespējas procesa norises laikā, bet arī trīs gadu termiņā pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Tiesu praksē ir nostiprināta atziņa, ka parādnieka piedalīšanās azartspēlēs likumā noteiktajā triju gadu termiņā, sevišķi, ja tas ir darīts ar līdzekļiem būtiskā apmērā, pati par sevi norāda uz parādnieka negodprātību, kas apdraud paša parādnieka maksātpēju un aizskar kreditoru intereses.

Šāds secinājums ir pamatots ar argumentu, ka parādniekam vajadzēja apzināties, ka piedalīšanās azartspēlēs apgrūtinās kreditoru prasījumu apmierināšanu, un parādniekam bija pienākums vispirms novirzīt naudas līdzekļus kreditoru prasījumu segšanai, nevis izmantot tos azartspēļu spēlēšanai. Līdz ar to ir uzskatāms, ka parādnieks šādi rīkojoties pārkāpj Maksātnespējas likuma 6. panta 8. punktā nostiprināto labticības principu, un tas ir pamats, lai saskaņā ar Maksātnespējas likuma 153. panta otro daļu personai tiktu atteikts piemērot saistību dzēšanas procedūru.

No Jūsu vēstulē sniegtās informācijas izriet, ka parāds ir radies no neapmaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa par iegūtajiem laimestiem, un par šo parādu uzzinājāt no VID vēstules. Ir norādāms, ka saskaņā ar likuma ["Par nodokļiem un nodevām" 15.panta pirmās daļas 1. un 2. punktu](#) nodokļu maksātājiem ir pienākums aprēķināt maksājamo nodokļu summas un noteiktajā termiņā un pilnā apmērā nomaksāt nodokļus un nodevas. Tas nozīmē, ka primāri pienākums aprēķināt maksājamās nodokļus un iemaksāt tos budžetā ir pašiem nodokļu maksātājiem, un šis pienākums izriet no likuma.¹⁷⁶

Var secināt, ka saskaņā ar Maksātnespējas likuma 153. panta otro daļu līdzekļi, kas tika novirzīti azartspēļu spēlēšanai, primāri būtu jānovirza iedzīvotāju ienākuma nodokļa samaksai par agrāk gūtajiem laimestiem. Līdz ar to atbilstoši šobrīd pastāvošajai tiesu praksei Jūsu aprakstītajā situācijā saistību dzēšanas procedūra fiziskās personas maksātnespējas procesa ietvaros varētu netikt piemērota, līdz nav iestājies Maksātnespējas likuma 153. panta otrajā daļā noteiktais trīs gadu termiņš kopš azartspēļu spēlēšanas.

Papildus ir norādāms, ka piedalīšanās azartspēlēs triju gadu termiņā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas var būt šķērslis ne vien saistību dzēšanas procedūras norisei, bet arī jau sākotnēji fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanai.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas ierobežojumi ir noteikti Maksātnespējas likuma 130. pantā. Lai arī starp šiem ierobežojumiem tieši nav norādīta parādnieka piedalīšanās azartspēlēs kā kritērijs, lai fiziskās personas maksātnespējas procesu nepiemērotu, tomēr tiesai, apmierinot fiziskās personas pieteikumu par maksātnespējas procesa piemērošanu, ir jāpārliedz, vai saistību dzēšanas procedūras veiksmīgas pabeigšanas gadījumā būs reāls pamats parādnieka atbrīvošanai no šīs procedūras laikā neizpildītajām atlikušajām saistībām.¹⁷⁷

Vienlaikus ir norādāms, ka saskaņā ar Maksātnespējas likuma 5. panta otro daļu, 157. pantu un 158. pantu lēmumus par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu, saistību dzēšanas plāna apstiprināšanu un saistību dzēšanas procedūras pasludināšanu pieņem tiesa. Lēmumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu tiesa pieņem atbilstoši [Civilprocesa likuma 363.²⁷ pantā](#) noteiktajam, savukārt lēmumu par saistību dzēšanas plāna apstiprināšanu un saistību dzēšanas procedūras pasludināšanu saskaņā ar [Civilprocesa likuma 363.³¹ pantā](#) noteikto.

Tiesa, lemjot par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu un saistību dzēšanas procedūras pasludināšanu, katrā konkrētā gadījumā izvērtē būtiskos apstākļus un

¹⁷⁶ Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2017. gada 31. maija spriedums lietā Nr. SKA-116/2017 (A420315113)

¹⁷⁷ Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2019. gada 11. jūnija spriedums lietā Nr. SPC-13/2019 (C32189017)

atbilstoši tiem pati neatkarīgi un objektīvi pieņem lēmumu. Šis lēmums ir ekskluzīvā tiesas kompetencē.

Par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu personai, kurai piešķirts bezdarbnieka statuss¹⁷⁸

- *Bezdarbnieka statuss pats par sevi nav šķērslis fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanai, ja vien persona atbilst kādai no Latvijas Republikas nodokļu maksātāja (rezidenta) pazīmēm.*

Vai ir iespējams uzsākt maksātnespēju, ja esi bezdarbnieks (privātpersona)? Vai summa, ko ieturētu no atalgojuma, tiks ieturēta no pabalsta?

Saskaņā ar [Maksātnespējas likuma 127. panta pirmo daļu](#) fiziskās personas maksātnespējas procesa subjekts var būt jebkura fiziskā persona, kura pēdējo sešu mēnešu laikā ir bijusi Latvijas Republikas nodokļu maksātājs un kurai ir finansiālās grūtības.

Nodokļu maksātāja jēdziena definīcija ir ietverta likuma ["Par nodokļiem un nodevām" 14. pantā](#), paredzot, ka Latvijas Republikas likumos noteiktos nodokļus (nodevas) maksā iekšzemes nodokļu maksātāji (rezidenti) un ārvalstu nodokļu maksātāji (nerezidenti).

Fiziskā persona ir uzskatāma par Latvijas Republikas nodokļu maksātāju (rezidentu), ja:

- 1) šīs personas deklarētā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā vai
- 2) šī persona uzturas Latvijas Republikā 183 dienas vai ilgāk jebkurā 12 mēnešu periodā, kas sākas vai beidzas taksācijas gadā, vai
- 3) šī persona ir Latvijas pilsonis, ko ārzemēs nodarbina Latvijas Republikas valdība.

Maksātnespējas likumā ietvertais Latvijas Republikas nodokļu maksātāja jēdziens nav saistīts ar reālu un faktisku nodokļu maksājumu veikšanu pēdējo sešu mēnešu laikā, bet gan ar rezidenta statusu šajā termiņā. Ja fiziskā persona atbilst kādai no likuma ["Par nodokļiem un nodevām" 14. panta otrajā daļā](#) ietvertajām rezidenta pazīmēm, ir uzskatāms, ka šī persona ir Latvijas Republikas nodokļu maksātājs, līdz ar to arī atbilst Maksātnespējas likumā noteiktā Latvijas Republikas nodokļu maksātāja kritērijam. Latvijas Republikas nodokļu maksātāja kritērijs ir ietverts Maksātnespējas likumā, lai nodrošinātu par maksātnespējīgu atzīstamās fiziskās personas tiesisko sasaisti ar Latvijas valsti.

Bezdarbnieka statuss pats par sevi nav šķērslis fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanai, ja vien persona atbilst kādai no iepriekš minētajām Latvijas Republikas nodokļu maksātāja (rezidenta) pazīmēm.

Fiziskās personas maksātnespējas process secīgi sastāv no bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras. Bankrota procedūras ietvaros tiek atsavināta parādnieka manta un no iegūtajiem naudas līdzekļiem tiek segti kreditoru prasījumi ([Maksātnespējas likuma 138. panta 1. punkts](#) un [147. pants](#)). Savukārt saistību dzēšanas procedūras laikā parādnieks no saviem ienākumiem pilda bankrota procedūras laikā sagatavoto fiziskās personas saistību dzēšanas plānu ([Maksātnespējas likuma 160. panta 1. punkts](#)).

Bezdarbnieka pabalsts maksātnespējas procesa ietvaros arī ir uzskatāms par ienākumiem, līdz ar to arī līdzekļi, kas iegūti kā bezdarbnieka pabalsts, ir novirzāmi kreditoriem saistību dzēšanas plāna izpildei, ņemot vērā likumā noteiktos apmēra ierobežojumus.

Vienlaikus svarīgi norādīt, ka, lai arī bezdarbnieka statuss pats par sevi nav šķērslis ne maksātnespējas procesa pasludināšanai, ne saistību dzēšanas procedūras norisei, tomēr bezdarbnieka statuss neatbrīvo personu no pienākumu izpildes maksātnespējas procesa ietvaros.

Saskaņā ar [Maksātnespējas likuma 160. panta 2. punktu](#) saistību dzēšanas procedūras ietvaros personai ir pienākums gūt ienākumus atbilstoši savām iespējām, lai pilnīgāk

¹⁷⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 29. janvāra vēstule Nr. 1-49n/2025/10.

apmierinātu kreditoru prasījumus. Tāpat [Maksātnespējas likuma 155. panta ceturtajā daļā](#) ir noteikts, ka saistību dzēšanas procedūras ietvaros kreditoru prasījumu segšanai novirzāmie līdzekļi ir ne mazāk kā vienas trešdaļas apmērā no vienas minimālās mēnešalgas mēnesī pirms nodokļu samaksas.

Tāpat jānorāda, ka bezdarbnieka pabalsta saņemšanas termiņš ir ierobežots, un personai nav pamata paļauties uz bezdarbnieka pabalstu kā ilgtermiņa ienākumu avotu, kā arī saskaņā ar [Bezdarbnieku un darba meklētāju likuma 14. panta pirmās daļas 1. punktu](#) personai ir pienākums pēc bezdarbnieka statusa iegūšanas aktīvi meklēt darbu. Līdz ar to pienākums meklēt darbu ienākumu gūšanai personai rodas ne vien pēc maksātnespējas pasludināšanas, bet jau ar bezdarbnieka statusa iegūšanu.

Ienākumu gūšanas faktors, kā arī parādnieka vēlme pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus un darīt visu no sevis atkarīgo, lai gūtu ienākumus, no kuriem varētu veikt maksājumus kreditoriem, ir noteicošais apstāklis fiziskās personas maksātnespējas procesa sekmīgā norisē. Tas nozīmē, ka parādniekam ir jābūt godprātīgam, kas sevī ietver arī to, ka ienākumi jāgūst likumīgi un patstāvīgi (ienākumi saistību segšanai jāgūst parādniekam personiski, nevis trešajām personām).¹⁷⁹

Iepriekš minētie pienākumi ir obligāti personai, kurai ir pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, un to neievērošana var būt pamats maksātnespējas procesa izbeigšanai, neatbrīvojot parādnieku no saistībām.

Par fiziskās personas maksātnespējas procesu¹⁸⁰

- *Maksātnespējas likumā ir nostiprināta kārtība un nosacījumi, kā fiziskā persona var tikt atbrīvota no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksātpēju, ja saistību apmērs pārsniedz 5000 euro.*
- *Atbrīvošanas no parādsaistībām likums piemērojams, ja visu parādsaistību pamatparāda un blakus saistību kopējais apmērs pārsniedz vienas valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēru (šobrīd – 740 euro), bet nepārsniedz 5000 euro, un tās radušās no patērētāja kreditēšanas līguma Patērētāju tiesību aizsardzības likuma izpratnē.*

Vai es pareizi saprotu, ka pastāv fizisko personu maksātnespēja? Uz to var pretendēt, ja parādi pārsniedz 5000 eiro. Procedūras gaitā tiks pārdota parādnieka manta? Ir arī process, kas paredz fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām. Uz to var pretendēt mazāk nodrošinātas personas, ja parādi ir no 500 līdz 5000 eiro. Šādā gadījumā parādi tiks vienkārši dzēsti. Vai tas tā ir? Vai jūs varētu īsi paskaidrot, cik aptuveni cilvēkam izmaksā maksātnespējas process? Cik un par ko būs jāmaksā? Cik ilgi var ilgt maksātnespējas procedūra? Vai jums ir dati par to, cik cilvēku ir izgājuši šo procedūru 2023. – 2024. gadā? Vai cilvēku skaits pieaug vai samazinās?

[1] Šobrīd Latvijā ir pieejami divi atšķirīgi mehānismi fiziskās personas atbrīvošanai no parādsaistībām, kas noteikti Atbrīvošanas no parādsaistībām likumā un [Maksātnespējas likumā](#), kuros ir noregulēta fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām kārtība, tostarp paredzot pieteikuma iesniegšanas procedūru.

Maksātnespējas likumā ir nostiprināta kārtība un nosacījumi, kā fiziskā persona var tikt atbrīvota no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksātpēju, ja saistību apmērs pārsniedz 5000 euro.¹⁸¹ Informācija par fiziskās personas maksātnespējas procesu atrodama Maksātnespējas kontroles dienesta tīmekļa vietnē, sadaļā ["Fiziskās personas maksātnespējas"](#)

¹⁷⁹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2021. gada 11. maija lēmums lietā Nr. C33374016, SPC 1/2021, 6. punkts

¹⁸⁰ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 23. janvāra vēstule Nr. 1-49n/2025/6.

¹⁸¹ Maksātnespējas likuma 129. panta pirmās daļas 1. punkts.

[process](#)", kur sniegtas atbildes uz galvenajiem ar fiziskās personas maksātnespējas procesu saistītiem jautājumiem. Minētajā tīmekļa vietnes sadaļā atrodamas arī noderīgas skaidrojošās infografikas un videomateriāli.

Savukārt Atbrīvošanas no parādsaistībām likums piemērojams, ja visu parādsaistību pamatparāda un blakus saistību kopējais apmērs pārsniedz vienas valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēru (šobrīd – 740 *euro*), bet nepārsniedz 5000 *euro*, un tās radušās no patērētāja kredītešanas līguma [Patērētāju tiesību aizsardzības likuma](#) izpratnē. Turklāt no parādsaistībām var atbrīvot tādu fizisko personu, kurai vienlaikus pastāv Atbrīvošanas no parādsaistībām likuma 4. panta pirmajā daļā minētie nosacījumi, piemēram, pēdējā gada laikā parādnieka vidējie ienākumi mēnesī nav sasnieguši valstī noteikto minimālo mēneša darba algu un vismaz trīs mēnešus ir bijis trūcīgās personas vai maznodrošinātā mājsaimniecībā esošās personas statuss u.c.

Ar plašāku informāciju par Atbrīvošanas no parādsaistībām likumu aicinām iepazīties Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē, sadaļā ["Fiziskās personas atbrīvošana no parādsaistībām"](#), kā arī [Latvijas notārs tīmekļvietnē](#), kur aprakstīts fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām process.

[2] Attiecībā uz jautājumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa izmaksām norādāms, ka jau procesa sākuma stadijā personai jāreķinās ar izmaksām, kuras jāsedz vienlaikus ar pieteikuma iesniegšanu tiesā. Proti, maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā (šobrīd 1480 *euro*)¹⁸². Minētā iemaksa neparedz nekādus izņēmumus un tā ir jāsedz pilnā apmērā neatkarīgi no personas mantiskā stāvokļa.

Tāpat personai ir jāveic valsts nodevas samaksa par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu tiesā 70 *euro* apmērā. Tiesa vai tiesnesis, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, var pilnīgi vai daļēji atbrīvot personu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, kā arī atlikt valsts ienākumos piespriesto tiesas izdevumu samaksu vai sadalīt to termiņos (tiesas izdevumos ietilpst valsts nodeva, kancelejas nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi).¹⁸³ Tātad fiziskās personas maksātnespējas procesa uzsākšanas stadijā jāreķinās ar 1550 *euro* izmaksām.

[3] Attiecībā uz jautājumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa ilgumu norādāms, ka, pirmkārt, fiziskās personas maksātnespējas process sastāv no divām secīgām procedūrām: bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras.

Bankrota procedūras laikā tiek pārdota visa parādnieka manta (nekustamais īpašums, transportlīdzeklis u.c.) un no iegūtajiem līdzekļiem tiem segti kreditoru prasījumi. Tādēļ bankrota procedūras ilgums ir atkarīgs no tā, vai parādniekam pieder vai nepieder manta, jo visa parādnieka manta ir jāpārdod sešu mēnešu laikā un šo termiņu ir iespējams pagarināt. Attiecīgi bankrota procedūra ir krietni īsāka, ja parādniekam šādas mantas nav.

Nākamais posms, kas ir saistību dzēšanas procedūra, paredz parādniekam sagatavot saistību dzēšanas plānu. Saistību dzēšanas plāna īstenošanas termiņš ir atkarīgs gan no nesegto saistību apjoma (ņem vērā jau bankrota procedūrā segtos kreditoru prasījumus, ja tika pārdota manta), gan no parādnieka paredzamo ienākumu apmēra. Atkarībā no minētajiem kritērijiem saistību dzēšanas procedūra var ilgt no sešiem mēnešiem līdz trīs gadiem.¹⁸⁴

Atgriežoties pie jautājuma par procesa izmaksām, svarīgi ņemt vērā, ka saistību dzēšanas procedūras laikā parādniekam ir pienākums kreditoru prasījumu segšanai mēnesī novirzīt līdzekļus vienas trešdaļas apmērā no parādnieka ienākumiem pēc nodokļu samaksas, bet ne mazāk kā vienas trešdaļas apmērā no vienas minimālās mēnešalgas mēnesī pirms nodokļu samaksas (šobrīd vismaz 246,67 *euro*).

¹⁸² Maksātnespējas likuma 129. panta otrā daļa.

¹⁸³ Civilprocesa likuma 43. panta ceturtā daļa.

¹⁸⁴ Maksātnespējas likuma 155. pants.

[4] Attiecībā uz statistikas datiem norādāms, ka fiziskās personas maksātnespējas procesu skaitam ir tendence pieaugt, jo 2023. gadā tie bija - 848, savukārt 2024. gadā – 907 fiziskās personas maksātnespējas procesi.

5. PARĀDNIKA MANTA MAKSĀTNESPĒJAS PROCESĀ

Par dāvinājuma līgumu pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa uzsākšanas¹⁸⁵

- *Maksātnespējas procesa sekmīgas norises nodrošināšanai ir nepieciešama administratora un parādnieka konstruktīva sadarbība, un paša parādnieka interesēs ir sniegt administratoram nepieciešamo informāciju, lai vienlaikus novērstu jebkādas šaubas par iespējamajiem ierobežojumiem maksātnespējas procesa norisē.*

¹⁸⁵ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 21. marta vēstule Nr. 1-49n/2025/25.

No iesnieguma izriet, ka starp iesniedzēju un viņa māti tika noslēgts dāvinājuma līgums par nekustamo īpašumu (dzīvokli, kas visu mūžu ir bijis mātes īpašums). Pēc trīs mēnešiem attiecībā uz minēto darījumu tika noslēgts atcēlēja līgums.

Nemot vērā to, ka iesniedzējs vēlās uzsākt fiziskās personas maksātnespējas procesu, iesniegumā jautāts, vai pirms maksātnespējas procesa noslēgtais un atceltais dāvinājuma līgums var tikt vērtēts kā apstāklis maksātnespējas procesa izbeigšanai? Kā arī, vai administrators maksātnespējas procesa laikā pievērsīs uzmanību šim darījumam?

Fiziskās personas maksātnespējas process ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura mērķis ir pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas un dot iespēju parādniekam, kura manta un ienākumi nav pietiekami visu saistību segšanai, tikt atbrīvotam no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksāspēju¹⁸⁶.

Lai sasniegtu fiziskās personas maksātnespējas procesa mērķus un nodrošinātu pilnīgāku kreditoru prasījumu apmierināšanu, ne tikai tiek pārdota parādniekam piederošā manta, bet normatīvais regulējums arī paredz administratoriem tiesības apstrīdēt parādnieka slēgtos darījumus.

Atbilstoši Maksātnespējas likuma 96. panta pirmajai daļai administratoram ir pienākums izvērtēt parādnieka darījumus un celt tiesā prasību par attiecīgā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu neatkarīgi no šā darījuma veida, ja tas noslēgts: 1) pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas vai četrus mēnešus pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas un tādējādi parādniekam ir nodarīti zaudējumi neatkarīgi no tā, vai persona, ar kuru vai kurai par labu darījums noslēgts, ir vai nav zinājusi par zaudējumu nodarīšanu kreditoriem; vai 2) triju gadu laikā pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas un tādējādi parādniekam ir nodarīti zaudējumi, turklāt persona, ar kuru vai kurai par labu noslēgts darījums, zināja vai tai bija jāzina par šādu zaudējumu nodarīšanu.

No minētā izriet, ka, apzinot parādnieka mantu, administratoram ir jānoskaidro, vai parādnieks noteiktu laika posmu pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas vai uzreiz pēc tās pasludināšanas un tās laikā nav slēdzis kādus darījumus, kuru rezultātā ir nokļuvusi faktiskās maksātnespējas stāvoklī un nodarījis zaudējumus kreditoriem un apzinājis šo darījumu sekas¹⁸⁷.

Tātad, ja administrators konstatē, ka parādnieks, iespējams, ir veicis apzinātas darbības, lai nodarītu zaudējumus kreditoriem, tad administrators ceļ prasību tiesā par parādnieka slēgtā darījuma atzīšanu par spēkā neesošu, lai nodrošinātu kreditoru prasījumu apmierināšanu un novērstu tādu parādnieka rīcību, kas kaitē kreditoru kopuma interesēm. Administrators kā savas jomas speciālists pats lemj par pareizo rīcību konkrētās situācijās, jo atbildība par pieņemto lēmumu izriet no administratora pienākumiem.

Nemot vērā normatīvajos aktos administratoram noteiktās tiesības un pienākumus, vēršam uzmanību, ka katras konkrētās situācijas izvērtēšana un attiecīgo tiesisko līdzekļu izvēle ir administratora ekskluzīvā kompetencē, lai atbilstoši Maksātnespējas likuma regulējumam nodrošinātu efektīvu un likumīgu maksātnespējas procesa norisi un mērķu sasniegšanu.

Būtiski norādīt, ka darījuma apstrīdēšana ir izskatāma tiesas ceļā un vērtējumu par noslēgtā darījuma tiesiskumu sniedz vienīgi tiesa. Tikai tiesas kompetencē ir spriest tiesu, t.sk. lemt par katra konkrētā maksātnespējas procesa turpmāku norisi atbilstoši normatīvajiem aktiem.

Vienlaikus uzsveram, ka maksātnespējas procesa sekmīgas norises nodrošināšanai ir nepieciešama administratora un parādnieka konstruktīva sadarbība, un paša parādnieka interesēs ir sniegt administratoram nepieciešamo informāciju, lai vienlaikus novērstu jebkādas šaubas par iespējamiem ierobežojumiem maksātnespējas procesa norisē.

¹⁸⁶ Maksātnespējas likuma 5. panta pirmā daļa.

¹⁸⁷ Bērziņš G., Fiziskās personas maksātnespējas process. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 91. lpp.

*Par juridiskās personas mantu*¹⁸⁸

- *Ir iespējamas situācijas, kad administrators, izmantojot likumā piešķirtās pilnvaras, var vērsties pret juridiskās personas pārvaldes institūciju locekļiem un kapitālsabiedrības dalībniekiem (akcionāriem) par nodarīto zaudējumu atlīdzību, kā arī pret personiski atbildīgajiem biedriem par pienākumu ar savu mantu atbildēt par sabiedrības saistībām.*

Iesniegumā jautāts, vai uzsākot juridiskās personas maksātnespējas procesu, var tikt atņemts privātais īpašums, kas nav juridiskās personas īpašums?

No Maksātnespējas likuma 4. panta pirmās daļas izriet, ka juridiskās personas maksātnespējas process ir tiesiska rakstura pasākumu kopums, kura ietvaros no parādnieka mantas tiek segti kreditoru prasījumi, lai veicinātu parādnieka saistību izpildi. Parādnieka mantas uzskaitījums ir dots Maksātnespējas likuma 92. pantā.

Maksātnespējas likuma 92. pantā noteikts, ka juridiskās personas maksātnespējas procesā "parādnieka mantas" jēdzienā ietilpst parādnieka – juridiskas personas nekustamais īpašums, kustamā manta, t.sk., naudas līdzekļi; naudas līdzekļi, kas iegūti, atsavinot parādnieka mantu; saskaņā ar šā likuma 93. pantu atgūtā manta; augļi, kas iegūti no parādnieka mantas maksātnespējas procesa laikā; maksātnespējas procesa laikā cita tiesiski iegūtā manta.

Lai noskaidrotu parādniekam piederošās mantas apjomu un sastāvu, administrators pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas nekavējoties uzsāk parādnieka dokumentu un mantas pilnu inventarizāciju.¹⁸⁹ Tas nozīmē, ka administrators noskaidro, kura manta ir atzīstama par parādnieka īpašumu un secīgi realizējama parādnieka maksātnespējas procesā.

Juridiskās personas maksātnespējas procesā vispārīgi visas procesa izmaksas un kreditoru prasījumi tiek segti no pašam parādniekam piederošās mantas, tādējādi īpašums, kas nav juridiskai personai piederošs īpašums, atbilstoši Maksātnespējas likumam nav uzskatāms par parādnieka mantu. Līdz ar to par saistībām, ko juridiskā persona ir uzņēmusies, tā atbild tikai ar savu mantu.

Tomēr, lai sasniegtu juridiskās personas maksātnespējas procesa mērķi, likumdevējs ir paredzējis administratoram, pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas, tiesības rīkoties ar visu parādnieka mantu, vērtēt parādnieka darījumus un nepieciešamības gadījumā apstrīdēt tos likumā noteiktajā kārtībā.

Lai gan juridiskā persona ir atzīstama par patstāvīgu tiesību subjektu, kuras atbildība ir nošķirta no tās dibinātāju atbildības, tai ir nepieciešamas pārvaldes institūcijas, kas tās vārdā veic nepieciešamās darbības. Būtiski, ka trešo personu interešu aizsardzības nodrošināšanas nolūkā, pārkāpuma gadījumā ir iespējams atkāpties no nošķirtās atbildības principa un saukt pie atbildības juridiskās personas pārstāvi.

Līdz ar to ir iespējamas situācijas, kad administrators, izmantojot likumā piešķirtās pilnvaras, var vērsties pret juridiskās personas pārvaldes institūciju locekļiem un kapitālsabiedrības dalībniekiem (akcionāriem) par nodarīto zaudējumu atlīdzību, kā arī pret personiski atbildīgajiem biedriem par pienākumu ar savu mantu atbildēt par sabiedrības saistībām.¹⁹⁰

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka komerctiesiskās vides drošības veicināšanai Maksātnespējas likumā noteiktajos gadījumos maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšana nav parādnieka izvēle, bet gan pienākums. Parādniekam ir noteikts pienākums iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, ja pastāv kāda no Maksātnespējas

¹⁸⁸ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 21. janvāra vēstule Nr. 1-49n/2025/3.

¹⁸⁹ Maksātnespējas likuma 65. panta 2. punkts.

¹⁹⁰ Maksātnespējas likuma 65. panta 8. punkts.

likuma 57. panta pirmās daļas 5., 6. vai 9. punktā minētajām juridiskās personas maksātnespējas procesa pazīmēm. Savukārt par šā pienākuma nepildīšanu, ja tas iestājas saistībā ar neizpildītām nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu saistībām, iestājas atbildība saskaņā ar Maksātnespējas likuma 178. pantu.

6. PĀRROBEŽU MAKSĀTNESPĒJAS PROCESS

Par fiziskās personas maksātnespējas procesa norisi, ja personai ir parādsaistības Norvēģijā¹⁹¹

- *Starp Latviju un Norvēģiju nepastāv vienots pārrobežu maksātnespējas tiesiskais regulējums, līdz ar to personām nav tiesiska pamata paļauties, ka pat gadījumā, ja Latvijā šādā situācijā tiktu pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, būs iespējams dzēst saistības pret kreditoriem Norvēģijā.*

¹⁹¹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 21. februāra vēstule Nr. 1-49n/2025/14.

Iesniegumā norādīts, ka iesniedzējs vēlās noskaidrot, vai ir iespējams segt parādsaistības pret Norvēģijas valsti, dzīvojot Latvijā.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa regulējums Latvijā ir ietverts [Maksātnespējas likumā](#). Savukārt situācijā, ja parādniekam ir kreditori citā Eiropas Savienības dalībvalstī, ir piemērojama arī [Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regula \(ES\) 2015/848 par maksātnespējas procedūrām](#) (turpmāk šajā skaidrojumā – Regula). Viens no Regulas pamatprincipiem ir universāluma princips, kas paredz obligātu, automātisku un tūlītēju galvenās maksātnespējas procedūras un tās seku atzīšanu citās Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Tomēr, ņemot vērā to, ka Norvēģija nav Eiropas Savienības dalībvalsts, Jūsu norādītajā situācijā Regulas noteikumi nav piemērojami, jo tie nenosaka savstarpēju Latvijas un Norvēģijas tiesas nolēmumu maksātnespējas lietās atzīšanu. Starp Latviju un Norvēģiju nepastāv vienots pārrobežu maksātnespējas tiesiskais regulējums, līdz ar to personām nav tiesiska pamata paļauties, ka pat gadījumā, ja Latvijā šādā situācijā tiktu pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, būs iespējams dzēst saistības pret kreditoriem Norvēģijā.

Apstākļi, ka parādniekam ir kreditori tikai valstī, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, varētu jau sākotnēji būt šķērslis, lai Latvijas tiesa pasludinātu fiziskās personas maksātnespējas procesu. Savukārt tas, vai un kādā procesuālā kārtībā Norvēģijā notiek Latvijā pasludināta fiziskās personas maksātnespējas procesa atzīšana, ir jautājums, kas risināms saskaņā ar Norvēģijas tiesību aktiem. Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē neietilpst Norvēģijas tiesiskā regulējuma pārzināšana un skaidrošana, līdz ar to nevaram sniegt skaidrojumu, vai un kā Norvēģijā tiktu atzīta Latvijā veikta fiziskās personas parādsaistību dzēšana pret kreditoriem Norvēģijā.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka Norvēģijas [valdības](#) un [tiesu](#) tīmekļa vietnēs ir atrodama informācija par saistību dzēšanas (*debt settlement*) procedūru, kas ir pieejama Norvēģijā. Tā ir procedūra, kas ir piemērojama fiziskām personām, tostarp personām ar pastāvīgo dzīvesvietu ārpus Norvēģijas, un kuras ietvaros personām 5 gadu termiņā ir jāpilda saistību dzēšanas plāns, atlikušās neizpildītās saistības pēc termiņa beigām dzēšot. Kā norādīts iepriekš minētajās tīmekļa vietnēs, šī procedūra ir piemērojama arī parādsaistībām pret valsti.

Gadījumā, ja parādsaistības pret Norvēģijas valsti ir radušās kā nodokļu parāds, aicinām Jūs sazināties ar Norvēģijas nodokļu administrāciju kā kompetento institūciju, jo atbilstoši [tīmekļa vietnē](#) norādītajam Norvēģijas nodokļu administrācija slēdz vienošanos ar parādniekiem par saistību dzēšanu ārpus tiesas kārtībā, ņemot vērā ierobežojumus, kas pastāv atsevišķu prasījumu dzēšanai. Līdz ar to nodokļu parāda gadījumā aicinām Jūs noskaidrot, vai Jūsu situācijā iepriekš minētā kārtība būtu piemērojama.

Ņemot vērā minēto, aicinām izvērtēt iespējas risināt Jūsu norādīto situāciju atbilstoši Norvēģijas tiesiskajam regulējumam, sazinoties ar attiecīgajiem dienestiem.

Par darbinieku prasījumi no DPGF pārrobežu maksātnespējas procesa gadījumā¹⁹²

- *Darbinieku prasījumi no DPGF pārrobežu maksātnespējas procesa gadījumā ir apmierināmi, ja izpildās vairāki priekšnosacījumi: darbinieks veic vai parasti veic darbu Latvijā, ir iestājies darba devēja maksātnespējas gadījums un darbinieka prasījumi ir atzīti par pamatotiem saskaņā ar attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts normatīvajiem aktiem.*

Iesniegumā norādīts, ka iesniedzējs ir bijis nodarbināta Lietuvas uzņēmumā, kuram ir pasludināts maksātnespējas process, bet iesniedzējs nav saņēmis algu par pēdējiem darba mēnešiem, atlaišanas pabalstu un kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu.

¹⁹² Maksātnespējas kontroles dienesta 2024. gada 19. decembra vēstule Nr. 1-49n/2024/103.

Ievērojot minēto, lūgts sniegt informāciju, vai Maksātnespējas kontroles dienests var palīdzēt šajā situācijā, ja uzņēmums nav Latvijas maksātnespējas reģistrā, un kā darbiniekiem šajā situācijā būtu jārīkojas.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Direktīvas 2008/94/EK par darba ņēmēju aizsardzību to darba devēja maksātnespējas gadījumā (turpmāk šajā skaidrojumā – Direktīva 2008/94/EK) 9. panta 1. punktā noteikts, ja uzņēmums, kas darbojas vismaz divu dalībvalstu teritorijā, ir maksātnespējīgs 2. panta 1. punkta nozīmē, tad par darba ņēmēju neapmaksāto prasījumu apmierināšanu ir atbildīga tās dalībvalsts iestāde, kuras teritorijā viņi strādā vai parasti strādā.

Strīdīgākos gadījumos būtiski izvērtēt arī nodokļu maksāšanas aspektu, jo Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka vieta, kurā darba ņēmēji strādā vai parasti strādā ir tā, kurā tiek veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, lai apmierinātu iespējamus prasījumus attiecībā uz darba samaksu, izņemot, ja vien darba ņēmējam nav sociālas vai valodas saiknes ar citu Eiropas Savienības teritoriju.¹⁹³

Ievērojot iepriekš minēto, ja par Jūsu parasto darba veikšanas vietu ir uzskatāma Latvija, tad par neapmaksāto prasījumu apmierināšanu ir atbildīga iestāde Latvijā – Maksātnespējas kontroles dienests.

Direktīvas 2008/94/EK 9. panta 2. punktā ir noteikts, ka darba ņēmēja tiesību apjomu nosaka tā tiesību aktu sistēma, kam pakļauta kompetentā garantiju iestāde.

Ievērojot, ka Maksātnespējas kontroles dienests ir pakļauts Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, konkrētajā gadījumā ir piemērojami normatīvie akti, kas regulē darbinieku prasījumu apmierināšanas kārtību no DPGF līdzekļiem – Maksātnespējas likums, likums "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" un Noteikumi Nr. 995.

Atbilstoši likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" 8. panta otrās daļas 1. un 2. punktam Maksātnespējas kontroles dienests saskaņā ar šo likumu pieņem un izskata maksātnespējīgo darba devēju administratoru iesniegumus par darbinieku prasījumu apmierināšanu un apstiprina no DPGF līdzekļiem izmaksājamās summas, un apmierina darbinieku prasījumus.

Likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" 3. panta pirmās daļas 2. punktā ir noteikts, ka no DPGF līdzekļiem apmierina to personu prasījumus, kuras veic vai parasti veic darbu Latvijā un kuras pirms darba devēja maksātnespējas gadījuma iestāšanās ir bijušas vai kurām turpinās pirms maksātnespējas gadījuma iestāšanās uzsāktās darba tiesiskās attiecības ar darba devēju, kurš darbojas vismaz divu Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijā un pret kuru maksātnespējas process uzsākts citā valstī saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu Nr. 2015/848, ja minētie prasījumi ir atzīti par pamatotiem saskaņā ar attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts normatīvajiem aktiem, kas piemērojami konkrētajam pārrobežu maksātnespējas procesam.

Noteikumu Nr. 995 14.² punktā ir noteikts, ka papildus šo noteikumu 3. punktā minētajiem darbinieku prasījumus pamatojošo dokumentu atvasinājumiem (kopijām), kas pievienojami iesniegumam par darbinieku prasījumu apmierināšanu, administrators Maksātnespējas kontroles dienestā iesniedz tiesas vai citas kompetentas iestādes (amatpersonas) nolēmuma norakstu par Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 2015/848 3. panta 1. punktā minētās maksātnespējas procedūras uzsākšanu; dokumentus, kas apliecina, ka darbinieku prasījumi saskaņā ar attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts normatīvajiem aktiem ir atzīti par pamatotiem; dokumentus, kas apliecina, ka darbinieki darbu veic vai parasti veic Latvijā.

¹⁹³ Skat., piem., Eiropas Savienības Tiesas 2011. gada 10. marta spriedumu Charles Defossez, C-477/09, EU:C:2011:134; arī ģenerālvokāta Damaso Ruisa-Harabo Kolomera 2008. gada 3. jūnija secinājumu lietā Svenska staten, C-310/07, EU:C:2008:314, 67. punktu.

No minētajām tiesību normām izriet, ka darbinieku prasījumi no DPGF pārrobežu maksātnespējas procesa gadījumā ir apmierināmi, ja izpildās vairāki priekšnosacījumi: darbinieks veic vai parasti veic darbu Latvijā, ir iestājies darba devēja maksātnespējas gadījums un darbinieka prasījumi ir atzīti par pamatotiem saskaņā ar attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts normatīvajiem aktiem.

Secināms, ka tikai gadījumā, ja izpildīsies minētie priekšnosacījumi, tai skaitā jūsu darbinieka prasījumi tiks atzīti saskaņā ar Lietuvas normatīvajiem aktiem, Lietuvas administrators būtu tiesīgs vērsties Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu par Jūsu darbinieka prasījumu apmierināšanu, pievienojot Noteikumu Nr. 995 3. un 14.² punktā minēto informāciju un dokumentus.

7. CITI AR MAKSĀTNESPĒJAS TIESĪBĀM SAISTĪTI JAUTĀJUMI

Par rīcību parādsaistību gadījumā¹⁹⁴

- *Atbrīvošanas no parādsaistībām likums piemērojams, ja visu parādsaistību pamatparāda un blakus saistību kopējais apmērs pārsniedz vienas valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēru, bet nepārsniedz 5000 euro, un tās radušās no patērētāja kreditēšanas līguma Patērētāju tiesību aizsardzības likuma izpratnē.*
- *Fiziskās personas maksātnespējas process saskaņā ar Maksātnespējas likuma 129. panta pirmās daļas 1. punktu personai ir piemērojams, ja parādsaistību apmērs kopā pārsniedz 5000 euro.*

¹⁹⁴ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 16. maija vēstule Nr. 1-49n/2025/36.

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlas noskaidrot, kā iespējams rīkoties situācijā, ja ir vairākas nesegtas parādsaistības, kā arī, vai šādā gadījumā ir iespējama vienošanās ar kreditoriem vai kāds cits risinājums sadarbībā ar Maksātnespējas kontroles dienestu.

Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē neietilpst privāttiesiska rakstura strīdu risināšana un parādu restrukturizācijas vai kādu citu līdzīgu pakalpojumu sniegšana, līdz ar to jautājumus, kas saistīti, piemēram, ar saistību apvienošanu vai izpildes atlikšanu, aicinām risināt civiltiesiskā ceļā, vienojoties ar kreditoriem vai parādu atgūšanas pakalpojumu sniedzējiem.

Vienlaikus norādām, ka pastāv tiesiskais regulējums, kas ļauj fiziskajai personai atbrīvoties no parādsaistībām. Šobrīd Latvijā ir pieejami divi atšķirīgi mehānismi fiziskās personas atbrīvošanai no parādsaistībām, kas noteikti Atbrīvošanas no parādsaistībām likumā un [Maksātnespējas likumā](#), kuros ir noregulēta fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām kārtība, atkarībā no parādsaistību apmēra.

Atbrīvošanas no parādsaistībām likums piemērojams, ja visu parādsaistību pamatparāda un blakus saistību kopējais apmērs pārsniedz vienas valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēru, bet nepārsniedz 5000 euro, un tās radušās no patērētāja kredītēšanas līguma [Patērētāju tiesību aizsardzības likuma](#) izpratnē. Turklāt no parādsaistībām var atbrīvot tādu fizisko personu, kurai vienlaikus pastāv Atbrīvošanas no parādsaistībām likuma 4. panta pirmajā daļā minētie nosacījumi, piemēram, pēdējā gada laikā parādnieka vidējie ienākumi mēnesī nav sasnieguši valstī noteikto minimālo mēneša darba algu un vismaz trīs mēnešus ir bijis trūcīgās personas vai maznodrošinātā māsaimniecībā esošās personas statuss u.c.

Ar plašāku informāciju par Atbrīvošanas no parādsaistībām likumu iespējams iepazīties Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē, sadaļā ["Fiziskās personas atbrīvošana no parādsaistībām"](#).

Savukārt fiziskās personas maksātnespējas process saskaņā ar [Maksātnespējas likuma 129. panta pirmās daļas 1. punktu](#) personai ir piemērojams, ja parādsaistību apmērs kopā pārsniedz 5000 euro. Fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā tam speciāli izveidotajā kontā. Kā arī fiziskās personas maksātnespējas process ir piemērojams tādā gadījumā, ja nav konstatējami [Maksātnespējas likuma 130. panta pirmajā daļā](#) minētie ierobežojumi.

Fiziskās personas maksātnespējas process secīgi sastāv no bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras. Bankrota procedūras ietvaros tiek atsavināta parādnieka manta un no iegūtajiem naudas līdzekļiem tiek segti kreditoru prasījumi. Savukārt saistību dzēšanas procedūras laikā parādnieks no saviem ienākumiem pilda bankrota procedūras laikā sagatavoto fiziskās personas saistību dzēšanas plānu.

Saskaņā ar [Maksātnespējas likuma 160. panta 2. punktu](#) saistību dzēšanas procedūras ietvaros personai ir pienākums gūt ienākumus atbilstoši savām iespējām, lai pilnīgāk apmierinātu kreditoru prasījumus. Lai saistību dzēšanas procedūra noritētu veiksmīgi, atbrīvojot personu no saistībām, parādniekam ir jābūt godprātīgam, kas sevī ietver arī to, ka ienākumi jāgūst likumīgi un patstāvīgi (ienākumi saistību segšanai jāgūst parādniekam personiski, nevis trešajām personām).¹⁹⁵

Ar plašāku informāciju par fiziskās personas maksātnespējas procesu iespējams iepazīties Maksātnespējas kontroles dienesta tīmekļa vietnes sadaļā [Par fiziskās personas maksātnespēju](#).

Papildus vēršam uzmanību, ka valsts iestāžu redzeslokā ir nonākusi informācija, ka arvien biežāk sastopami tādi juridisko pakalpojumu sniedzēji, kas maldina finansiālās grūtībās nonākušas fiziskās personas par noteikumiem, lai saņemtu atbrīvojumu no parādsaistībām. Sīkāka informācija pieejama [šeit](#).

¹⁹⁵ Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2021. gada 11. maija lēmuma lietā Nr. C33374016, SPC 1/2021, 6. punkts

Par VID darbībām, atgūstot parādus uzņēmuma pārejas gadījumā¹⁹⁶

- *Atbilstoši Komerclikumam, ja uzņēmums vai tā patstāvīga daļa pāriet citas personas īpašumā vai lietošanā, uzņēmuma ieguvējs atbild par visām uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas saistībām.*
- *Saskaņā ar Maksātnespējas likumu "atskaites punkts" procentu, līgumsodu u.c. maksājumu aprēķināšanas izbeigšanas pamats ir maksātnespējas procesa pasludināšanas brīdis.*

Iesniegumā lūgts sniegt viedokli saistībā ar VID darbībām, atgūstot parādus uzņēmuma pārejas gadījumā, un lūgts sniegt viedokli uz šādiem jautājumiem:

1) vai VID pārstāvja tiesas sēdē norādītais, ka: "šobrīd parādnieka maksātnespējas process nav pasludināts un likums neaizliedz mums pret viņu vērsties" atbilst Maksātnespējas likuma regulējumam un iesniegumā norādītajam?

2) vai tas, ka VID, veicot individuālas piedziņas darbības, var pieprasīt vēl papildu pieaugušos maksājumus (nokavējuma naudas, soda naudas u.tml. maksājumi), kamēr maksātnespējīgā parādnieka kreditori ir spiesti gaidīt fiksētu kreditora prasījuma segšanu, atbilst Maksātnespējas likumam, tostarp maksātnespējas procesa principiem?

Maksātnespējas kontroles dienestam kā uzraudzības iestādei nav piešķirta kompetence¹⁹⁷ vērtēt VID rīcību, veicot normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, proti, iekasējot nodokļus. Līdz ar to, norobežojoties no VID rīcības izvērtēšanas parādu atgūšanā uzņēmuma pārejas gadījumā, Maksātnespējas kontroles dienests sniedz viedokli par iesniegumā norādīto jautājumu problemātiskajiem aspektiem Maksātnespējas likumā noteiktā regulējuma tvērumā.

[1] Atbildot uz pirmo jautājumu norādāms, ka atbilstoši Komerclikumam¹⁹⁸, ja uzņēmums vai tā patstāvīga daļa pāriet citas personas īpašumā vai lietošanā, uzņēmuma ieguvējs atbild par visām uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas saistībām. Tomēr par tām saistībām, kuras radušās pirms uzņēmuma vai tā patstāvīgās daļas pārejas citas personas īpašumā vai lietošanā un kuru izpildes termiņš vai nosacījums iestāties piecu gadu laikā pēc uzņēmuma pārejas, uzņēmuma nodevējs un uzņēmuma ieguvējs atbild solidāri. Līdz ar to attiecībā uz tām saistībām, kuras nodibinātas pirms uzņēmuma pārejas un kuru izpildes termiņš vai spēkā stāšanās nosacījums iestāties piecu gadu laikā pēc pārejas (respektīvi, par kurām būtu jāatbild uzņēmuma ieguvējam), likums nosaka atsavinātāja solidāro atbildību līdz ar ieguvēju.¹⁹⁹

Atbilstoši Civillikumam²⁰⁰ kreditors var pēc sava ieskata prasīt visas saistības izpildījumu no visiem vai tikai no dažiem kopparādniekiem, vai arī tikai no viena, bet, ja prasījuma priekšmets ir dalāms, tad viņš, ja vēlas, var prasīt tikai tā daļu. Līdz ar to, ja ir nodibināts uzņēmuma pārejas fakts, tad kreditoram ir prasījuma tiesības ne tikai pret uzņēmuma nodevēju, bet arī pret uzņēmuma ieguvēju.

Attiecīgi var secināt, ka vispārīgā gadījumā VID nokavēto parādu piedziņas prasību uzņēmuma pārejas gadījumā varētu vērst kā pret uzņēmuma nodevēju, tā pret uzņēmuma ieguvēju, ievērojot to solidārās saistības esamību, ievērojot Komerclikumā²⁰¹ un Civillikumā²⁰² noteikto.

¹⁹⁶ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 8. aprīļa vēstule Nr. 1-57n/2025/272.

¹⁹⁷ Maksātnespējas likuma 173. un 174.¹ pants.

¹⁹⁸ Komerclikuma 20. panta pirmā daļa.

¹⁹⁹ Sk. A.Strupišs. Komerclikuma komentāri. A daļa. Komercedarbības vispārīgie noteikumi (1.-73.panti). Rīga: SIA "A. Strupiša Juridiskais birojs", 2003, 114.lpp.

²⁰⁰ Civillikuma 1683. pants.

²⁰¹ Komerclikuma 20. pants.

²⁰² Civillikuma 1683. pants.

Gadījumā, ja kādam no uzņēmumu pārejas dalībniekiem tiek pasludināts maksātnespējas process, ikvienam parādnieka kreditoram ir tiesības iesniegt kreditora prasījumu Maksātnespējas likuma noteiktajā kārtībā.²⁰³ Savukārt, ja kreditors maksātnespējas procesa ietvaros iesniedz kreditora prasījumu, tas tiek apmierināts no parādnieka mantas, ievērojot proporcionalitātes principu. Līdz ar to maksātnespējas procesa ietvaros pastāv liela varbūtība, ka prasījums netiks apmierināts pilnā apmērā.

Pastāvot uzņēmuma pārejai, nenoliedzami ekonomiski izdevīgāk prasījuma apmierinājumu ir vērst pret to solidāras atbildības dalībnieku, kuram nav pasludināts maksātnespējas process, jo šādā gadījumā pastāv iespēja atgūt visu vai lielu daļu no sava prasījuma. Savukārt maksātnespējas procesa ietvaros jāreķinās, ka tiks atgūta daļa no prasījuma, turklāt pārējā prasījuma summa tiks dzēsta.

Sniedzot viedokli par VID praksi prasījumus par nokavētajiem nodokļu maksājumiem vērst pret uzņēmuma ieguvēju (solidārās atbildības dalībnieku, kuram nav pasludināts maksātnespējas process), norādāms, ka, ievērojot Civillikumā nostiprināto solidārās atbildības institūtu, šādas tiesības maksātnespējas procesa gadījumā netiek ierobežotas. Vienlaikus norādāms, ka šāda prakse atsevišķos gadījumos var aizskart uzņēmuma nodevēja (solidārās atbildības dalībnieka, kuram pasludināts maksātnespējas process) kreditoru kopuma intereses.

Piemēram, vēršot prasījumu par nokavētajiem nodokļu maksājumiem pret uzņēmuma ieguvēju, uzņēmuma ieguvējs, sedzot attiecīgo prasījumu, var vērsties ar regresa prasību pret uzņēmuma nodevēju.²⁰⁴ Tādā gadījumā uzņēmuma ieguvējs kļūtu par uzņēmuma nodevēja kreditoru, līdz ar to proporcionāli samazinātos citu kreditoru prasījumu apmierinājuma apmērs.

Līdz ar to, lai gan VID tiesības vērsties ar nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu pie uzņēmuma ieguvēja gadījumā, ja uzņēmuma nodevējam pasludināts maksātnespējas process, nav ierobežotas, šāda rīcība var kaitēt uzņēmuma nodevēja kreditoru kopuma interesēm.

[2] Atbildot uz otro jautājumu norādāms, ka saskaņā ar Maksātnespējas likumu²⁰⁵ "atskaites punkts" procentu, līgumsodu u.c. maksājumu aprēķināšanas izbeigšanas pamats ir maksātnespējas procesa pasludināšanas brīdis.

Saskaņā ar Maksātnespējas likumu²⁰⁶ kreditoru prasījumi pret parādnieku ir iesniedzami administratoram Maksātnespējas likuma XIII nodaļā ("Kreditoru prasījumi") noteiktajā kārtībā. Proti, kreditoru prasījumi (tostarp, arī nodokļu administrācijas prasījumi) pret parādnieku iesniedzami administratoram mēneša laikā no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu.

Savukārt Maksātnespējas likuma 73. panta vienpadsmitajā daļā ir precizēts, ka nodokļu administrācijas prasījumi, kuri radušies pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas un ir tieši saistīti ar parādnieka darījumiem, kas veikti līdz dienai, kad pasludināts maksātnespējas process, ir piesakāmi kā kreditora prasījumi Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā.

No minētā izriet, ka nodokļu administrācijas prasījums attiecībā uz nokavējuma naudu un soda naudu ir jāiesniedz kā kreditora prasījums Maksātnespējas likuma 73. pantā noteiktajā kārtībā.

Lai arī atbilstoši likumam "Par nodokļiem un nodevām"²⁰⁷ VID pienākums ir piedzīt bezstrīda kārtībā termiņā nesamaksātos nodokļus, nokavējuma naudas, soda naudas un citus valsts noteiktos maksājumus, tomēr Maksātnespējas likumā noteiktā kreditoru prasījumu segšanas kārtība attiecas uz fiksētu kreditora prasījumu, tas ir, tādu, kas ir ticis atzīts ar administratora lēmumu. Tādējādi minētā kārtība nepieļauj, ka maksātnespējas procesā ārpus atzītā kreditora prasījuma papildus aprēķināt procentu, līgumsodu u.c. maksājumus, jo tas

²⁰³ Maksātnespējas likuma 73. pants.

²⁰⁴ Civillikuma 1686. pants.

²⁰⁵ Maksātnespējas likuma 63. panta pirmās daļas 3. punkts.

²⁰⁶ Maksātnespējas likuma 141. panta pirmā daļa.

²⁰⁷ Likums "Par nodokļiem un nodevām" 26. pants.

neatbilst Maksātnespējas likumā noteiktajiem maksātnespējas procesa vispārējiem principiem²⁰⁸ un Maksātnespējas likumam.²⁰⁹

Par atbrīvošanu no parādsaistībām²¹⁰

- *Katrs konkrēts fiziskās personas pieteikums par atbrīvošanu no parādsaistībām tiek izvērtēts atbilstoši tiesiskā regulējuma prasībām, tādējādi nav pamatoti teikt, ka jebkuras parādsaistības, kas nepārsniedz 5000 euro apmēru, tiek automātiski dzēstas.*

Iesniegumā lūgts sniegt informāciju, kurā iestādē jāvēršas daudz bērnu ģimenei, lai tā tiktu atbrīvota no parādsaistībām līdz 5000 euro.

Atbrīvošanas no parādsaistībām likums piemērojams, ja visu parādsaistību pamatparāda un blakus saistību kopējais apmērs pārsniedz vienas valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēru (šobrīd – 740 euro), bet nepārsniedz 5000 euro, un tās radušās no patērētāja kredītēšanas līguma [Patērētāju tiesību aizsardzības likuma](#) izpratnē un kurām iestāties izpildes pienākums.

Fiziskās personas atbrīvošanu no parādsaistībām var piemērot fiziskai personai, kura atbilst [Atbrīvošanas no parādsaistībām likuma 4. panta pirmās daļas](#) nosacījumiem. Turklāt [Atbrīvošanas no parādsaistībām likuma 6. pantā](#) ir noteikti ierobežojumi, kad personai atbrīvošana no parādsaistībām nav piemērojama.

Katrs konkrēts fiziskās personas pieteikums par atbrīvošanu no parādsaistībām tiek izvērtēts atbilstoši tiesiskā regulējuma prasībām, tādējādi nav pamatoti teikt, ka jebkuras parādsaistības, kas nepārsniedz 5000 euro apmēru, tiek automātiski dzēstas.

Ar plašāku informāciju par Atbrīvošanas no parādsaistībām likumu aicinām iepazīties Tieslietu ministrijas tīmekļa vietnē, sadaļā ["Fiziskās personas atbrīvošana no parādsaistībām"](#), kā arī [Latvijas notārs tīmekļvietnē](#), kur aprakstīts fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām process. Papildu jautājumu gadījumā par šo procesu aicinām Jūs vērsties Tieslietu ministrijā un/vai Latvijas Zvērinātu notāru padomē.

Par nokavēto nodokļu maksājumu dzēšanu fiziskās personas maksātnespējas procesā, kuri personai piemēroti kā juridiskās personas valdes locekļi²¹¹

- *Fiziskās personas maksātnespējas procesā parādnieks netiek atbrīvots no saistībām attiecībā uz nokavētajiem nodokļu maksājumiem, kuri piemēroti juridiskās personas valdes locekļiem saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 60. pantu, jo nokavēto nodokļu maksājumi ir atzīstami par neatļautu darbību, kas saskaņā ar Maksātnespējas likuma 164. pantu ir nedzēšams prasījums.*

Iesniegumā norādīts, ka fiziskai personai ar VID lēmumu ir noteikts pienākums atlīdzināt valsts budžetam sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kurā minētā persona bija vienīgais valdes loceklis, nokavētos nodokļu maksājumus vairāk kā 90 000 euro apmērā, pamatojoties uz likuma "Par nodokļiem un nodevām" 60. pantu, un lūgts skaidrot, vai, ja fiziskā persona uzsāks maksātnespējas procesu, pēc saistību dzēšanas procedūras pabeigšanas tiks dzēsts iepriekš minētais parāds.

²⁰⁸ Maksātnespējas likuma 6. panta 2. un 3. punkts.

²⁰⁹ Maksātnespējas likuma 63. panta pirmās daļas 3. punkts.

²¹⁰ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 26. marta vēstule Nr. 1-49n/2025/26.

²¹¹ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 20. marta vēstule Nr. 1-49n/2025/23.

Maksātnespējas likuma 164. panta ceturtajā daļā ir nostiprināts vispārējs princips, ka fiziskā persona maksātnespējas procesā nevar tikt atbrīvota no saistībām, kuru pamatā ir neatļauta darbība. Savukārt ar terminu "neatļauta darbība" civiltiesiskajās attiecībās apzīmē tiesību aizskārumu (pārkāpumu) un tas izpaužas gan līguma vai cita darījuma pienākumu nepildīšanā, gan ārpuslīgumiskā citas personas aizskārumā (deliktā). Civillikuma 1635. pantā noteikts, ka katrs tiesību aizskārumš, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.

Saistībā ar minēto jāuzsver, ka valdes locekļu viens no pamatpienākumiem ir nodrošināt sabiedrības darbības tiesiskumu, līdz ar to valdes loceklim savi pienākumi ir jāpilda atbilstoši Komerclikuma 169. panta pirmajā daļā noteiktajam, proti, kā krietnam un rūpīgam saimniekam. Minētais princips paredz, ka valdes loceklim ir jārīkojas ar vislielāko rūpību, jo Komerclikuma 169. pants neparedz pienākumu sabiedrībai pierādīt valdes locekļa vainu, bet, gluži pretēji, tas noteic šīs amatpersonas vainas prezumpciju.

Tādējādi, ja valdes loceklis, izpildot viņam uzticētos sabiedrības vadīšanas uzdevumus, rīkojas pretēji normatīvo aktu prasībām, tostarp ir pārkāpis likuma "Par nodokļiem un nodevām" paredzētos noteikumus, tad nav pamata runāt par šādas darbības atbilstību krietna un rūpīga saimnieka mērauklai.

Tā kā likuma "Par nodokļiem un nodevām" 60. panta pirmā daļa paredz VID tiesības uzsākt procesu par nokavēto nodokļu maksājumu atlīdzināšanu no personas, kura ir bijusi šīs juridiskās personas valdes loceklis, tad neatļauta darbība šādā gadījumā izpaužas kā valdes locekļa minētajā likumā noteikto pienākumu nepildīšana.

Uz to, ka šīs saistības ir vērtējamās kā tādas, kas radušās no neatļautās darbības, norāda arī tie apstākļi, pie kuriem VID var uzsākt piedziņu no valdes locekļa. Proti, saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 60. panta pirmās daļas 3. punktu juridiskā persona, par kuras darbību atbild valdes loceklis, pēc nokavēto maksājumu izveidošanās ir atsavinājusi tai piederošos aktīvus un valdes locekļa darbības vai bezdarbības rezultātā nav pilnā apmērā veikti juridiskās personas nokavētie nodokļu maksājumi likumā noteiktajos termiņos..

Tāpat, saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 60. panta pirmās daļas 5. punktu piedziņa no valdes locekļa ir iespējama tikai tad, ja nav iesniegts juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikums. Juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanas pienākums noteikts Maksātnespējas likuma 60. panta trešajā daļā, līdz ar to tā neiesniegšana ir uzskatāma par normatīvo aktu pārkāpumu.

Nemot vērā iepriekš minēto, fiziskās personas maksātnespējas procesā parādnieks netiek atbrīvots no saistībām attiecībā uz nokavētajiem nodokļu maksājumiem, kuri piemēroti juridiskās personas valdes loceklim saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 60. pantu, jo nokavēto nodokļu maksājumi ir atzīstami par neatļautu darbību, kas saskaņā ar Maksātnespējas likuma 164. pantu ir nedzēšams prasījums.

Vienlaikus jāvērs uzmanība, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 363.³⁵ panta trešo daļu, apstiprinot saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu, tiesa lemj par to saistību dzēšanu, kuras nav izpildītas saistību dzēšanas laikā. Attiecīgi jautājums par saistību dzēšanu ir nodots tiesas kompetencē un tikai tās kompetencē ir lemt, vai konkrēts prasījums pret parādnieku tiks dzēsts saskaņā ar Maksātnespējas likuma 164. panta noteikumiem.

Par darbinieka tiesību aizsardzību²¹²

- *Ja darba devējs neizmaksā darbiniekam pienākošos darba samaksu un ikgadējo atvaļinājuma naudu, vispirms darbiniekam nepieciešams vērsties tiesā ar prasības pieteikumu par neizmaksātās darba samaksas un ikgadējā atvaļinājuma piedziņu.*
- *Ja piedziņa no parādnieka nav iespējama un naudas līdzekļus neizdodas atgūt,*

²¹² Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 13. februāra vēstule Nr. 1-49n/2025/13.

darbinieks var iesniegt tiesā darba devēja kā juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu. Juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu var iesniegt darbinieks, kuram ir vai ir bijušas darba tiesiskās attiecības ar parādnieku, ja piemērojot piespiedu izpildes līdzekļus, nav bijis iespējams izpildīt tiesas nolēmumu par parāda piedziņu no parādnieka, kā arī, ja darba devējs divu mēnešu laikā no izmaksai noteiktās dienas nav pilnībā izmaksājis darba algu, kaitējuma atlīdzību sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību vai nav veicis sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

- *Apmērs, kādā tiek veikta naudas līdzekļu izmaksa no DPGF, ir ierobežots, ņemot vērā katra darbinieka konkrēto prasījumu un valstī noteikto minimālo mēneša darba algu, tādēļ darbinieku prasījumi no fonda līdzekļiem ne vienmēr tiek segti pilnā apmērā.*

No iesnieguma izriet, ka starp darbinieku un darba devēju nav bijis noslēgts rakstveida darba līgums un par to ir uzsākts administratīvā pārkāpuma process.

Darbinieks vēlas sniegt tiesā prasību par darba tiesisko attiecību pastāvēšanas konstatēšanu un darba samaksas un ikgadējā atvaļinājuma piedziņu, bet domā, ka darba devējam nebūs līdzekļu, lai apmierinātu darbinieka prasījumu, jo darba devēja iepriekšējais pārstāvis, lai izvairītos no atbildības par likuma pārkāpumiem, juridisko personu pārrakstījis nenasniedzamai Baltkrievijas pilsoni.

Iesniegumā jautāts, kā darbinieks var aizsargāt savas tiesības saņemt darba algu un ikgadējā atvaļinājuma naudu, ja tiks celta prasība, bet tiesvedības laikā uzsākts juridiskās personas maksātnespējas process? Kā arī, vai situācijā, ja tiesa apmierinās prasību un būs uzsākts darba devēja maksātnespējas process, darbiniekam būtu tiesības iesniegt Maksātnespējas kontroles dienestam tiesas spriedumu, lai saņemtu apmierinājumu no DPGF?

Gadījumā, ja darba devējs neizmaksā darbiniekam pienākošos darba samaksu un ikgadējo atvaļinājuma naudu, vispirms darbiniekam nepieciešams vērsties tiesā ar prasības pieteikumu par neizmaksātās darba samaksas un ikgadējā atvaļinājuma piedziņu, vēstulē minētajā gadījumā lūdzot konstatēt arī darba tiesisko attiecību esamību.

Pēc tam, ja tiesa būs nolēmusi piedzīt naudas līdzekļus un būs iztecējis spriedumā noteiktais saistību labprātīgais izpildes termiņš un tas netiks izpildīts, darbiniekam ir tiesības pieprasīt sprieduma piespiedu izpildi, ko veic tiesu izpildītāji. Parāda piedziņa, proti, sprieduma izpilde notiek piespiedu kārtā, pamatojoties uz izpildu dokumentu, kas visbiežāk tiek izdots pēc tiesas sprieduma.

Ja piedziņa no parādnieka nav iespējama un naudas līdzekļus neizdodas atgūt, darbinieks var iesniegt tiesā darba devēja kā juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu. Juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu var iesniegt darbinieks, kuram ir vai ir bijušas darba tiesiskās attiecības ar parādnieku,²¹³ ja piemērojot piespiedu izpildes līdzekļus, nav bijis iespējams izpildīt tiesas nolēmumu par parāda piedziņu no parādnieka,²¹⁴ kā arī, ja darba devējs divu mēnešu laikā no izmaksai noteiktās dienas nav pilnībā izmaksājis darba algu, kaitējuma atlīdzību sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību vai nav veicis sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.²¹⁵

Jāņem vērā, ka par maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu tiesā jāmaksā tiesas izdevumi²¹⁶ (valsts nodeva) 355 euro apmērā un juridiskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā²¹⁷ (šobrīd 1480 euro). Vienlaikus saskaņā ar Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 1.² punktu no tiesas izdevumu samaksas atbrīvots

²¹³ Maksātnespējas likuma 60. panta otrā daļa.

²¹⁴ Maksātnespējas likuma 57. panta pirmās daļas 1. punkts.

²¹⁵ Maksātnespējas likuma 57. panta pirmās daļas 4. punkts.

²¹⁶ Civilprocesa likuma 34. panta pirmās daļas 3. punkts.

²¹⁷ Maksātnespējas likuma 62. panta pirmā daļa.

juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniedzējs, ja tiesas nolēmuma par darba samaksas piedziņu izpilde atzīta par neiespējamu.

Tāpat atbilstoši Maksātnespējas likuma 62. panta 7.¹ daļai tiesa var pilnīgi vai daļēji atbrīvot darbinieku no maksātnespējas procesa depozīta samaksas, ja viņš maksātnespējas procesa pieteikumu iesniedz pēc tam, kad, piemērojot piespiedu izpildes līdzekļus, nav bijis iespējams izpildīt tiesas nolēmumu par parāda piedziņu no parādnieka un darbinieks, ievērojot viņa mantisko stāvokli, nevar iemaksāt maksātnespējas procesa depozītu.

Ja tiesvedības laikā vai pirms tās darba devējam tiek pasludināts maksātnespējas process, par ko var pārliecināties [maksātnespējas reģistrā](#) (visiem pieejams bez maksas un tā ierakstiem ir publiska ticamība²¹⁸), kurā tiek ierakstītas ziņas par maksātnespējas procesa subjektu un procesa norisi, darbiniekam nepieciešams iesniegt kreditora prasījumu administratoram par summu, ko lūdz tiesai piedzīt.

Pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas parādnieka pārvaldīšanu veic administrators, pildot Maksātnespējas likumā noteiktos pienākumus.²¹⁹ Līdz ar to pēc darba devēja maksātnespējas procesa pasludināšanas darbiniekam ir jāpiesaka kreditora prasījums administratoram, kurš lemj par prasījuma atzīšanu un iekļaušanu kreditoru prasījumu reģistrā.²²⁰ Būtiski ir kreditora prasījumu iesniegt nekavējoties arī gadījumā, ja tiesvedība vēl ir procesā.

Attiecībā uz vēstulē minēto tiesas spriedumu jānorāda, ka darbiniekam tas ir jāiesniedz administratoram sava prasījuma pamatošanai. Katra kreditora prasījuma izvērtēšana un atzīšana ir administratora ekskluzīvā kompetencē, līdz ar to, ja administrators atzīs darbinieka prasījumu, kuram pievienots tiesas spriedums, ar kuru konstatētas darba tiesiskās attiecības, administrators vērsīsies Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu darbinieku prasījumu apmierināšanai no DPGF līdzekļiem, un Maksātnespējas kontroles dienests lems par naudas līdzekļu piešķiršanu darbinieku prasījumu apmierināšanai vai par atteikumu piešķirt naudas līdzekļus.²²¹

Jāuzsver, ka, izvērtējot iesniegtos dokumentus, administratoram, ja viņa rīcībā atrodas visa nepieciešamā informācija, ir tiesības pieņemt lēmumu par kreditora prasījuma apmierināšanu arī gadījumos, kad strīds starp parādnieku un kreditoru tiek risināts tiesā. Savukārt gadījumā, ja administrators kreditora prasījumu neatzīs, darbiniekam jāturpina savas tiesiskās intereses aizstāvēt tiesā.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 75. panta otro daļu kreditora prasījumu, kas nodibināts ar tiesas nolēmumu, administrators var neatzīt vai daļēji atzīt tikai tad, ja ir pierādījumi par to, ka pēc tiesas nolēmuma spēkā stāšanās parādnieks saistību izpildījis pilnībā vai daļēji.

Jāņem vērā, ka darbiniekam savs kreditora prasījums ir jāiesniedz administratoram viena mēneša laikā pēc ieraksta par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu izdarīšanas maksātnespējas reģistrā.²²² Ja nokavē iepriekš minēto prasījuma iesniegšanas termiņu, savu prasījumu pret parādnieku var iesniegt termiņā, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem no dienas, kad maksātnespējas reģistrā izdarīts ieraksts par parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanu, bet ne vēlāk kā līdz dienai, kad Maksātnespējas likumā noteiktajā kārtībā sastādīts kreditoru prasījumu apmierināšanas plāns. Pēc šā termiņa iestājas noilgums, līdz ar to kreditors zaudē kreditora statusu un savas prasījuma tiesības pret parādnieku.²²³

No DPGF līdzekļiem tiek apmierināti tikai likumā "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" noteiktie maksātnespējīgā darba devēja neapmaksātie

²¹⁸ Maksātnespējas likuma 12. panta pirmā daļa.

²¹⁹ Maksātnespējas likuma 63. panta pirmās daļas 2. punkts.

²²⁰ Maksātnespējas likuma 65. panta 3. punkts.

²²¹ Likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" 8. pants.

²²² Maksātnespējas likuma 73. panta pirmā daļa.

²²³ Maksātnespējas likuma 73. panta otrā daļa.

darbinieku prasījumi un ar tiem saistītie nodokļu maksājumi. Ar plašāku informāciju aicinām iepazīties Maksātnespējas kontroles dienesta mājas lapā, sadaļā "[Darbinieku prasījumi](#)".

Apmērs, kādā tiek veikta naudas līdzekļu izmaksa no DPGF, ir ierobežots, ņemot vērā katra darbinieka konkrēto prasījumu un valstī noteikto minimālo mēneša darba algu, tādēļ darbinieku prasījumi no fonda līdzekļiem ne vienmēr tiek segti pilnā apmērā. Darbinieku prasījumi atlikušajā daļā (daļā, kas netiek segta no DPGF) apmierināmi Maksātnespējas likuma 118. pantā noteiktajā kreditoru prasījumu segšanas kārtībā.

Papildus norādām, ka katrs maksātnespējas process ir individuāls, tādēļ precīzu termiņu, kad darbinieks varēs saņemt naudas līdzekļus no DPGF līdzekļiem, nav iespējams noteikt, jo Maksātnespējas kontroles dienests lemj par naudas līdzekļu piešķiršanu vai par atteikumu mēneša laikā pēc visu nepieciešamo dokumentu saņemšanas.²²⁴

Par nespēju segt saistības²²⁵

- *Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē neietilpst personu atbrīvošana no parādsaistībām.*

Lūgts atbrīvot iesniedzēju no parādsaistībām 700 euro apmērā, kas ir radušās no elektronisko sakaru pakalpojumu līguma..

Saskaņā ar [Maksātnespējas likuma 173. panta pirmo daļu](#), [174.¹ pantu](#) un [174.² pantu](#) Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē neietilpst personu atbrīvošana no parādsaistībām. Fiziskās personas atbrīvošana no parādsaistībām ir iespējama tikai likumā noteiktā procesuālā kārtībā.

Šobrīd Latvijā ir pieejami divi atšķirīgi mehānismi fiziskās personas atbrīvošanai no parādsaistībām, kas noteikti Atbrīvošanas no parādsaistībām likums un [Maksātnespējas likumā](#), kuros ir noregulēta fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām kārtība, atkarībā no parādsaistību apmēra.

Saskaņā ar [Maksātnespējas likuma 129. panta pirmās daļas 1. punktu](#) fiziskās personas maksātnespējas process personai ir piemērojams, ja parādsaistību apmērs kopā pārsniedz 5000 euro.

Savukārt Atbrīvošanas no parādsaistībām likums piemērojams, ja visu parādsaistību pamatparāda un blakus saistību kopējais apmērs pārsniedz vienas valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēru, bet nepārsniedz 5000 euro, un tās radušās no patērētāja kredītēšanas līguma [Patērētāju tiesību aizsardzības likuma](#) izpratnē. Turklāt no parādsaistībām var atbrīvot tādu fizisko personu, kurai vienlaikus pastāv Atbrīvošanas no parādsaistībām likuma 4. panta pirmajā daļā minētie nosacījumi, piemēram, pēdējā gada laikā parādnieka vidējie ienākumi mēnesī nav sasnieguši valstī noteikto minimālo mēneša darba algu un vismaz trīs mēnešus ir bijis trūcīgās personas vai maznodrošinātā mājsaimniecībā esošās personas statuss u.c.

Ņemot vērā, ka Atbrīvošanas no parādsaistībām likums ir piemērojams, ja saistības ir radušās no patērētāju kredītēšanas līguma, savukārt Maksātnespējas likums piemērojams, ja parādsaistības ir no 5000 euro apmēra, secināms, ka konkrētajā gadījumā minētie likumi nav piemērojami atbrīvošanai no 700 euro parādsaistībām, kuras radušās no elektronisko sakaru pakalpojuma līguma.

Līdz ar to jautājumus, kas skar vēstulē norādīto saistību izpildi, aicinām risināt civiltiesiskā ceļā, vienojoties ar kreditoriem vai arī vērsties tiesā civilprocesuālā kārtībā.

²²⁴ Likuma "Par darbinieku aizsardzību darba devēja maksātnespējas gadījumā" 10. panta piektā daļa.

²²⁵ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 6. februāra vēstule Nr. 1-49n/2025/11.

Par tiesas atteikumu pieņemt pieteikumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanu²²⁶

- *Par pareizu un precīzu Civilprocesa likumā norādīto nepieciešamo dokumentu iesniegšanu ir atbildīgs pats pieteikuma iesniedzējs, un tas attiecas arī uz dokumentiem, kas apstiprina fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksas faktu. Personām nav pamata paļauties uz to, ka tiesa pieņems nepareizi vai nepilnīgi noformētus procesuālos dokumentus vai dokumentus, kas pierāda iemaksas veikšanas faktu.*
- *Ja fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikums netiek iesniegts atkārtoti, saskaņā ar MK noteikumu Nr. 88 25. punkta 3. apakšpunktu, ir tiesības vērsties Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu, lūdzot veikt iemaksātā fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta izmaksu uz norādīto kontu.*

No iesnieguma izriet, ka iesniedzējs vēlās noskaidrot, vai tiesa ir pamatoti atteikusi pieņemt iesniedzēja fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, lēmumā norādot, ka no maksājuma uzdevumos norādītā maksājuma mērķa "Administratora atlīdzības samaksa Vārds Uzvārds, personas kods" neizriet, ka veikta nepieciešamā maksātnespējas procesa depozīta iemaksa.

Vienlaikus iesniegumā lūgts sniegt skaidrojumu par iesniedzēja iespējamo turpmāko rīcību šajā situācijā.

Latvijas Republikas Satversmē un likumā "Par tiesu varu" ir nostiprināti tiesu varas un tiesnešu neatkarības principi, paredzot, ka tiesneši ir neatkarīgi un pakļauti tikai likumam. Maksātnespējas kontroles dienesta kompetencē neietilpst tiesu varas institūciju darbības izvērtēšana. Šajā atbildē netiek vērtēti individuālā gadījuma apstākļi, bet gan tiek sniegts vispārīgs skaidrojums par konkrēto jautājumu.

Depozīta iemaksa kā priekšnoteikums fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanai ir ietverts gan Maksātnespējas likumā, gan Civilprocesa likumā, nosakot to kā priekšnoteikumu maksātnespējas procesa pieteikuma pieņemšanai un lietas ierosināšanai.

Precīzāk maksātnespējas procesa depozīta iemaksas kārtība ir regulēta 2015. gada 24. februāra Ministru kabineta noteikumos Nr. 88 "Kārtība, kādā iemaksā un izmaksā depozītu juridiskās un fiziskās personas maksātnespējas procesā" (turpmāk šajā skaidrojumā – MK noteikumi Nr. 88). Saskaņā ar šo noteikumu 3. punkta 2. apakšpunktu fiziskajai personai, kas ir maksātnespējas procesa pieteikuma iesniedzējs, maksājuma rīkojumā ir jānorāda savs *vārds, uzvārds un personas kods*.

No Jūsu vēstulē sniegtās informācijas izriet, ka maksājuma rīkojumos papildus norādījāt, ka tiek veikta administratora atlīdzības samaksa, kas neatbilst MK noteikumu Nr. 88 prasībām, kas savukārt var radīt šaubas, ka pievienotie maksājuma rīkojumi apliecina depozīta iemaksas faktu.

Vēršam uzmanību, ka par pareizu un precīzu Civilprocesa likumā norādīto nepieciešamo dokumentu iesniegšanu ir atbildīgs pats pieteikuma iesniedzējs, un tas attiecas arī uz dokumentiem, kas apstiprina fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksas faktu. Personām nav pamata paļauties uz to, ka tiesa pieņems nepareizi vai nepilnīgi noformētus procesuālos dokumentus vai dokumentus, kas pierāda iemaksas veikšanas faktu.

Kā tas norādīts arī tiesas lēmumā, lēmums par atteikšanos pieņemt fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu nav pārsūdzams, tomēr šis lēmums neliedz fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu tiesā iesniegt atkārtoti, novēršot trūkumus, kas sākotnēji liedza pieteikuma pieņemšanu un lietas ierosināšanu.

²²⁶ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 29. janvāra vēstule Nr. 1-49n/2025/9.

No Maksātnespējas kontroles dienesta rīcībā esošās informācijas izriet, ka Jūsu veiktie maksājumi maksātnespējas procesa depozīta iemaksas kontā ir ieģrāmatoti kā fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksas. Līdz ar to, ja Jūs vēlētos iesniegt maksātnespējas procesa pieteikumu atkārtoti, depozīta iemaksa par jau veikto summu nebūtu jāveic. Jāņem vērā, ka atbilstoši tiesas lēmumā norādītajam, vēršoties tiesā ar maksātnespējas procesa pieteikumu atkārtoti, Jums būtu nepieciešams pieteikumam pievienot papildu dokumentus, kas apliecinātu, ka ir veikta depozīta iemaksa.

Jums ir tiesības vērsties Maksātnespējas kontroles dienestā ar lūgumu izsniegt apliecinājumu par fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksu, kas varētu kalpot kā papildu dokuments depozīta iemaksas fakta apstiprināšanai.

Tomēr jāņem vērā, ka lēmumu par maksātnespējas procesa pieteikuma pieņemšanu un lietas ierosināšanu pieņem tiesa. Līdz ar to arī pēc atkārtotas pieteikuma iesniegšanas personai netiek automātiski garantēta maksātnespējas procesa lietas ierosināšana, jo tiesa lems par to, vai iesniegtie dokumenti pierāda, ka depozīta iemaksa ir veikta. Tāpat tiesa izvērtēs, vai nav konstatējami citi apstākļi, kas liegtu maksātnespējas procesa pasludināšanu, kā arī to, vai pastāv likumā noteiktie priekšnoteikumi, kas ļautu to darīt. Šis lēmums ir ekskluzīvā tiesas kompetencē.

Papildus ir norādāms, ka saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 656 ["Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu"](#) kopš 2025. gada 1. janvāra minimālā mēnešalga valstī ir 740 *euro*, līdz ar to, salīdzinot ar 2024. gadu, ir paaugstinājies arī Maksātnespējas likuma 129. panta otrajā daļā noteiktais fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta apmērs.

Ja fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikums netiek iesniegts atkārtoti, saskaņā ar MK noteikumu Nr. 88 25. punkta 3. apakšpunktu Jums ir tiesības vērsties Maksātnespējas kontroles dienestā ar iesniegumu, lūdzot veikt Jūsu iemaksātā fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta izmaksu uz Jūsu norādīto kontu.

Par uzteikumu un kreditora prasījumu juridiskās personas maksātnespējas procesā²²⁷

- *Uzteicot darba līgumu Darba likuma noteiktajā kārtībā, atlaistajam darbiniekam pienākas atlaišanas pabalsts atbilstoši Darba likumā norādītajiem apmēriem. Līdz ar to tikai tad, kad tiek saņemts darba uzteikums, personai ir pamats iesniegt administratoram kreditora prasījumu, lai saņemtu atlaišanas pabalstu un citas no darba devēja pienākošās summas, ja tādas ir.*

Iesniegumā lūgts skaidrot, vai personai, kura atrodas pēcdzemdību atvaļinājumā, ir jāiesniedz administratoram kreditora prasījums, lai arī vēl nav saņemts darba devēja uzteikums?

Pēc juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas parādnieks zaudē tiesības rīkoties ar visu savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu, un šīs tiesības iegūst administrators, tāpat parādnieka pārvaldes institūciju darbība tiek apturēta, un parādnieka pārvaldīšanu veic administrators.²²⁸

Tā kā administratoram pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas ir visas normatīvajos aktos, parādnieka statūtos vai līgumos paredzētās pārvaldes institūciju tiesības un pienākumi²²⁹, tad administratoram, pārņemot visus ar uzņēmuma pārvaldīšanu saistītos jautājumus, ir tiesības

²²⁷ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 23. janvāra vēstule Nr. 1-49n/2025/5.

²²⁸ Maksātnespējas likuma 63. panta pirmās daļas 1. un 2. punkts.

²²⁹ Maksātnespējas likuma 64. panta pirmās daļas 1. punkts.

un pienākums Darba likuma²³⁰ noteiktajā kārtībā uzteikt darba līgumu ar darbiniekiem, tostarp ar personu, kura atrodas pēcdzemdību atvaļinājumā.

Uztecot darba līgumu Darba likuma²³¹ noteiktajā kārtībā, atlaistajam darbiniekam pienākas atlaišanas pabalsts atbilstoši Darba likumā norādītajiem apmēriem.²³² Līdz ar to tikai tad, kad tiek saņemts darba uzteikums, personai ir pamats iesniegt administratoram kreditora prasījumu, lai saņemtu atlaišanas pabalstu un citas no darba devēja pienākošas summas, ja tādas ir.

Līdz ar to, lai nenokavētu kreditora prasījuma iesniegšanas termiņu, aicinām Jūs sazināties ar maksātnespējīgā darba devēja maksātnespējas procesā iecelto administratoru par vēstulē norādīto situāciju.

Ziņas par uzņēmuma maksātnespējas procesu un tajā iecelto administratoru bez maksas ir pieejamas [Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra](#) vestajā [maksātnespējas reģistrā](#).

Gadījumā, ja visa informācija par konkrēto maksātnespējas procesu un tajā iecelto administratoru Jums ir zināma, vēršam uzmanību, ka saskaņā ar Maksātnespējas likumu²³³ administratora pienākums ir nodrošināt to, ka viņš ir sasniedzams prakses vietas adresē, izmantojot norādīto kontaktinformāciju, kā arī viņam adresētās korespondences (tajā skaitā ar drošu elektronisko parakstu parakstīto dokumentu) saņemšanu.

Par piekritīgo tiesu maksātnespējas procesā, mainoties parādnieka deklarētajai dzīvesvietai²³⁴

- *Civilprocesa likumā nav paredzēta tiesas piekritības maiņa, ja uzsāktā fiziskās personas maksātnespējas procesā parādnieks maina savu deklarēto dzīvesvietu. Līdz ar to pieteikums par saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu ir iesniedzams tiesā, kurā ierosināta maksātnespējas procesa lieta, proti, tiesā, kura atbilstoši Civilprocesa likuma 363.²² panta pirmajai daļai bija piekritīga izskatīt fiziskās personas maksātnespējas procesa lietu maksātnespējas procesa uzsākšanas brīdī.*

No iesnieguma izriet, ka Rīgas rajona tiesā (Jūrmalā) tika uzsākts fiziskās personas maksātnespējas process. Ņemot vērā to, ka fiziskai personai ir mainījusies deklarētās dzīvesvietas adrese, vai pieteikumu par maksātnespējas procesa izbeigšanu un saistību dzēšanu ir jāiesniedz tajā tiesā, kurā tika pasludināts process, vai arī citā tiesā (atbilstoši jaunajai deklarētajai dzīvesvietai)?

Maksātnespējas likumā ir noteikta saistību dzēšanas procedūras norise, t.sk., parādnieka pieteikuma par saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu iesniegšanas tiesiskais pamats, savukārt no Civilprocesa likuma izriet vispārīgi procesuālie noteikumi par pieteikumu iesniegšanu un izskatīšanu maksātnespējas procesā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 363.²² panta pirmajai daļai fiziskās personas maksātnespējas procesa lietu atbilstoši parādnieka pieteikumam tiesa izskata pēc parādnieka deklarētās dzīvesvietas, kas parādniekam bija reģistrēta trīs mēnešus pirms pieteikuma iesniegšanas tiesā, bet, ja tādas nav, — pēc dzīvesvietas.

Civilprocesa likumā nav paredzēta tiesas piekritības maiņa, ja uzsāktā fiziskās personas maksātnespējas procesā parādnieks maina savu deklarēto dzīvesvietu. Līdz ar to pieteikums par saistību dzēšanas procedūras izbeigšanu ir iesniedzams tiesā, kurā ierosināta maksātnespējas procesa lieta, proti, tiesā, kura atbilstoši Civilprocesa likuma 363.²² panta pirmajai daļai bija

²³⁰ Darba likuma 101. panta pirmās daļas 10. punkts.

²³¹ Darba likuma 10. panta pirmās daļas 10. punkts.

²³² Darba likuma 112. pants.

²³³ Maksātnespējas likuma 26. panta ceturtā daļa.

²³⁴ Maksātnespējas kontroles dienesta 2025. gada 16. janvāra vēstule Nr. 1-57n/2025/57.

piekritīga izskatīt fiziskās personas maksātnespējas procesa lietu maksātnespējas procesa uzsākšanas brīdī.